

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra hudební výchovy

ZUŠ JIHLAVA A ŽÁKOVSKÉ HUDEBNÍ SOUBORY

Autorka: Lenka Dítětová

Vedoucí práce: PhDr. Martin Horyna, Ph.D.

České Budějovice 2010

Prohlášení:

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích 20.4. 2010

Lenka Dítětová

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala PhDr. Martinovi Horynovi, Ph.D. za vedení a pomoc při zpracovávání diplomové práce. Panu Josefu Zemanovi za jeho archivní materiál obsahující poznámky, diplomy, záznamy ze soutěží a programy koncertů a soutěží smyčcového orchestru ZUŠ Jihlava, dále jeho vstřícnosti při poskytování informací, stejně jako panu Josefu Mrázkovi za osobní informace, Mgr. Daně Fučíkové, ředitelce ZUŠ, za přístup ke kronikovým záznamům a čas, který věnovala mým otázkám, které bylo potřeba zodpovědět, Nadě Vohlídalové za informace týkající se hudební tradice Jihlavy. Velký dík patří také mé rodině a blízkým za maximální pochopení a podporu, kterou mi poskytli během tohoto období.

Anotace:

Lenka Dítětová: ZUŠ Jihlava a žákovské hudební soubory

Tématem diplomové práce je přehled činnosti ZUŠ Jihlava a zpracování historie, metod práce a společenské úlohy žákovských hudebních souborů, které na půdě této školy působí. Jedná se především o smyčcový orchestr, dechový orchestr a několik dalších souborů. Práce se zaměří vedle profilů osobností dirigentů a vedoucích souborů na otázky vztahu výuky k práci v souborech a přípravy žáků k souborové praxi, na porovnání rozsahu činnosti a kvality jednotlivých souborů a na otázku další hudební praxe absolventů školy a členů těchto souborů.

Annotation:

Lenka Dítětová: Music school Jihlava and school orchestras

The topic of the diploma work is the summary of activities ZUŠ Jihlava and compilation of its history, method work and social signification of the student's music bands that operate on its ground. It includes the string orchestra, brass orchestra and other small ensembles. The focus of the work is beside the backgrounds of the conductors and ensemble leaders on the relationship between the teaching in the bands and student training for the practice, on the comparison of the sphere of activities and quality of several ensembles and it considers also the future music experience of the graduates and members of these bands or ensembles.

Obsah:

1.	Úvod.....	7
2.	Historie jihlavské hudební tradice.....	9
1.1	Historie 12.-15. století	9
1.2	Mistři pěvci.....	9
1.3	Osud hudby v Jihlavě po Bílé hoře- do konce 18. století.....	10
1.4	Začátek 19. století v hudebním životě Jihlavy	11
1.5	Gustav Mahler v Jihlavě.....	12
1.6	Hudební život v Jihlavě ve 20. století	14
1.7	Střípky z hudební historie města Jihlavy - hudební život ve městě od 70. let 20. století dodneška	18
1.8	Významná data v kulturní historii města.....	19
1.9	Festival sborového umění.....	21
1.10	Campanula Jihlava.....	22
1.10.1	PhDr. Pavel Jirák – sbormistr PS Campanula	23
1.11	Dětský pěvecký sbor Zvoneček.....	23
1.12	Folklórní soubor Vysočan	24
1.13	Festival Gustava Mahlera - Hudba tisíců – Mahler Jihlava 2010	25
1.14	Hudba tisíců 2008.....	26
2	ZUŠ Jihlava.....	27
2.1	ZUŠ Jihlava dnes.....	27
2.2	Historie ZUŠ ve zkratce	28
2.3	Zakladatel školy- Bohumil Bouda	30
2.4	Hudební obor a jeho oddělení	32
2.5	Hudební oddělení ZUŠ (jak je v současnosti škola nabízí).....	32
2.5.1	Kytarové oddělení	32
2.5.2	Smyčcové oddělení.....	33
2.5.3	Smyčcový orchestr ZUŠ Jihlava	33
2.5.4	Akordeonové oddělení.....	33
2.5.5	Klavírní oddělení	34
2.5.6	Dechové oddělení	34
2.5.6.1	Dechový orchestr TUTTI	34
2.5.7	Pěvecké oddělení	35
2.5.7.1	Dětský pěvecký sbor Gaudium.....	35
2.5.8	Oddělení bicích nástrojů.....	36
2.5.9	Keyboardové oddělení.....	36
2.5.10	Výtvarný obor.....	36
2.5.11	Taneční obor	37
2.5.12	Literárně dramatický obor	39
2.6	Žákovské soubory při ZUŠ Jihlava	40
2.6.1	Dechový orchestr TUTTI	40

2.7	Smyčcový orchestr ZUŠ Jihlava - Historie smyčcového orchestru 1995-2010.....	56
2.8	Medailonek dirigenta Smyčcového orchestru ZUŠ Josefa Zemana	81
3	Praktická část – vyhodnocení dotazníků.....	84
3.1	Zadání dotazníku	84
3.2	Vyhodnocení dotazníků.....	85
4	Závěr	89
5	Seznam použité literatury, pramenů a internetových zdrojů	92

Příloha

1. Úvod

Ke své diplomové práci jsem si zvolila téma ZUŠ Jihlava a její žákovské soubory.

Nejdříve jsem se zaměřila na historii hudební tradice města Jihlava, od jejího založení po současnost, dále jsem se věnovala organizaci, vzniku a historii školy, představila jsem postavu prvního ředitele školy, Bohumila Boudu a došla tak až k dnešní podobě školy, v jejímž čele stojí od školního roku 2002/2003 Mgr. Dana Fučíková. Zmínila jsem také jednotlivé obory školy, jejich oddělení a cíle a vizi školy do budoucna.

Největší pozornost jsem kladla na žákovské soubory, které při ZUŠ Jihlava fungují, Dechový orchestr TUTTI a Smyčcový orchestr ZUŠ Jihlava. V těchto kapitolách jsem se zabývala historií a hlavně působením obou zmíněných souborů, jejich repertoárem, úspěchy na soutěžích a plánovanými akcemi. Sama jsem byla řadu let členkou Smyčcového orchestru, s radostí jsem tedy zavzpomínala na léta v něm strávená. Nejvíce jsem se věnovala poslednímu desetiletí v tvorbě a působení obou těles, s ohledem na to, že Dechový orchestr Tutti začal na škole působit až od roku 2003, (přestože vznikl již o sedm let dříve v Třešti), tudíž je k dispozici i méně informací, než bylo možné sehnat a dohledat k činnosti smyčcového orchestru.

Materiál ke své práci jsem získala z kronik ZUŠ Jihlava, výročních zpráv školy, historických materiálů Státního okresního archivu v Jihlavě (týká se nových výročních zpráv z let 1995-1998), novinových článků z místních periodik (Jihlavské listy), osobních materiálů jednoho z dirigentů Smyčcového orchestru, pana Josefa Zemana (výsledky soutěží, programy, diplomy apod.) a také z vlastního dotazování a získávání informací, protože dosud nebyla k danému tématu sepsána publikace obsahující dostatečné množství informací k čerpání. Historii hudební tradice jsem čerpala z knihy Karla Křesadla Kapitoly z historie Jihlavy, Jihlava v datech Zdeňka Jaroše, použila jsem též knihy Spolky Aloise Šimky ze Státního okresního archivu Jihlava a závěrečné práce N. Vohlídalové ze studií na Konzervatoři v Brně.

V praktické části jsem se snažila zjistit, ať už ústním dotazováním nebo písemnými dotazníky, jaký vztah mají dnešní děti a mládež k hudbě, jaký obor nebo hudební nástroje upřednostňují, zda ZUŠ dokáže uspokojit zájem dětí a jejich rodičů o dané obory. Zamýšlela jsem se také nad tím, jak velký vliv mají dnešní média na

děti a jejich zájem o hudbu, co vede děti k tomu, aby začaly hrát na nějaký nástroj, zpívat ve sboru či sólově nebo navštěvovat jiné obory, které ZUŠ nabízí (výtvarný, literárně-dramatický, taneční), zda se jedná o prvotní záměr rodičů nebo spíš o vliv vrstevníků a jak se tento moment odráží v zájmech dětí v jednotlivých věkových kategoriích. Své výsledky jsem se snažila porovnat s dětmi, kteří již na ZUŠ studují (členové smyčcového orchestru) a dětmi z jihlavských základních škol (vliv rodiny, ekonomických podmínek, vzdělání rodičů na trávení volného času dětí apod.).

Cílem mé práce je zmapovat činnost žákovských souborů a jejich přínos pro členy těchto souborů v budoucím vzdělávání a vůbec vliv ZUŠ a možností, které nabízí pro dnešní mládež s ohledem na kvalitu volnočasových aktivit.

2. Historie jihlavské hudební tradice

1.1 Historie 12.-15. století

Město Jihlava leží na hranici Čech a Moravy. Původní slovanská osada byla založena s největší pravděpodobností v 2. polovině 12. století.

S objevením prvních ložisek stříbrné rudy nastává první slavné období v historii města. Poté co Jihlava získala od krále Václava I. městská a horní práva, zařadila se mezi nejbohatší a nejvýznamnější města moravského markrabství. Ve 14. století však byla ložiska stříbra téměř vyčerpána a význam Jihlavy zastínilo dolování stříbra v Kutné Hoře. Prestiž si Jihlava nadále získala díky řemeslům, soukenictví, kloboučnictví, obuvnictví a výrobě piva, což jí zajistilo znovu slávu a rozkvět v 16. století. (Nejstarší cechovní statut získal soukenický cech v roce 1349, pekaři o dvanáct let později.)¹

1.2 Mistři pěvci

V této době se pochopitelně rozvíjí i kulturní život města. Jak uvádí Karel Křesadlo ve své knize: *“Instituce mistrovského zpěvu se objevuje ve vyspělých jihoněmeckých městech jako projevy kulturní úrovně bohatnoucích řemeslnických vrstev měšťanstva ve 2. polovině 15. století a na počátku století následujícího. Odtud, z Norimberka, Mohuče, Augšpurku a Freiburgu, se po vítězném tažení luterské reformace šíří na sever a východ do dalších německy mluvících zemí. Tak se objevuje v Rakousku (Špýr) a ve Slezsku (Vratislav).“*² Jihlava se tak stala jediným městem na našem území, kde se zpěv rozvinul a pěstoval, protože náznaky jeho existence v jiných městech nejsou dost průkazné.

Na žádost Jakoba Pukeneho a dalších jedenácti mistrů povolila městská rada v roce 1572 založení Bratrstva mistrů pěvců podle norimberského vzoru. Činnost Bratrstva měla přesná pravidla, která byla vypracována podle Starého a Nového řádu školních mistrů pěvců z Norimberka (z roku 1614). Ten spolu s portrétem slavného mistra pěvce Hanze Sachse věnovali norimberští pěvci pěvcům jihlavským. Obraz vznikl v roce 1612 a je uložen v prostorách Muzea Vysočiny v Jihlavě.³

¹ Karel Křesadlo: Města ČSSR Jihlava. ČTK, Praha 1986, s. 7-11

² Karel Křesadlo, Kapitoly z historie Jihlavy. Novina Jihlava, 1992, s.91.

³ Tomislav Volek; Stanislav Jareš: Dějiny české hudby v obrazech., obr. 106 Němečtí mistři pěvci z Jihlavy, Supraphon, Praha 1977

Každému vystoupení spolku předcházela průvod od domu školního starosty do školy. V čele průvodu šli houslisté a harfeníci hrající žalmy a náboženské písně. Za nimi šel chlapec s věncem na hlavě nesoucí Lutherův překlad Písma svatého. Za ním kráčeli rozhodčí a pěvci oblečení v černých slavnostních oblecích s bílými límci. Za nimi následovala druhá skupina, jež vedl opět chlapec nesoucí čestné dary pro vítěze. Těmito dary byly věnec z umělých květin a dva groše s obrazem biblického krále Davida.

Pěvecké soutěže se každoročně konaly v horní síni radnice. Dříve než pěvec začal zpívat, musel porotě oznámit, jakou kapitolu z Bible zbasnil a předzpíval melodii. Porota hodnotila velmi přísně. Sledovala se nejen přesnost znění textu písně s Biblí, ale také melodie, zda má každá strofa odpovídající počet řádků apod. Po skončení soutěže dostal vítěz věnec na hlavu a na krk pozlacený groš. Pěvec, který se umístil na 2. místě, získal stejný věnec jako pěvec nejlepší. Po rozdělení cen odešel průvod ve stejném pořadí, jako přišel, s malou změnou, vítěz tvořil konec první skupiny, po jeho pravici šel vítěz loňské soutěže, po jeho levici pěvec, který získal druhé místo. Celá slavnost byla zahájena a ukončena zpěvem jednoduché duchovní písně. Jihlavští pěvci nepřijímali pouze zpěvy odjinud, ale pokoušeli se i o vlastní tvorbu. Tyto pokusy byly velmi úspěšné. I když neměla pěvecká škola dlouhého trvání, hrála velmi významnou úlohu v kulturním životě města. Její věhlas zanikl před třicetiletou válkou.⁴

1.3 Osud hudby v Jihlavě po Bílé hoře- do konce 18. století

Po porážce stavů na Bílé hoře vypukla třicetiletá válka. Osud Jihlavy za třicetileté války se nijak neodlišoval od osudu jiných českých a moravských měst té doby. Také zde se vystěhovala většina evangelického obyvatelstva a do města byly povolány protireformační řády, jezuité a kapucíni. V následujících válečných letech trpěla Jihlava morem a nájezdy saských a později švédských vojsk, která ji v roce 1645 dobyla.⁵

Společenský a kulturní život té doby byl zcela ovládnut církví. Hlavními událostmi byly církevní slavnosti, organizované zejména jezuitou (jezuitské gymnázium bylo založeno roku 1625). Ti pěstovali jako součást výuky také divadlo, přestože

⁴ Alois Šimka: Spolky. Inventář Okresního archivu Jihlava, 1961-1962. s. 15-19

⁵ Dr. Eva Šimánková a kol.: Jihlava, městská rezervace Státní památkové správy. Státní tělovýchovné nakladatelství, Praha 1955

v náboženském duchu, v jejich divadelním sále zazněla v Jihlavě v roce 1739 i první opera.⁶

Jen pomalu se město dostávalo z trosek a teprve 2. polovina 18. století přinesla nový hospodářský rozkvět, kterého dosáhla opět díky soukenickým stavům. Město znovu ožilo hudbou. Nejdříve mohla dosáhnout vysoké úrovně chrámová hudba a zpěv. Svědčí o tom i jméno varhaníka a ředitele minoritského kůru Pavla Donáta (1774-1850).

1.4 Začátek 19. století v hudebním životě Jihlavy

Dvacátá léta 19. století přinesla opět rozmach hudby v kulturním životě společnosti. V Jihlavě se soustřeďovalo velké množství hudebníků, kteří udržovali hudební dění, tehdy orientované na Vídeň, na vysoké úrovni.

V roce 1819 založili starosta Jihlavy Antonín Keller a obchodník Jakub Hönigfeld Hudební spolek (Musik-Verein). Jeho ředitelem se stal roku 1820 vynikající hudebník a organizátor Jan Ferdinand Pokorný. Ten byl českým sbormistrem, ředitelem kůru i pedagogem. Vedoucím hudebního spolku v Jihlavě byl od roku 1820 do roku 1862. Byl také ředitelem kůru při třech jihlavských chrámech. Povznesl hudební život města k dosud nebyvalé úrovni. Čestným občanem se stal v roce 1830.

Jak uvádí Karel Křesadlo v Kapitolách z historie Jihlavy byl „*vynikajícím hudebníkem, komponistou a pedagogem tehdy například Viktorin Mařocha, jenž předával své znalosti citlivé duši mladého Bedřicha Smetany v jeho nešťastném studijním roce na jihlavském gymnasiu 1835-1836. Jestli si Smetana z upřímně nenáviděného města něco odnesl, pak to bylo právě toto hudební školení a dojmy z pozoruhodných akcí jihlavských hudebníků.*“⁷

Vznik Hudebního spolku vnesl do hudebního života Jihlavy určitý řád a organizaci., což znamenalo další rozkvět kultury. V roce 1820 založil J. F. Pokorný i svou hudební školu (nesmíme ji však chápat jako hudební školu dnešního typu), kde se vyučoval zpěv a hra na hudební nástroje. Po úspěšném absolvování studia doplňovali žáci školy Hudební spolek. Tato promyšlená organizace hudebního života přispěla k tomu, že byla Jihlava hned po Praze považována za druhé nejhudebnější město v českých zemích. Hudební spolek se rychle rozrůstal a brzy se jeho počet pohyboval okolo tří set hudebníků. Některá vystoupení byla velkolepá, např. když spolek uvedl

⁶ Karel Křesadlo: Města ČSSR Jihlava. ČTK, Praha 1986, s. 24

⁷ Karel Křesadlo: Kapitoly z historie Jihlavy. Novina Jihlava, 1992, s. 105.

Haydnovo Stvoření světa, na jehož provedení se podílelo na dvě stě hudebníků. Hudební spolek měl i své vlastní skladatele. Nejznámějším z nich byl Pavel Evermond Batka, člen církevního řádu premonstrátů. Působil v Jihlavě od roku 1821 do roku 1837 jako kooperátor a kaplan u svatého Jakuba. P. E. Batka byl velmi dobrým hudebníkem. Hrál na housle, klavír, violu d'amour a violoncello. I po svém odchodu roku 1837 zasílal spolku své skladby. Přestože měl spolek Hudební spolek vysokou uměleckou úroveň, začala jeho činnost po roce 1848 ochabovat. Jednou z příčin byly i politické události zmíněného roku. Dověšení úpadku spolku nastalo smrtí Jana Ferdinanda Pokorného v roce 1862.

Po jeho smrti se zájem kulturní veřejnosti přesunul k opeře a vokálnímu projevu. Tento vývoj je možné pochopit v souvislosti se vzrůstající oblibou mužského čtvero zpěvu vzniklého v Německu, který se u nás na konci 1. poloviny 19. století velmi rychle rozšířil. Ani Jihlava neztratila krok s centry hudební kultury. V roce 1852 byl ve městě založen mužský pěvecký spolek Zpěvácký spolek (Männergesangverein). Jeho první koncert se uskutečnil 15. 10. 1852, prvním dirigentem byl Franz Steiner, prvním vedoucím dr. Anton Czihard. Byl samozřejmě německý (stejně jako Hudební spolek), ale i tady tvořili Češi významnou složku. Mužský spolek zaznamenal v 50. a 60. letech vzestup a s úspěchem konkuroval Hudebnímu spolku. Bylo však víc než zřejmé, že i pro tak velké město, jakým Jihlava tehdy byla, je existence dvou těles neúnosná. Hudební spolek byl odsunut Zpěváckým spolkem do pozadí veřejného zájmu a později zanikl. Poslední zmínka o Hudebním spolku je z roku 1873, kdy dochází ke sloučení obou spolků. Postupem času se Zpěvácký spolek též dostal do období stagnace a začal pozbývat svého významu. Přesto se však udržel až do 2. světové války, kdy definitivně zanikl.⁸

1.5 Gustav Mahler v Jihlavě

Postava G. Mahlera je neodlučitelně spjata s Jihlavou. Proto jsem si dovolila uvést několik základních informací ze života, díla a činnosti tohoto skladatele.

Gustav Mahler (* 7. 7. 1860 Kaliště, † 18. 5. 1911 Vídeň) je jedním z největších světových dirigentů a skladatelů moderní doby, byl druhorozeným dítětem židovského obchodníka Bernarda Mahlera a jeho ženy Marie. Mahlerovi s tříměsíčním Gustavem přišli do Jihlavy 22. 10. 1860 a usadili se v domě na Znojemské ulici č. 4. Gustavovo

⁸ Alois Šimka: Spolky. Inventář Okresního archivu Jihlava, 1961-1962. s. 61-64

dětství bylo ovlivněno nedobrymi vztahy rodičů a četnými úmrtími sourozenců. Už od nejtějšiho mládí však projevoval značné hudební nadání: ve čtyřech letech hrál jednoduché melodie na harmoniku, v šesti se učil u J. Brože hře na klavír. Jeho pokroky byly tak značné, že jako desetiletý mohl poprvé vystoupit na veřejnosti. Bylo to 13. 10. 1870, kdy v rámci hudební besídky Brožových žáků koncertoval v jihlavském Městském divadle. Už tehdy svým uměním značně převyšoval vrstevníky, takže kritika o něm psala jako o „velkém příštím virtuózi“. V dalších letech byla Mahlerova muzikálnost rozvíjena hlavně J. Fischerem. Základní školní vzdělání získal na obecné škole v Křížové ulici. V roce 1869 začal studovat na jihlavském gymnáziu v Hluboké ulici č.1. V roce 1871 se objevuje na gymnáziu v Praze, avšak řádné studium dokončuje ve školním roce 1874-75 v VI. ročníku opět v Jihlavě. Tehdy má již sám několik žáků, navíc mu klavírní umění otevřelo dveře do nejpřednějších rodin. Avšak zásluhou svého velkého příznivce G. Schwarze odjel 10. 9. 1875 na vídeňskou konzervatoř. Odchod do Vídně ukončil Mahlerův pobyt v Jihlavě, ale nepřerušil kontakty s městem. Vídeňská studia byla totiž otcem podmíněna vykonáním maturitních zkoušek. Proto vedle studia na konzervatoři pokračoval v externím studiu na jihlavském gymnáziu. Zatímco na konzervatoři sklízel jeden vavřín za druhým, maturitu vykonal až napodruhé 12. 9. 1877. Do Jihlavy, která zásadním způsobem ovlivnila formování jeho osobnosti i hudební tvorbu, se pak vracel jen sporadicky, naposledy v roce 1889.

Z Mahlerovy umělecké tvorby jmenujme alespoň následující skladby: Devět symfonií (č.10 zůstala nedokončena), Píseň o zemi (symfonie pro tenor a alt nebo baryton sólo a orchestr), kantáta „Žalobná píseň“, Písně s orchestrem: Písně potulného tovaryše, Chlapcův kouzelný roh, Písně o mrtvých dětech, Pět písní a dvě písně, dále pak jsou to Písně s klavírem např. Jarní jitro, Vzpomínka, Střídání v létě, Sebepoznání, Na neshledanou a další.

Mahler často vystupoval jako hostující dirigent nebo klavírista. V rámci tří set dvou koncertů tak uvedl 358 hudebních děl devadesáti skladatelů. Kromě vlastní tvorby patřili k jím nejčastěji uváděným skladatelům Beethoven, Čajkovskij, Mendelssohn, Mozart, Schubert, Strauss a Wagner, z českých pak Smetana a Dvořák. Během svého uměleckého života vystupoval v šestapadesáti evropských a severoamerických městech.⁹

⁹ Drobný tisk vydaný k oslavě 140. výročí narození Gustava Mahlera, ZUŠ Jhlava, květen 2000

1.6 Hudební život v Jihlavě ve 20. století

Počátkem 20. století se v hudebním životě Jihlavy začala velmi výrazně projevovat a uplatňovat i česká chudá menšina, kterou tvořili drobní řemeslníci a dělníci jihlavských kováren, z řad inteligence pak několik učitelů a úředníků sdružených ve spolku Beseda. Začali pořádat početné koncerty Pražského symfonického orchestru a jiných pražských hudebních těles. Mezi koncertujícími českými umělci nechyběl tehdy v Jihlavě ani Antonín Dvořák, který ji navštívil 5. března 1892 při svém turné po českých městech před svou cestou za moře. Jihlavská Beseda se již počátkem 70. let 19. století stávala organizátorkou všech českých koncertů a divadelních představení ve městě.¹⁰

Se vznikem Československa v roce 1918 se v Jihlavě objevili i noví tvůrčí lidé. Významnou osobností jihlavského hudebního života se stal výborný hudebník a dirigent posádkové hudby československé armády lidu Rudolf Pavlata, který ještě téhož roku založil pěvecký sbor Hlahol. Posádková hudba i pěvecký spolek Hlahol zanikly během okupace Československa roku 1939.

Neméně významnou osobností, která pak po řadu let působila v Jihlavě, byl vynikající klavírista a pedagog Bohumil Bouda, jeden za zakladatelů a ředitelů Jihlavské městské hudební školy (1924).

V období okupace byla činnost českého živlu naprosto potlačena a veškeré snahy o pozvednutí české kultury v omezených podmínkách protektorátu skončily neúspěchem. Přesto se však český zpěv v německé Jihlavě ozýval. Došlo ke sloučení zbylých členů dvou českých pěveckých sborů, které ve spolupráci s ochotnickým symfonickým orchestrem uvedly např. Smetanovu Českou píseň, Dvořákův Slavnostní zpěv. Stěží si dnes dokážeme představit hrdinství lidí, kterým se podařilo provést tato díla ve městě, které plně podléhalo říšským zákonům. Provedení zmíněných děl je důkazem skutečnosti, že ani v době kulturního temna v naší vlasti nebyla v Jihlavě nouze o dobré hudebníky, jež lze bezesporu nazvat i odvážnými vlastenci. V té době se německé úřady rozhodly založit v Jihlavě operu. Byla samozřejmě německá, přestože se v ní uplatnili převážně čeští umělci. I tato opera měla vysokou úroveň, o čemž svědčí pohled do repertoáru, v němž je možné nalézt díla Richarda Wagnera (Bludný Holanďan), W. A. Mozarta (Únos ze Serailu), Ludwiga van Beethovena (Fidelio)

¹⁰ Alois Šimka: Spolky. Inventář Okresního archivu Jihlava, 1961-1962. s. 97-100

a mnoho jiných děl. S blížícím se koncem 2. světové války se ovšem činnost opery pomalu hroutila a po porážce fašismu samozřejmě německá opera v Jihlavě zanikla.¹¹

Do našeho přehledu však musíme začlenit také pěvecký spolek, který přežil úspěšně v době tzv. první republiky i mnohá období kulturní krize vyvolané politickými změnami v Evropě, k nimž byl orientován zájem veřejnosti v obavách o svobodu ČSR. Jedná se o pěvecký soubor Foerster, který byl založen roku 1927. Vznikl jako mužský sbor z pěveckého kroužku zaměstnanců železnice, nazvaného Pěvecký odbor Svazu národního osvobození. Pěvecký sbor přijal po písemném svolení skladatele Josefa Bohuslava Foerstera dne 21. 10. 1934 na skladatelovu počest jeho příjmení za svůj název. Prvním sbormistrem pěveckého sboru Foerster byl učitel Jansí. Po něm se sboru ujal již dříve zmíněný pedagog, ředitel Jihlavské hudební školy, Bohumil Bouda. Svými schopnostmi a autoritou se přičinil o rozkvet souboru, který v té době dosáhl vysoké úrovně. Od roku 1937 spolupracoval Foerster s Králíkovým ženským sborem, který byl řízen gymnaziálním profesorem Dobroslavem Vaňkem. Po sloučení Králíkova sboru s Foersterem se tento sbor stal sborem smíšeným. Od svého založení až do roku 1951 byl sbor samostatný. Od roku 1953 začal spolupracovat se sborem Smetana v Telči. V historii sboru se vystřídalo od Bohumila Boudy ještě několik dirigentů. Od roku 1953 jím byl Dr. Josef Mátl. Za dlouhá léta společného působení dosáhly sbory Foerster-Smetana značných úspěchů, např. na jihlavských vokálních festivalech, na Pražském jaru apod. Nicméně splynutím Foersteru s telčským Smetanou ztratila Jihlava své vlastní těleso, díky stáří svých členů se nakonec Foerster zmenšil početně natolik, že mu nezbývalo nic jiného než vystupovat společně se Smetanou. V té době Jihlava ztrácela své významné místo, které měla před sto lety, kdy byla po Praze nejvýznamnějším hudebním místem. V 50. a 60. letech 20. století však už nebyla zdaleka tak významným městem jako kdysi. Do popředí se dostávala Olomouc, Ostrava, Pardubice, České Budějovice a především Brno. Po skončení 2. světové války a po zániku německé opery se městské orgány snažily v Jihlavě zřídit profesionální operu. Z podnětu tehdejšího uměleckého vedoucího Horáckého divadla v Jihlavě M. Hynšla byl založen v roce 1950 profesionální orchestr, k jehož ustanovení a řízení se podařilo získat R. Šuláka. Ve dvou sezonách soubor opery nastudoval Prodanou nevěstu, Zvíkovského raráška a Rusalku. Pro malé město (v té době měla Jihlava 30 000 obyvatel) však byla profesionální opera neúnosná. Po Šulákově odchodu činnost opery ustala. Orchestr byl v roce 1953

¹¹ Naďa Vohlídalová: Jihlavská hudební tradice, Konzervatoř Brno, s. 11-15

zmenšen a řadu let působil jako divadelní orchestr Horáckého divadla v Jihlavě.¹² Stejněho roku sestavil učitel Ladislav Fučík amatérský orchestr, protože byli členy orchestru učitelé, nesl orchestr název Krajský symfonický učitelský orchestr. Jeho hlavním úkolem byla kulturně – výchovná a osvětová činnost pro pracující a především pro mládež. Orchestr uspořádal celou řadu výchovných koncertů, nejen pro jihlavskou, ale též i havlíčkobrodskou a pelhřimovskou mládež a též i mnoho hudebních besed pro širokou veřejnost nejen z Jihlavy. Repertoárové zaměření muselo respektovat technickou vybavenost jednotlivých členů, a proto nebylo možné zařadit do repertoáru skladby přednesově a technicky náročné. Jihlava a celý okolní kraj byly v tomto směru odkázány ve zmíněné době na profesionální tělesa (nejčastěji Státní filharmonie Brno). Z těchto důvodů došlo ke sloučení tří jihlavských hudebních těles: Krajského symfonického učitelského orchestru, Komorního orchestru lidové školy umění a orchestru Horáckého divadla. Nový orchestr, který tak v roce 1957 vznikl, byl nazván Krajský symfonický orchestr. Jeho posláním bylo umožnit posluchačům jihlavského okresu poslechnout hodnotnou hudbu. Uměleckým vedoucím symfonického tělesa se stal Josef Zaplatílek, vedoucí odboru školství a kultury KNV a po něm Dr. Ladislav Fučík, vedoucí kabinetu hudební výchovy pedagogického institutu, později odborný asistent katedry hudební výchovy na pedagogické fakultě Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Brně. Po územní reorganizaci republiky, kdy přestala být Jihlava krajským městem, byl orchestr přejmenován na Horácký symfonický orchestr.¹³

Hudební život města tedy opět zaznamenal další rozvoj. Přesto se i nadále jihlavští snažili vybudovat větší hudební těleso, které by bylo schopné provozovat hudebně dramatická jevištní díla. Zrodila se myšlenka vytvořit amatérskou lidovou operu, jež by byla přiřčena k Horáckému symfonickému orchestru. Uvažovalo se také o možnosti přizvat umělce z profesionálních scén. Opera však potřebovala svůj sbor, který bylo nutné ale teprve vytvořit.¹⁴

O založení smíšeného sboru se uvažovalo i z jiného důvodu. Rozvoj hudebního života v Jihlavě povzbuzovalo i tzv. „Jihlavské hudební jaro“ (po vzoru Pražského hudebního jara), v jehož rámci, z iniciativy Roberta Konopáska ve dvanácti ročnících, v letech 1957 – 1968, zazněly z jihlavských scén desítky koncertů. Z „Jihlavského hudebního jara“ vykryštoval coby samostatná instituce „Celostátní festival vokální

¹² Naďa Vohlídalová: Jihlavská hudební tradice, Konzervatoř Brno, s. 15-17

¹³ Naďa Vohlídalová: Jihlavská hudební tradice, Konzervatoř Brno, s. 17-18

¹⁴ Naďa Vohlídalová: Jihlavská hudební tradice, Konzervatoř Brno, s. 19

tvorby“, který byl ve svém prvním ročníku v roce 1957 ještě součástí „Jihlavského hudebního jara“. Od roku 1958 je „Celostátní festival vokální tvorby“ pořádán jako samostatná akce v listopadu, tedy ne již v hudebním jaru. Pořadatelé „Celostátního festivalu vokální tvorby“ byly obvykle Městský dům osvěty, Svaz československých skladatelů v Praze ve spolupráci s Ústředním domem LUT, později Dům kultury a techniky revolučního odborového hnutí v Jihlavě, odbor školství a kultury MěNV v Jihlavě a Svaz československých skladatelů.

Jihlavské kulturní instituce však poukazovaly na to, že Jihlava v roli pořadatele tak významné a rozsahem veliké kulturní akce nemá svůj vlastní pěvecký sbor, který by ji mohl na těchto festivalech důstojně reprezentovat. Proto podal odbor školství a kultury Okresního národního výboru v Jihlavě návrh na ustavení nového smíšeného sboru, který by byl organizačně začleněn k Horáckému symfonickému orchestru. Sbor by spolupracoval s lidovou operou, ale to nemělo být jeho jediným posláním. Tím by byla i interpretace moderních skladeb na festivalech sborové tvorby v Jihlavě a jiných městech. V září 1961 byl vypsan konkurz do nového sboru. Porota vybrala 38 uchazečů. Sbormistrem byl jmenován J. Kostečka, odborný asistent katedry hudební výchovy v Jihlavě, absolvent sbormistrovského oddělení JAMU v Brně ze třídy Viléma Steinmana. Zástupcem sbormistra se stal učitel Lidové školy umění v Jihlavě Josef Dvořák. Prvním úkolem, který dostala Lidová opera, bylo nastudování sborů k opeře Hubička. Premiéra se konala 26. 3. 1962.¹⁵

Stejně tak došlo k nastudování opery Rusalka A. Dvořáka, její premiéra proběhla 1. 4. 1963 v Horáckém divadle. Na Dvořákovu pohádkovou operu Rusalka navázalo studium Smetanovy Prodané nevěsty, kterou chtěla Lidová opera nastudovat ke 140. výročí narození a 80. výročí úmrtí Bedřicha Smetany. Premiéra Prodané nevěsty se konala 8. 5. 1964 v Domě kultury a techniky Revolučního odborového hnutí v Jihlavě. A tak bychom mohli jmenovat další opery, které si členové Lidové opery nastudovali a předvedli (Dalibor (18. 2. 1965), poslední operou bylo Rigoletto (12. 6. 1967). V roce 1967 Lidová opera zanikla. Sbormistr J. Kostečka i umělecký vedoucí Horáckého symfonického orchestru L. Fučík odešli do Brna. Umělecká rada po těchto potížích Lidovou operu zcela zrušila a byla okolnostmi donucena vytvořit z Horáckého symfonického orchestru pouze orchestr komorní. Tím v Jihlavě ztroskotal další pokus

¹⁵ Naďa Vohlídalová: Jihlavská hudební tradice, Konzervatoř Brno, s. 19-21

o udržení stálé operní scény, přesto se lidová opera zapsala jako velmi významná, byť jen krátkodobá, hudební součást kulturní historie Jihlavy.¹⁶

Jihlavě zbyl jen Horácký smíšený pěvecký sbor, který se významně podílel v době působení Lidové opery na její činnosti. Dále byla jeho činnost zaměřena na provozování kantát ve spolupráci s Horáckým symfonickým orchestrem a navíc pořádala ještě své samostatné koncerty a capella. Horácký smíšený pěvecký sbor si již na počátku své existence vytkl náročné cíle. Nastudoval kantátu Bedřicha Smetany Česká píseň nebo dvě kantáty z tvorby skladatele Vysočiny, Bohuslava Martinů, Otvírání studánek a Mikeš z hor. Největšího úspěchu dosáhl sbor na celostátní soutěži pěveckých sborů v Praze, která se konala 13. 5. 1965 ve Smetanově síni. Velmi dobrou úroveň zmíněné soutěže zaručovala již i jména zúčastněných sborů: Lúčnica z Bratislavy, pěvecký sbor ČKD Praha, sbor Ještěd z Liberce, brněnská beseda a další sbory, které představovaly v naší zemi špičkovou sborovou produkci. Proto je možné považovat 11. místo (z 15 zúčastněných sborů), které jihlavský sbor obsadil za veliký úspěch. Pěvecký sbor ČKD se stal vítězem. Za zmínku ještě stojí, že pražský pěvecký sbor Hlahol, který byl znám svou úspěšnou dlouholetou tradicí, se umístil na soutěži až za Horáckým smíšeným pěveckým sborem. Úspěchy sboru pokračovaly i v následujících letech, zmiňme jen některé, v roce 1967 to byla např. účast na V. pěveckých slavnostech jihomoravského kraje v Ivančicích nebo jubilejní „X. festival vokální tvorby, jehož se zúčastnil také Akademický pěvecký sbor ze Štětína s dirigentem Ing. Janem Szyrockim nebo provedení Dvořákovy Stabat mater v chrámu svatého Jakuba 12. 4. 1970.¹⁷

1.7 Střípky z hudební historie města Jihlavy- hudební život ve městě od 70. let 20. století dodneška¹⁸

Nastínit posledních 40 let v hudebním životě krajského města by bylo na dlouhé povídání, proto jsem se zaměřila pouze na několik festivalů, pěveckých sborů, popř. jiných hudebních institucí, které se na hudebním životě Jihlavy značnou měrou podílí. Jedná se o Festival sborového umění, činnost pěveckého sboru Campanula Jihlava

¹⁶ Naďa Vohlídalová: Jihlavská hudební tradice, Konzervatoř Brno, s. 23 a 26

¹⁷ Naďa Vohlídalová: Jihlavská hudební tradice, Konzervatoř Brno, s. 26-28 a 31

¹⁸ Zdeněk Jaroš: Jihlava v datech. Astera G, Jihlava 1999, s. 27-111

a jeho dětského pěveckého sboru Zvoneček, festivalu Hudba tisíců - Gustav Mahler a též Vysočanu, folklórního souboru města.

1.8 Významná data v kulturní historii města

1513 Poprvé doloženo v Jihlavě divadlo (jako součást výuky).

2. 4. 1571 Jakub Pukane a Jonáš Zeidler žádají městskou radu o povolení založit bratrstvo mistrů pěvců, které 29. 7. 1871 zahajuje svou činnost slavnostním vystoupením.

21. 10. 1621 Zemřel Abraham Letscher, nejslavnější z mistrů pěvců. Na jeho pohřbu zazněl v Jihlavě 24. 10. 1621 naposled mistrovský zpěv – konec renesančního období v dějinách města.

1625 Založeno jezuitské gymnázium, jehož žáci byli také náruživými divadelníky. Z jejich her se však vytratila jistá renesanční volnost, protože divadelní hry sloužily cílevědomé propagaci katolických dogmat. Jezuitské divadlo se stávalo složkou okázalých náboženských slavností a jednou ze zbraní protireformace, ať již v Jihlavě samé nebo v okolí – Brtnici, Polné či Německém Brodě.

1727 První divadelní vystoupení studentů jezuitského gymnázia.

1740 V jezuitském gymnáziu se poprvé hrála v Jihlavě opera.

Červen 1792 Špitální kaple sv. Alžběty v Komenského 29 je zrušena a prodána A. Klementové, která ji upravila na divadlo.

Květen 1819 založen Hudební spolek (Musikverein), zakladateli A. Keller a J. Hönigfeld, prvním ředitelem J. F. pokorný. Zároveň založena pěvecká škola.

1825 Divadlo se přestěhovalo z bývalé kaple sv. Alžběty do sálu hostince „U Tří knížat“.

1833 Petr Arnošt Leopold z Löwenthalu zřizuje první obchod s knihami, hudebninami a uměleckými předměty.

3. března 1840 v sále „U tří knížat“ odehrála společnost M. Saydlerové Štěpánkovu hru Čech a Němec- první české divadlo v Jihlavě.

16. 11. 1850 bylo na svou dobu moderně vybavené divadlo slavnostně otevřeno představením veselohry F. von Elscholze Výchovné metody.

18. 5. 1852 Založen mužský pěvecký sbor (Männergesangverein). První koncert proběhl 15. 10. 1852, prvním dirigentem Franz Steiner, prvním vedoucím dr. Anton Czihard.

Květen 1859 Při majálesových oslavách na Šacberku zpívají čeští studenti poprvé v Jihlavě píseň Kde domov můj.

6. 11. 1866 navštívil veseloherní přestavení v Městském divadle císař František Josef I. Traduje se, že oproti svým zvyklostem vydržel až do konce.

13. 10. 1870 Vystoupil v Městském divadle v rámci koncertu žáků Jana Brože jako desetiletý Gustav Mahler, 1. veřejné vystoupení příštího hudebního génia, podle jeho slov měla produkce jeden nedostatek, a to nekvalitní klavír.

5. 3. 1892 Antonín Dvořák koncertuje v Jihlavě.

27. 1. 1923 Ema Destinová pohostinsky vystupuje v Jihlavě.

Září 1924 Otevřena Městská hudební škola, sídlí v budově bývalého gymnázia v Hluboké ulici, později se přestěhovala do ulice Palackého.

4.-5. 6. 1933 Voskovec a Werich vystupují se svým programem v Městském divadle.

18. 10. 1940 byla oficiálně zahájena činnost Horáckého divadla v Národním domě v Třebíči premiérou Vrchlického hry Soud lásky.

Květen 1945 Horácké divadlo se natrvalo stěhuje do prostor Městského divadla v Jihlavě, prvním ředitelem Jan Strejček. První poválečné představení se uskutečnilo 26. 6. 1945, kdy byla hrána Gogolova Ženitba.

1955 Vzniká národopisný soubor Vysočan v čele s Mílou Brtníkem.

16. 3. 1958 Horácký symfonický orchestr zahajuje svou činnost vystoupením na Jihlavském hudebním jaru.

Listopad 1958 Prvního ročníku Festivalu vokální hudby (později sborového zpěvu) se zúčastnilo sedm pěveckých amatérských souborů z Jihlavska a dva z Brna.

8. 10. 1972 Jako hosté VI. celostátního festivalu nových zpěváků populárních písní zpívají v Domě odborů K. Gott a E. Pilarová.

1985 Vzniká pěvecké sdružení Campanula pod vedením ing. Heleny Čermákové, od podzimu 1989 je sbormistrem dr. Pavel Jiráček.

31. října 1989 byla inscenací hry „Jak přišla basa do nebe“ uzavřena divadelní budova. Začíná postupné „odstrojování“ divadelní budovy a přípravy na plánovanou rekonstrukci. Divadlo po 17. listopadu 1989 vstupuje do stávky a těžiště svého působení přenáší do náhradního prostoru v divadle Na Kopečku, v areálu psychiatrické léčebny.

17. 3. 1990 Karel Kryl koncertuje před vyprodaným Horáckým zimním stadionem.

16. 3. 1992 Položení základního kamene budovy nového Horáckého divadla.

20. 10. 1995 Slavnostním představením hry Smrt v císařském domě byla otevřena nová budova Horáckého divadla stavěného v letech 1992-1995.

1.9 Festival sborového umění

Festival sborového umění v Jihlavě patří k nejstarším a nejprestižnějším festivalům ve střední Evropě vůbec. Je významný nejen pro odborníky, ale především pro sborovou práci, sbormistry, příznivce sborového umění, pro skladatele, hudební vědce, ale i běžné posluchače. V ČR má svůj nezastupitelný význam. Pro město Jihlavu a celý kraj Vysočina je velkým přínosem, protože do Jihlavy přijíždí řada zahraničních hostů (včetně velvyslanců zemí, odkud sbory pochází), velké množství sborů - tím i potenciálních návštěvníků Jihlavy a celého kraje.¹⁹

Letošní 53. ročník Festivalu sborového umění, který se koná ve dnech 25.-27. 6. 2010, bude koncipován z části jako soutěžní ročník pro komorní sbory. Na festivalu budou prezentovány výsledky předchozích ročníků Mezinárodní skladatelské soutěže. Pořadatelé festivalu upozorňují na 120. výročí narození B. Martinů (1890-1959) a řadu dalších jubilatů (např. M. Reichl, K. Slavický, Z. Šesták, Z. Pololánik, J. Teml), jejichž skladby by se mohly objevit v nastudovaném repertoáru soutěžních sborů.

Soutěže se mohou zúčastnit pouze neprofesionální pěvecké sbory mládeže a dospělých v počtu 8 - 24 členů, jejichž dirigenti mohou být profesionály. Případní instrumentalisté se do počtu zpěváků nezapočítávají. Přihlásit se mohou komorní sbory smíšené, ženské /dívčí/ i mužské. Konečný výběr soutěžících sborů provede Festivalový výbor FSU 2010. Každý ze sborů si musí připravit program v rozsahu 15-17min. čistého času, pořadí skladeb je libovolné.

Na soutěžním vystoupení se musí objevit skladba českého autora vzniklá po roce 1950 (a capella), skladba zahraničního autora vzniklá po roce 1950 (a capella), skladba ze skladatelské soutěže FSU nebo skladba (příp. věnována sboru), jež dosud nebyla provedena, poslední skladba je nabízena z volného výběru skladeb do časového limitu a capella nebo s doprovodem jednoho či dvou hudebních nástrojů. Sbory si skladby vybírají z katalogu skladeb, které zvolil výbor FSU.

¹⁹ „Sbormistr Slovík: Jihlava je stálice s obrovskou úrovní“, in Jihlavské listy, 10. 07. 2009, s. 16

Pětičlenná porota, složená s českých, případně zahraničních odborníků, hodnotí technické provedení – hlasovou kulturu a pěveckou techniku, intonaci a rytmus. Interpretačními kritérii je využití hudebně výrazových prostředků (dynamika, tempo, agogika a barva), výstavba a frázování, stylovost interpretace, dramaturgie soutěžního vystoupení, stupeň obtížnosti, a nakonec i celkový dojem, který zahrnuje výrazové působení na posluchače, kontakt sboru se sbormistrem a zpěv z paměti. Porota sbor podle soutěžního výkonu ocení zlatým, stříbrným, popř. bronzovým pásmem. Může udělit i Zvláštní ceny.²⁰

1.10 Campanula Jihlava

V dubnu roku 1984 uplynulo 10 let od založení, v té době již neexistujícího, Pěveckého sboru Mír při jihlavském gymnáziu, který vedla prof. Marie Kubová. Na vzpomínkovém setkání téměř 40ti bývalých zpěváků se zrodila myšlenka opět se scházet při společném zpívání, popřípadě založit nový pěvecký sbor.

Od podzimu 1984 přichází hrstka nadšenců do Domu kultury ROH v Jihlavě. Zpívají se hlavně písničky s kytarou a debatuje se o tom, kdo by se měl ujmout vedení zkoušek a nácvičku nových skladeb. Na jaře roku 1985 se skupinka zpěváků rozrostla na počet asi 15ti členů. Přichází i Helena Zadinová, která po dobu svých vysokoškolských studií působila ve smíšeném sboru Academiachor Praha. Protože stále chyběl sbormistr, podlela Helena Zadinová tlaku svých přátel a rozhodla se nacvičovat první vícehlasou skladbu (Thoinot Arbeau: Pavana).

Od září roku 1985 lze datovat pravidelnou práci sboru. Ing. Helena Zadinová - Čermáková stála u zrodu malého pěveckého tělesa, převzala řízení zkoušek a začala se systematickým studiem jednodušších kompozic a úprav lidových písní. Zakládající členka Irena Hroudová vstoupila do historie sboru jako autorka jeho jména – Campanula (latinsky zvonek). Na podzim roku 1985 schválil zřizovatel Dům kultury ROH název nového pěveckého sboru, a tak Komorní smíšený pěvecký sbor Campanula při DK ROH Jihlava oficiálně zahájil činnost. První veřejné vystoupení sboru se uskutečnilo 30.05.1986 v Lukách nad Jihlavou.²¹

²⁰ www.fsujihlava.com

²¹ Jiráček, P., Bambula P.: „Patnáct let Pěveckého sdružení Campanula Jihlava (1985-2000)“, vydalo Pěvecké sdružení Campanula Jihlava v květnu 2000, Jihlava, s. 10

1.10.1 PhDr. Pavel Jirák – sbormistr PS Campanula

Pavel Jirák se narodil 26. 5. 1954 v Jihlavě. Základní hudební vzdělání získal v Lidové škole umění ve třídách Karla Prchala (housle) a Josefa Dvořáka (klavír, varhany). Po absolvování Gymnázia v Jihlavě pokračoval studiem historie a hudební vědy u prof. Jiřího Fukače, prof. Rudolfa Pečmana, prof. Miloše Štědrně, prof. Jiřího Vysloužila a doc. Jana Kostečky na Filozofické fakultě Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Brně. V roce 1991 složil rigorózní zkoušky na Masarykově univerzitě v Brně (PhDr.), v současné době pracuje jako historik Muzea Vysočiny v Jihlavě. PhDr. Jirák působil v Komorním orchestru Horáckého symfonického orchestru, v orchestru Horáckého divadla a jako varhaník v jihlavských chrámech. V polovině 70. let se díky pochopení sbormistra P. Bohdana Sroky začala jeho téměř dvacetiletá spolupráce s Jihlavským chrámovým sborem, se kterým postupně nastudoval a provedl četná díla z oblasti sakrální hudby (F. X. Briti, G. F. Händel, J.J. Ryba aj.). První kontakty s Komorním sborem Campanula navázal v roce 1988, kdy na prosincovém vánočním koncertě poprvé řídil část programu. Od roku 1989 se datuje jeho společná spolupráce s Helenou Zadinovou – Čermákovou ve vedení sboru, která vyústila v převzetí funkce sbormistra od září roku 1990.²²

1.11 Dětský pěvecký sbor Zvoneček

Myšlenka založit při Pěveckém sdružení Campanula dětský sbor spadá do období jara 1992. Od září téhož roku začalo zkoušet asi 60 dětí ve věku 5-12 let v Rodinné škole Matky Boží. Tehdy se ještě nejednalo o klasický dětský sbor, proto byl v prvním období užíván název Přípravný sbor PS Campanula. Jeho první veřejné vystoupení se uskutečnilo 14. 12. 1992, kdy spoluúčinkovalo v pořadu Zvonky Vánoc s PS Campanula v Divadle Na Kopečku. Zde byl v premiéře uveden cyklus vánočních koled, které pro potřebu sboru upravil Bohdan Sroka a nazval ho „Koledy pro zvonečky“. Nepřímo tak ovlivnil i výběr jména pro dětský sbor, kdy zdobnělina překladu latinského slova Campanula – Zvoneček – byla poprvé použita 16. 3. 1993 při okresní soutěži dětských pěveckých sborů v T-klubu (první zlaté pásmo pro Zvoneček).

²² Jirák, P., Bambula P.: „Patnáct let Pěveckého sdružení Campanula Jihlava (1985-2000)“, vydalo Pěvecké sdružení Campanula Jihlava v květnu 2000, Jihlava, s. 6

V následujícím školním roce 1993/1994 došlo k rozdělení stávajícího tělesa na dvě oddělení podle věku dětí. V září 1995 byl z již vybraných nejstarších zpěváků vytvořen sbor koncertní a paralelně dále působí dvě přípravná oddělení. Pod vedením Anny Baueršimové, která je zároveň od počátku klavíristkou sborových složek, se formou hry seznamují nejmladší zpěváci ve věku 5-7 let se základními pěveckými návyky a dovednostmi. Dále je prohlubují ve 2. přípravném sboru, ten řídí od roku 1993 Petr Baueršíma. Současné koncertní těleso tvoří kolem 60 dětí ve věku 11- 16 let. DPS Zvoneček řídí od jeho založení Jana Jiráková. Nejstarší zpěváci přecházejí do PS Campanula, čímž se naplňuje záměr všech výše jmenovaných sbormistrů: vytvořit systém sborové výchovy od raného věku do dospělosti.²³ DPS Zvoneček jsem měla možnost projít také. Ve Zvonečku jsem začala zpívat v šesti letech, ale po roce a půl jsem musela odejít, protože se mi kryly hodiny houslí se zkouškami sboru, do jeho řad jsem se ale vrátila po devíti letech, abych zde strávila další rok. Do PS Campanula jsem nepřešla, začala jsem zpívat ve školním sboru jihlavského gymnázia, kde jsem se cítila lépe v kolektivu vrstevníků. Na působení ve Zvonečku ráda vzpomínám, se sborem jsem vycestovala do Litvy a zúčastnila se řady koncertů. Sbor se 18. 4. 2010 zúčastnil koncertního turné v Gerasu v Rakousku a připravuje se také na 13. ročník Laudes liberorum (Chvály dětí), regionální festivalové setkání mladých zpěváků a instrumentalistů s duchovní hudbou, které proběhnou 2. 5. 2010.

1.12 Folklórní soubor Vysočan²⁴

Soubor Vysočan patří ke špičkovým souborům v zemi. Existuje už 50 let. Po celé období se výrazně podílel na vytváření kulturního profilu svého města i celé oblasti Horácka. Oživit lidové tradice kraje, o kterém se říkalo, že je chudý, si dal před léty za cíl umělecký vedoucí Míla Brtník s hrstkou nadšenců.

Za dobu své činnosti soubor absolvoval řadu přehlídek, soutěží, festivalů nejen v naší republice, natočil několik pořadů pro televizi, ale prosadil se i v zahraničí, např. v Belgii, Holandsku, na Korsice, v Německu, Polsku, Maďarsku, Chorvatsku, Francii, Anglii. Všude sklízel úspěchy, byly jím např. Zlatá čupaga z polského Zakopaného a Zlatý papuč z maďarského Szegedu. Soubor spolupracuje se svými dětskými složkami Dřeváček a Jeřabinka. Vedoucím souboru Vysočan je Jan Havel.

²³ Jiráková, P., Bambula P.: „Patnáct let Pěveckého sdružení Campanula Jihlava (1985-2000)“, vydalo Pěvecké sdružení Campanula Jihlava v květnu 2000, Jihlava, s. 8-9

²⁴ www.vysocan.cz

Soubor Jeřabinka sdružuje nejmladší děti od 4 do 8 let. Jeho vedoucími jsou Lenka Ondráčková, Edita a Eva Havlovy. Jeřabinka se stala základnou pro doplňování souborů Dřeváček. Přestože se tyto malé děti teprve učí první taneční kroky, jsou častým hostem Strážnice, dětských festivalů a přehlídek. Soubor Dřeváček vznikl v roce 1989 jako další dětská složka, jeho uměleckým vedoucím je Jaroslav Dřevo. Členy jsou děti ve věku od 8 do 18 let. Svůj repertoár čerpá ze zvyků a obyčejů převážně regionu Horácka. V programu souboru jsou dětské hry, tance a písně. Soubor má svoji dětskou muziku, která již neodmyslitelně patří k tanečnickům a zpěvákům, a pravidelně se zúčastňuje slavností a festivalů.

1.13 Festival Gustava Mahlera - Hudba tisíců – Mahler Jihlava 2010

Letošní kulturní rok v Jihlavě bude věnován výročí skladatele Gustava Mahlera, který do svých 15 let žil v Jihlavě. Prezident Václav Klaus převzal osobní záštitu nad jihlavskými oslavami 150. výročí narození skladatele Gustava Mahlera Hudba tisíců - Mahler Jihlava 2010/2011. Potvrdil to oficiální dopis a certifikát, doručený minulý čtvrtek z Kanceláře prezidenta České republiky pořadatelské agentuře. *"Velice si této skutečnosti vážíme a těšíme se na další spolupráci se všemi našimi partnery při přípravě tohoto důležitého jubilea,"* komentoval prezidentovo společenské zdůraznění jihlavských oslav ředitel festivalu Hudba tisíců Jiří Štílec.²⁵ V divadelním sále DKO 18. května zazní Mahlerova Píseň o zemi. Zpívat budou přední pěvkyně Dagmar Pecková a Jaroslav Březina, zahraje Komorní filharmonie Pardubice s dirigentem Petrem Altrichtrem. Mahlerova symfonie č. 1 Titan pak zazní 20. května. Do Jihlavy také zavítá Symfonický orchestr hlavního města Prahy FOK řízený Zdeňkem Mácalem. V rámci letních mahlerovských oslav má být v Jihlavě mj. také otevřen v Benešově ulici Park Gustava Mahlera se skladatelovou sochou od Jana Koblasy.²⁶

Hudba tisíců 2009

Mahlerovský festival zaznamenal úspěch i v předchozím roce, tak zhodnotil Jiří Štílec koncert konaný 20. 5. 2009 v Bruselu. Ten přinesl vystoupení Andrey Kalivodové a Kristiny Kasíkové z děl Gustava Mahlera a Almy Mahlerové, v jeho závěru zazněly

²⁵ „Mahlerovské oslavy zaštilil prezident“, in Jihlavské listy, 7. 7. 2009, s. 2

²⁶ „Mahlerovský rok začal, přijede i Dagmar Pecková“, in Jihlavské listy, 26. 3. 2010, s. 10

i operní árie z děl Bizeta, Verdiho a Čajkovského. Koncert byl součástí letošního osmého ročníku festivalu Hudba tisíců. Zároveň se tak stal prezentací kraje Vysočina v rámci českého předsednictví EU 2009. Jak přinesly Jihlavské listy, „*slavnostního koncertu*

a připomenutí osobnosti rodáka z Vysočiny G. Mahlera se účastnila česká velvyslankyně při EU Milena Vicenová, český velvyslanec v belgickém království Vladimír Müller

a řada dalších oficiálních hostů. V úvodu osobně vystoupili i hejtman kraje Vysočina Jiří Běhounek a primátor Jihlavy Jaroslav Vymazal.“ Víkendový program poté pokračoval v Kalištích, rodném městě G. Mahlera, a též koncertem v Hotelu Gustav Mahler.²⁷

1.14 Hudba tisíců 2008

Přesně sto let od chvíle, kdy Gustav Mahler dirigoval v Praze na Výstavišti stočlenný Výstavní orchestr složený z českých a německých hudebníků, aby v premiéře představil svoji Sedmou symfonii, bylo toto dílo uvedeno na jihlavském festivalu Hudba tisíců-Mahler Jihlava 2008. Sedmá se hrála v pátek 19. září 2008 na zahájení festivalu. Koncert Symfonického orchestru Českého rozhlasu s dirigentem Jiřím Stárkem přenášel Český rozhlas na stanici ČR 3- Vltava. Premiéra před sto lety se konala v rámci velké Jubilejní výstavy. *"Ta připomínala 60 let panování císaře Františka Josefa a stala se velkou manifestací úspěchů českého průmyslu a techniky,"* vysvětloval hudební historik a zároveň ředitel mahlerovského festivalu dr. Jiří Štílec. Na premiéru tehdy přijela řada osobností - manželka Gustava Mahlera Alma, Bruno Walter, Arthur Bodanzky, Otto Klemperer a řada dalších. *"Na generální zkoušku se podle svědectví Williama Rittera a dalších dostavily takové osobnosti české hudby jako Vítězslav Novák, Josef Suk a Otakar Ostrčil,"* dodal Štílec. Podle J. Štilce podává sám Mahler ve svých dopisech svědectví, že premiéru symfonie v září poznamenalo již sílící českoněmecké národnostní napětí a soupeření. *"Přesto jde o významnou součást evropských hudebních dějin. Světová premiéra Sedmé symfonie patří k významným kapitolám českého mahlerovství,"* zval na jihlavské uvedení po sto letech ředitel Mahlerova festivalu.²⁸

²⁷ „Festival Mahler Jihlava poprvé zamířil do Bruselu“, in Jihlavské listy, 26. 5. 2009, s. 11

²⁸ „Jihlava uslyší Mahlerovu Sedmou přesně sto let po premiéře“, in Jihlavské listy, 12. 9. 2008, s.10

2 ZUŠ Jihlava

2.1 ZUŠ Jihlava dnes

ZUŠ Jihlava nabízí hudební vzdělání nejen zájemcům předškolního a školního věku, ale také dospělým. V současné době na škole studuje kolem 1100 žáků, počtem žáků patří tedy k největším školám v kraji. Výuka probíhá ve čtyřech oborech. V hudebním oboru se vyučuje hra na téměř veškeré hudební nástroje (klávesové, dechové, smyčcové, hra na akordeon, kytaru apod.) a též zpěvu. Výtvarný obor umožňuje výuku malby, kresby, žáci se také učí pracovat s keramikou a zabývají se i jinými výtvarnými technikami. Taneční obor se věnuje tanci, a to jak klasickému, tak i modernímu.

V literárně-dramatickém oboru se zájemci učí přednes, dramatickou výchovu, divadlo a další činnosti. ZUŠ se řídí vyhláškou MŠMT č. 71/2005 Sb. Studium se dělí na přípravné a základní (I. a II. stupeň) a studium dospělých. Současnou ředitelkou, v pořadí od založení (rok 1924) devátou, je od roku 2002/2003 Dana Fučíková. S jejím nástupem do funkce ředitelky školy přišla celá řada změn. Pokud bychom měli zmínit jen některé, bylo by to založení dechového orchestru TUTTI a též rekonstrukce hudební síně v rámci modernizace školy v roce 2006. Hudební síň slouží k třídním předehrávkám a hudebním večerům a koncertům, ať již adventním, vánočním nebo koncertům vážné hudby. Je vyzdobena pracemi žáků z výtvarného oboru a její výzdoba je obměňována v závislosti na ročním období.

Na škole působí několik žakovských seskupení. Jedním z nejvýznamnějších seskupení je dechový orchestr TUTTI, na ZUŠ působící od roku 2003, který získal zlatá pásma na mezinárodních dechových soutěžích. V současnosti má již kolem 55 členů a může se pyšnit názvem Dechový symfonický orchestr. Na škole dále působí smyčcový orchestr, který získal celou řadu ocenění. Dále se jedná o kytarovou skupinu a celou řadu menších seskupení, jako jsou např. soubory fléten, klarinetů, saxofonů, popřípadě violoncell. Na škole také fungují dva dětské pěvecké sbory, Radost I a II (přípravné sbory) a Gaudium. Pracuje zde také amatérský jihlavský smíšený pěvecký sbor Melodie. Učitelé ZUŠ jsou mimo jiné členy Komorní filharmonie Jihlava.

Škola připravuje budoucí studenty konzervatoří nebo pedagogických fakult. Usiluje o to, aby byli absolventi schopni provozovat hudbu na amatérské nebo

profesionální úrovni. Je též členem Asociace ZUŠ ČR. Škola nenabízí jen možnost individuální výuky, ale umožňuje také hru ve skupinách a studium pro dospělé. Již několik let udržuje ZUŠ Jihlava přátelské vztahy s Musichool Waterland z holandského Purmerendu a hudební školou z Augsburgu.

Škola má vypracovaný ICT²⁹ plán a všechna oddělení jsou připojena k internetu a vybavena počítači, dataprojektory, audio a video technikou. Na škole nechybí ani knihovna. Pro potřeby žáků i pedagogů jsou také k dispozici různé audio a video nahrávky. ZUŠ Jihlava byla vybrána jako partnerská pilotní škola pro tvorbu ŠVP (školních vzdělávacích programů).³⁰

2.2 Historie ZUŠ ve zkratce

Základy hudebního školství v Jihlavě můžeme datovat od roku 1924, kdy byla založena Městská hudební škola. Ředitelem školy byl tehdy na základě konkurzu jmenován absolvent kompozičního a klavírního oddělení pražské konzervatoře Bohumil Bouda, vynikající klavírista, sbormistr, dirigent a skladatel. Jihlavská hudební škola neměla při svém vzniku jen hudební poslání. Její vznik byl vyvolán nejen potřebou hudebního vzdělání, ale i potřebou posílení českého živlu ve městě, kde převládala německá většina. Založení městské hudební školy se z podnětu tehdejšího vládnoucího komisaře Josefa Výborného stalo aktem silné politické motivace. Škola byla otevřena 10. září 1924. Jejím sídlem bylo přízemí a první poschodí starého gymnázia v Hluboké ulici. Na zápis do školy se přihlásilo pro první školní rok celkem 313 žáků. Při založení školy působili na škole pouze učitelé klavíru a houslí, kromě nich zde externě působili též učitelé pro výuku hry na dechové nástroje. Již ve druhém roce trvání školy byla výuka rozšířena o teoretické předměty, kterými byla hudební nauka, intonace, nauka o hudebních formách, harmonie a dějiny hudby. Zmíněné předměty byly určeny především pro posluchače, kteří se chtěli připravovat ke státní zkoušce. V učitelském sboru docházelo k častým změnám. Funkci ředitele po všechna léta zastával Bohumil Bouda, který se velmi intenzivně uplatňoval i ve veřejném životě jako výborný klavírista, sbormistr, dirigent a skladatel. Od počátku vzniku Jihlavské hudební školy

²⁹ ICT plán- Ředitelka školy tímto vydává tento ICT plán školy. Konkretizuje tím hlavní směry rozvoje činnosti školy v oblasti její informatizace a využívání informačních technologií ve výuce a chodu školy ve smyslu cílů státní informační politiky ve vzdělání. Plán školy dále stanovuje cíle a postupy k zajištění požadavků daných "Standardem ICT služeb ve škole" a vytváří předpoklady k účelnému a efektivnímu použití účelových dotací v oblasti ICT.

(zdroj: www.zus-jihlava.cz)

³⁰ www.zus-jihlava.cz

byla její činnost opravdu bohatá. Učitelé připravovali žákovské besídky a koncerty a sami se nemalou aktivitou podíleli také na hudebním životě města. Ve školním roce 1931/32 přibýlo k vyučovaným předmětům balet a výuka dětského zpěvu. Ve školním roce 1937/38 nastudovali žáci školy dětskou operu „Broučci“, hudebně zpracovanou podle literární předlohy Jana Karafiáta Marií Kučerovou – Herbstovou. Dětský pěvecký sbor a balet doprovázel ochotnický orchestr za řízení ředitele hudební školy Bohumila Boudy. Okupace Československa v roce 1939 přivodila i zánik Jihlavské městské hudební školy. V červnu 1939 byla škola zrušena nařízením vládního německého komisaře. Svou novou činnost zahájila až po osvobození v září 1945, v té době již jako lidová škola umění.³¹

Úkolu znovu vybudovat hudební školu se v meziválečném období zhostili bratři František a Antonín Melicharovi. Obnovená škola stála v Palackého ulici. V říjnu 1945 se do Jihlavy vrátil Bohumil Bouda a opět stanul v čele školy. S nástupem komunistů roku 1948 k moci nastaly v československém školství mnohé změny. Škola byla v dubnu 1948 výnosem ministerstva školství přejmenována na Městský hudební ústav a dostávala státní dotace. Ve školním roce 1950/51 bylo v tomto ústavu otevřeno pedagogické studium pro vzdělávání učitelů. Následující roky přinesly velký rozmach školy. Roku 1954 se stal ředitelem Emerich Vacek. V roce 1959 došlo ke zrušení pedagogického oddělení. V této době již začaly pracovat nově zřízené pobočky, které vznikly v Lukách nad Jihlavou a v Dolní Cerekvi. V roce 1960 se škola přestěhovala do budovy na dnešním Masarykově nám. č.16, kde sídlí dodnes (z důvodů rekonstrukce však bude činnost školy přesunuta do jiných prostor). Celostátním opatřením byly hudební ústavy v roce 1961 přejmenovány na Lidové školy umění, výuka se rozšířila o výtvarný a literárně-dramatický obor. Ve stejném školním roce vznikl žákovský soubor dechové hudby. 1. 9. 1962 došlo k otevření dalšího oddělení- dramatického oboru. Učitelkou tohoto oddělení byla jmenována Jarmila Panovcová. V roce 1963 se vedení školy ujala nová ředitelka, JUDr. Jana Melicharová, rodačka z Jihlavy .

V osmdesátých letech škola prožila svoji významnou etapu modernizace. V roce 1981 byl ředitelem jmenován Josef Zeman. Ten se snažil školu vybavit moderní reprodukční technikou a hudebními nástroji. V roce 1990 byly LŠU na celém území státu přejmenovány na Základní umělecké školy. V červnu 1991 byl jmenován do funkce ředitele ZUŠ Mgr. Petr Šandera, bývalý žák školy, absolvent JAMU Brno (hra

³¹ Kronika ZUŠ v rukopise

na varhany). Jako jeho zástupci byli jmenováni Mgr. Antonín Nosek a Mgr. Antonín Veselý. V té době se již začaly vytvářet podmínky pro samostatnost školy a od 1. 1. 1993 získala škola právní subjektivitu se zřizovatelem ŠÚ Jihlava..

Škola si i v nových demokratických podmínkách udržela a zlepšila kredit u občanů města. V prvních třech letech samostatnosti (1993-1996) se škola potýkala, podobně jako v době svého založení, s nedostatkem financí, který následně vedl ke zvyšování školného. Přes všechny tyto překážky a potíže se počet žáků na škole udržel nad počtem tisíc. O kvalitě žáků i schopnostech učitelů vypovídají postupy žáků do ústředních kol soutěží ZUŠ, každoroční přijetí žáků na umělecké školy a pedagogické fakulty i úspěchy žáků, souborů i učitelů na koncertech po republice.

Od roku 1996 má škola po odchodu Mgr. Noska do důchodu jen jednoho zástupce - Mgr. A. Veselého. To už se začíná psát současná kapitola této školy, od 1. 2. 1999 s názvem ZUŠ Jihlava. Koncem školního roku 2001/2002 odešel do důchodu ředitel Mgr. Petr Šandera. Novou ředitelkou byla Radou kraje Vysočina jmenována Mgr. Dana Fučíková. Ve funkci zástupce ředitelky nadále zůstává Mgr. Antonín Veselý. S nástupem Mgr. Dany Fučíkové do funkce ředitelky školy přišla celá řada změn.³²

2.3 Zakladatel školy- Bohumil Bouda³³

Zastavme se nyní ještě na okamžik u hudební činnosti Bohumila Boudy, dlouholetého ředitele Jihlavské městské hudební školy a později i Lidové školy umění v Jihlavě.

Bohumil Bouda se narodil 27. 4. 1896 v Želivě na Humpolecku a zemřel 15. 1. 1960 v Horní Cerekvi.

Vyrůstal v kantorské rodině v Želivě u Humpolce, kde jeho otec - kantor, varhaník a skladatel Jan Bouda - byl významnou osobností v nejširším okolí. Svého syna učil již od pěti let hrát na housle a klavír a po roce i na varhany. Už v osmi letech Bohumil Bouda zastupoval otce u varhan. Gymnázium navštěvoval v Pelhřimově, kde založil studentský orchestr a pěvecký sbor, pro něž také komponoval. Po 1. světové válce začal studovat konzervatoř v Praze - klavír u Romana Veselého, skladbu u Jaroslava Kříčky a J. B. Foerster. Studia dokončil na mistrovské škole u Vítězslava Nováka. Absolvoval

³² Základní umělecká škola Jihlava 80 let (1924-2004) – drobný tisk vydaný k 80. výročí školy, podobně i na www.zus-jihlava.cz

³³ „Filharmonie připomněla B. Boudu a Ant. Noska“, in Jihlavské listy, 26. 5. 2009, s. 10 + Kronika ZUŠ

Symfonickými variacemi pro klavír a orchestr C. Francka s Českou filharmonií za řízení Fr. Stupky. V Praze se velmi dobře uvedl i jako sólový klavírista a pohotový klavírní doprovod.

Přes pražské úspěchy se B. Bouda rozhodl pokračovat v tradici rodu. Získal místo ředitele české hudební školy v Jihlavě, která se brzy stala významným kulturním střediskem.³⁴ V roce 1927 založil pěvecký sbor Foerster, v jehož čele stál 25 let. Dále založil dětský sbor, se kterým s velkým úspěchem šestkrát sehrál dětskou operu „Broučci“.

Jak už je uvedeno výše, nespočívala Boudova činnost pouze v úspěšném vedení hudební školy. Jeho snahou bylo také vytvořit v Jihlavě kvalitní hudební těleso. Z jeho podnětu a díky jeho organizačním schopnostem vznikla z žakovského orchestru v roce 1929 Jihlavská filharmonie. Základ orchestru tvořili žáci hudební školy, doplňován byl hráči na dechové nástroje z řad hudebníků vojenské hudby. Pro nezáměr veřejnosti, která byla v této době znepokojována politickým děním v sousedním Rakousku, nemělo hudební těleso dlouhého trvání a Jihlavská filharmonie se po několika vystoupeních rozpadla. V roce 1939 však byla česká hudební škola uzavřena a B. Bouda propuštěn. Přesídlil do Jaroměře, kde vyučoval soukromě, posléze i na místní hudební škole, dojížděl též do Třebíče k tamnímu ženskému sboru. V letech 1940-1945 působil jako ředitel v Jaroměři, zároveň jako sbormistr a dirigent pěvecké a hudební jednoty. V roce 1945 se vrátil do Jihlavy opět do čela hudební školy.

Bohumil Bouda byl velmi koncertně činný. Jeho skladatelská činnost čítá přes 60 opusů, většinou v komorním obsazení, např. Sonáta pro klarinet a klavír, Variace na národní písně pro klarinet a klavír, dechový kvintet aj., dva koncerty pro klarinet a orchestr a pro pozoun a orchestr, dále skládal skladby orchestrální, komorní, klavírní a sborové. Psal také scénickou hudbu k divadelním hrám pro Horácké divadlo. Z jeho klavírní třídy vyšla řada klavíristů.

Nedílnou součástí skladatelské činnosti B. Boudy byl folklór – vytvořil znamenité úpravy horáckých písní a orchestrálně zpracované Horácké tance. Byl velmi úspěšný i pedagogicky. Zemřel náhle 15. 1. 1960 v Horní Cerekvi. Busta 1. ředitele jihlavské ZUŠ, Bohumila Boudy, je k vidění v prostorách vstupní haly ZUŠ.

³⁴ „110 let od narození Bohumila Boudy“, in Jihlavské listy, 28. 4. 2006, s. 6

2.4 Hudební obor a jeho oddělení³⁵

V době založení školy (rok 1924) se na škole vyučovala hra na klavír, housle, zpěv, později k nim byly přidány i dechové nástroje. Oddělení pro hru na lidové nástroje (harmonika, mandolína, kytara a aj.) a violoncello bylo zřízeno až v roce 1945. Rok po založení (1925) se začaly vyučovat i teoretické předměty – hudební nauka, harmonie, intonace. Houslové oddělení nabízelo nejen sólovou hru, ale umožňovalo i hru ve skupinách. Předehrávky žáků před rodiči začaly probíhat až od roku 1959/1960. Jako hudební síň sloužila od roku 1930 přednášková síň Havlíčkovy školy.

Po válce vznikla řada souborů a orchestrů. V letech 1956-1957 to byl komorní orchestr jihlavské hudební školy. Počátkem října 1957 došlo k ustavení krajského symfonického orchestru, ten vznikl sloučením krajského učitelského orchestru, komorního tělesa při jihlavské hudební škole a orchestru Horáckého divadla. V roce 1960 vznikl dechový orchestr, jeho vedoucím a dirigentem se stal J. Štěpnička. Roku 1965 se zúčastnil soutěže v Ostravě, kde byl uznán za nejlepší dechový orchestr v republice. V prosinci 1965 vznikla nová hudební síň v prostorách LŠU v Jihlavě. Od té doby byla také zavedena povinná docházka do hudební nauky. Škola též nabízí výuku přípravné hudební výchovy.

2.5 Hudební oddělení ZUŠ (jak je v současnosti škola nabízí)³⁶

2.5.1 Kytarové oddělení

Hra na kytaru se na škole začala vyučovat koncem 50. let minulého století. Zpočátku to byl pouze podceňovaný lidový nástroj, kterého se používalo především k doprovodu, s délkou studia jen několik let. Postupem času si však kytara vybojovala rovnocenné postavení s ostatními nástroji. Výuka byla rozdělena do dvou stupňů a značnou měrou se zvýšila náročnost studia až k možnosti absolvovat celý cyklus. Kytarové oddělení se snaží vychovávat především kytaristy, kteří budou umět zahrát cokoli. Vedle klasické kytary se také vyučuje elektrická a basová kytara, doprovody k písňím, jazzová kytara, hra na mandolínu i country kytara.

³⁵ Kronika ZUŠ 1956-1970 v rukopise

³⁶ www.zus-jihlava.cz (pokud není uvedeno jinak, jsou uvedené informace o oborech ZUŠ z tohoto zdroje)

2.5.2 Smyčcové oddělení

Smyčcové oddělení ZUŠ Jihlava navázalo na dlouholetou tradici zájmu o hru na housle a později i další smyčcové nástroje. Po válce zde působilo velké množství kvalitních pedagogů. Ze starší generace jmenujme Emericha Vacka, Karla Prchala a Elišku Holubovou. Ze výše jmenovaných jmen jsem se osobně setkala s panem Prchalem, který mě učil na housle první dva roky. V 80. letech se stal ředitelem Josef Zeman, který vystavěl pedagogický kolektiv houslového oddělení. Josef Zeman vede spolu s Josefem Mrázkem smyčcový orchestr, zároveň se také věnuje aranžmá skladeb, za která již obdržel několik cen na soutěžích.

Smyčcové oddělení spolupracuje s pedagogy ostatních předmětů hudebního oboru, v rámci repertoáru smyčcového orchestru.

2.5.3 Smyčcový orchestr ZUŠ Jihlava

Pěstování orchestrální hry má na ZUŠ Jihlava dlouholetou tradici. V posledním desetiletí se pedagogicko-umělecké činnosti šedesátičlenného tělesa věnují učitelé prakticky celého smyčcového oddělení a spolupracují pedagogy ostatních předmětů hudebního oboru. V rámci školního stylu práce je počítáno s průběžnými odchody žáků a doplňováním začínajícími adepty. Repertoár zahrnuje široké spektrum skladeb všech slohových období tzv. vážné hudby, ale i stylizované kompozice z oblasti světových evergreenů, jazzové, rockové a filmové hudby. Orchestr pravidelně koncertuje, absolvoval zahraniční turné v Holandsku. Je držitelem 1. až 3. míst v krajských a celostátních kolech soutěží MŠMT i ceny ústřední poroty za aranžmá skladeb.

2.5.4 Akordeonové oddělení

Akordeon je svým původem a historickým využitím řazen mezi poměrně mladé lidové hudební nástroje. Za posledních několik desítek let se výuka hry na tento nástroj velmi zdokonalila. Akordeon se dočkal značných technických změn. Možností jeho použití se využívá v různých hudebních žánrech populární hudby (jako jsou např. jazz, folk, country, rock a další). Výjimkou však nejsou ani transkripce skladeb z oblasti vážné hudby, zejména z období baroka (fugy, toccaty,...), ale i skladby soudobých autorů, jmenovitě (Václav Trojan a další).

Svým zvukem, jeho barvou a možnostmi je akordeon využíván současně s moderními syntezátory. Cílem předmětu je naučit žáka nejen sólové hře, ale i hře komorní a souborové. Ve druhém cyklu se přihlíží i k žánrové orientaci podle přání

žáka. Při volbě moderní hudby je možno přibrat i výuku elektronických syntetizátorů – keyboardů. Na ZUŠ je též možné studovat hru i na ryze lidový diatonický nástroj, obecně známý jako heligonka.

2.5.5 Klavírní oddělení

Klavír patří k nejrozšířenějším hudebním nástrojům, na ZUŠ také k nejoblíbenějším z řad žáků. Uplatňuje se jako nástroj sólový i doprovodný ke všem ostatním hudebním nástrojům, zpěvu, i v komorní, symfonické, taneční, estrádní i jazzové hudbě, a to ve sféře profesionální i amatérské.

Znalost hry na klavír je nezbytná nejen pro pracovníky všech hudebních profesí, ale i pro řadu dalších (ladiče, tanečnický, choreografy, učitelky mateřských škol, ...). Učební osnovy jsou sestaveny tak, aby každý žák získal takové odborné vzdělání, které mu umožní se uplatnit podle jeho schopností a zájmů.

2.5.6 Dechové oddělení

Do oddělení dechových nástrojů ZUŠ se přijímají schopní žáci zpravidla od 10 let (ke hře na tubu od 14 let). Kromě hudebního nadání (hudební sluch, rytmus) se předpokládá tělesná vyspělost, rty způsobilé ke hře na zvolený nástroj, zdravé dýchací orgány a zuby. Základním úkolem učitele je všestranně rozvíjet žakovu hudebnost, hráčskou pohotovost a pěstovat jeho smysl pro krásu tónu. Při studiu technické literatury musí učitel dbát na to, aby ji žák dokonale zvládl. Nedílnou součástí výuky je účast žáků v souborech dechových nástrojů nebo v žakovském orchestru.

Výuku dechů na ZUŠ v současnosti vyučují Walter Hofbauer (trubka a tuba) a Hans Trostl (lesní roh), příčnou flétnu Josef Kyrál, Lucie Hedejová a Dana Slavíková, klarinet Antonín Veselý, hoboj Karel Netolický a fagot Bohumil Vysloužil. Samozřejmě že ne všichni učí na plné úvazky.

2.5.6.1 Dechový orchestr TUTTI

Dechový orchestr TUTTI působí na škole od roku 2003. V současnosti má již kolem 55 členů a může se pyšnit názvem Dechový symfonický orchestr. Střídavě ho vedli Petr Piša a Jan Nosek, v současnosti především Jan Nosek. Za několik let svého působení získal zlatá pásma na mezinárodních dechových soutěžích. Jednou z nich byla také XIV. Mezinárodní soutěž velkých dechových orchestrů Ostrava 2009. Více se o orchestru dozvíme v samostatné kapitole.

2.5.7 Pěvecké oddělení

Na ZUŠ se vyučuje sólovému zpěvu jak klasickému, tak populárnímu. Zájemci mohou začít se zpěvem v šesti letech a pokračovat až do dospělosti. Výhodou je, že mohou svůj pěvecký talent rozvíjet přímo na škole a to v DPS Gaudium nebo Jihlavském smíšeném pěveckém sboru Melodie, jehož dirigentem je Lubomír Šrubař, učitel klavíru na ZUŠ, který korepetuje s dechovým oddělením a mimo jiné je také dirigentem a korepítőrem Horáckého divadla a dirigentem Jihlavského komorního orchestru.

Absolventi jsou schopni zpívat i sólově nebo v kapelách Velké procento žáků školy, kteří studují na profesních školách, např. konzervatořích, je právě z pěveckého oddělení. Zpěv na škole vyučuje (kromě Kateřiny Petrovičové a Hany Bydžovské) i ředitelka ZUŠ Jihlava, Mgr. Dana Fučíková. Ta je absolventkou brněnské konzervatoře a JAMU Brno. Vyučuje nejen klasický zpěv, ale i ten populární. Koncertně vystupuje nejen po České republice, ale zavítala i do zahraničí. Na hudební produkci ve městě se podílí spoluprací s Komorní filharmonií Vysočina a Jihlavským smíšeným sborem Melodie. Kromě toho je i uměleckou vedoucí Dětského pěveckého sboru Gaudium, který funguje právě na ZUŠ Jihlava.

2.5.7.1 Dětský pěvecký sbor Gaudium

Dětský pěvecký sbor Gaudium pracuje při ZUŠ Jihlava. V letošním školním roce oslaví již 15. výročí od svého založení. V jeho čele stojí dirigent Mgr. Jiří Jakeš. Sbor Gaudium byl při ZUŠ Jihlava založen ve školním roce 1994/1995 - otcem myšlenky na jeho založení byl tehdejší ředitel školy Mgr. Petr Šandera. Dnes má Gaudium na kontě přes padesát koncertů a jeho řadami prošlo přes 1500 dětí.

Sbor se pravidelně účastní koncertů, soutěží a festivalů (přehlídka ZUŠ v Praze, koncert ve Švýcarsku, 42. Festival sborového umění). V současnosti má okolo 50 členů a dva přípravné dětské sbory Radost I a Radost II. *"Za dobu svého působení dosáhl DPS Gaudium mnoha ocenění u nás i v zahraničí. Jeho dramaturgie vychází z výběru skladeb od baroka až po současné autory, uvádí také úpravy národních písní a spirituály,"* vysvětluje ředitelka ZUŠ Jihlava a pěvkyně Dana Fučíková, která je zároveň vedoucí a hlasovým poradcem sboru.³⁷

Pokud bychom se měli jen v krátkosti zastavit u úspěchů DPS Gaudium, kterých dosáhlo v posledních několika letech, nesmíme zapomenout na krajské kolo soutěže v sólovém a komorním zpěvu, kterou 16. března 2006 hostila jihlavská ZUŠ. V čele

³⁷ „Sbor Gaudium slaví narozeniny koncertem“, in Jihlavské listy, 11. 3. 2005, s. 7

odborné poroty zasedla profesorka JAMU Brno Jarmila Krátká. „*Celkem se v jedenácti kategoriích utkalo 43 pěvců a ve třech kategoriích tucet souborů komorního zpěvu od duet až po dvě úspěšná žďárská sexteta, která obě postoupila. První místo s postupem do ústředního kola získala Andrea Nekorancová ze ZUŠ Polná, kde pracuje pod vedením učitelky Arnošky Zemanové. Také jihlavská ZUŠ získala několik umístění. Ve svých kategoriích obsadily 2. místo Adéla Kolátorová ze třídy Kateřiny Javorské a 3. místo Pavlína Bártů vedená stejnou pedagožkou. Ředitelka ZUŠ Jihlava a pěvkyně Dana Fučíková připravila pro soutěž Marii Mičánovou (získala 1. místo) a Mirku Brychtovou, která dosáhla na 2. příčku ve své kategorii. V komorním zpěvu Jihlavu dobře reprezentovalo duo Mirka Brychtová a Kristýna Trávníková (1. místo) a duo Pavlína Bártů a Lenka Vojáčková (čestné uznání), “ psaly o pěveckých úspěších žákyň ZUŠ Jihlavské listy.³⁸*

2.5.8 Oddělení bicích nástrojů

Jediným učitelem na bicí nástroje je v současnosti Vítězslav Vavrda.

2.5.9 Keyboardové oddělení

Hru na keyboard na ZUŠ vyučuje Hans Tröstl, absolvent plzeňské konzervatoře ze třídy prof. J. Žurky. Mimo keyboard vyučuje též hře na lesní roh a trubku. Dalším pedagogem vyučujícím hře na keyboard je Miroslava Hofbauerová, absolventka pardubické konzervatoře ze třídy A. Dvořáka, na ZUŠ vyučuje též zájemce o hru na akordeon.

2.5.10 Výtvarný obor

(ZUŠ nabízí tyto předměty: kresba, malba, grafika, dekorativní činnosti, modelování, tvarování a keramika)

Výtvarný obor vznikl na škole v roce 1961, tedy ve stejném roce, kdy byly hudební ústavy přejmenovány na Lidové školy umění. Vznik LŠU přinesl celou řadu změn, byla to nejen změna v učebních osnovách, změnily se také metody výuky a došlo i ke změně v přístupu a nahlížení na výtvarný projev dětí. Výtvarná výchova se od té doby těší velkému rozvoji a je velkým přínosem pro celkový rozvoj dětí.

³⁸ „Mladí hudebníci ZUŠ zabodovali“, in Jihlavské listy, 24. 3. 2006, s. 7

Žáci se v průběhu studia seznamují s různými výtvarnými technikami a přístupy. Kromě kresby, malby a grafiky se učí také keramiku, modelování, tvorbu objektů a konstruování z různých materiálů. Seznamují se také s akčním uměním, které často hraničí s divadelním uměním. Průběžně též získávají vědomosti z dějin umění – jak teoretické, tak i praktické. S tím také souvisí návštěvy kulturních památek, různých výstav a expozic. S ohledem na stále se rozvíjející možnosti techniky a médií, škola usiluje o to, aby se do výuky tato nová média a technika začlenily. Díky tomu se žáci se učí pracovat s digitální fotografií, zabývají se počítačovou grafikou i tvorbou videodokumentů. Každým rokem se uskuteční 2 – 3 velké výstavy v prostorách školy (výzdoba hudební síně, vstupní haly, jednotlivých poschodí) a mnoho dalších menších výstav a prezentací.

2.5.11 Taneční obor

(Škola nabízí tyto předměty: taneční průprava, základy klasického tance, základy lidového tance, základy techniky moderního scénického tance, základy jazzového tance, historický a moderní tanec.)

Taneční obor byl založen v letech 1931-1932 (tehdy oddělení pohybového umění-rytmiky). O činnosti a práci tohoto oddělení z té doby nejsou k dispozici žádné informace. Od roku 1972 dochází k vzestupu. Ten souvisí s nástupem tanečního pedagoga M. Šimsy. M. Šimsa vycházel z ruské baletní školy, ale věnoval se též novodobému tanci, který nebyl tolik rozšířen. Během své 35tileté umělecké činnosti prošla jeho rukama řada žáků, jeho žačkou byla i H. Zudová, která nastoupila na jeho místo a působila na škole dlouhá léta.

Na rozhraní hudebního a tanečního oboru se na škole vyučuje hudební pohybová příprava. Jejím cílem je přispět k celkovému vývoji osobnosti dětí prostřednictvím hudební a pohybové přípravy (HuPP). Tento program na škole vyučují Mgr. Lucie Hedejová a Bc. Dita Zahálková.

V současnosti umožňuje taneční obor žákům rozvíjet jejich pohybové schopnosti, tvořivost, hudební, prostorové a sociální citění. K pochopení zákonitostí pohybu se seznamují se stavbou lidského těla a příslušnou odbornou terminologií. V současné době probíhá vyučování v tanečním oboru v přípravném studiu, v I. a II. stupni základního studia a ve studiu pro dospělé (SPD). Taneční obor ZUŠ se orientuje na současný tanec. Žáci si osvojují současnou techniku, dozvídají se o taneční

kompozici. Důležitou součástí předmětu současný tanec je také taneční improvizace, jejímž prostřednictvím si žáci zkusí a zároveň se tak i učí zvládnout určitý pohybový princip a najít svůj vlastní osobitý projev. V prvních ročnících I. stupně základního studia prochází děti pohybovou a taneční přípravou, ve které formou jednoduchých pohybových, tanečních a hudebních her získávají základní pohybové dovednosti a hudební znalosti, učí se správnému držení těla, seznamují se s rytmem, tempem, dynamikou a prostorem. Ve vyšších ročnících se kromě současného tance studuje i klasická taneční technika a lidový tanec. Na II. stupni základního studia se vyučuje také tanec historický (převážně z období renesance).

V průběhu roku pořádá taneční obor veřejná vystoupení (v divadle Na Kopečku, či v Horáckém divadle), zúčastňuje se různých tanečních přehlídek a vystoupení mimo Jihlavu. Součástí výuky v tanečním oboru jsou také taneční soustředění – jednodenní, víkendová, či týdenní prázdninové. Při realizaci jednotlivých představení spolupracuje taneční obor i s ostatními obory na škole - hudební doprovod k choreografiím (hudební obor), návrhy kostýmů, programů, diplomů (výtvarný obor), práce s textem, uvádění jednotlivých choreografií (literárně-dramatický obor).

Zmíňme alespoň některý z úspěchů jihlavských tanečníků a tanečnic, kteří v literárně-dramatickém oboru ZUŠ působí a ke kterým se mi podařilo sehnat materiál. Jedním takovým úspěchem bylo oblastní kolo soutěže ZUŠ tanečních oborů, ve kterém se soutěžilo o postup do krajského kola. Soutěž se pořádala v jihlavském Divadle Na Kopečku. Sjely se tam skupiny ze ZUŠ Jihlava, Havlíčkova Brodu a Třeště.

Před porotou, složenou převážně z učitelek zúčastněných uměleckých škol, prezentovaly celkem šestici tanečních čísel. Z jihlavského kola mohla při prokázání kvality postoupit až čtyři vystoupení do krajského kola, pořádaného 10. 4. ve Žďáru nad Sázavou. Porota nakonec opravdu nominovala čtyři skupiny. Z prvního místa postoupilo vystoupení „Sluneční rag“ ZUŠ Třešť v podání nejmladších tanečnic vedených Miroslavou Svobodníkovou. Z druhého místa postoupilo dále vystoupení „Netopýři“ ZUŠ Jihlava a z třetího „Džungle“ rovněž ZUŠ Jihlava. Obě tato vystoupení žákyň II. věkové kategorie připravila pedagožka Hana Zudová. Čtvrtým postupujícím bylo vystoupení ZUŠ Jihlava „S rovnováhou- hou – hou (II.kat.) skupiny pedagožky Dity Zahálkové.

„Bylo opravdu těžké rozhodovat. Úroveň soutěže byla vysoká a máme radost, že děti tančily s chutí a poctivě. Potvrdilo se, že jsou vedeny ke kultuře pohybu a k rozvoji osobnosti nekomerčním směrem tak, aby nepoznávaly jen to, co je jim předkládáno

v televizi,“ komentovala pro Jihlavské listy úroveň soutěže úspěšná pedagožka tanečního oboru ZUŠ a jedna z porotkyň soutěže Hana Zudová.³⁹

2.5.12 Literárně-dramatický obor

Literárně-dramatický obor na ZUŠ nabízí skupinovou a individuální dramatickou přípravu, učí správné výslovnosti, připravuje budoucí moderátory, žáci se věnují hrám rozvíjejícím jejich tvořivost a fantazii, věnují se též uměleckému přednesu a práci v divadelním souboru. Od školního roku 1997-1998 (podle informací z výroční zprávy 1997/1998) škola nabízí i práci s loutkami.

Abychom také uvedly úspěchy žáků literárně-dramatického oboru, zmíním alespoň představení Jeptiška, které nastudovalo dramatické oddělení v roce 2001. Premiéra této hry se odehrála 2. 5. 2001 v Divadle Na Kopečku. Pod vedením Hany Červinkové připravila šestice hereček a jeden herec své závěrečné vystoupení, hru Jeptiška. Tu nastudovali podle předlohy Jeana Gruaulta na motivy Denise Diderota „Scény ze života v kláštorech“. Po loňské inscenaci Ženy si soubor opět vybral náročný a mimořádně dramatický text, který ovšem mohl po úpravách poskytnout prostor téměř výhradně dívčímu hereckému obsazení. Výjimkou byl hostující student režie Martin Brychta, který se představil v rolích kněze, pana Manouriho a Dona Marka.⁴⁰

To, že se s příchodem nové ředitelky ZUŠ Jihlava, Mgr. Danou Fučíkovou, mnohé změnilo, dosvědčuje i program, který provázel den otevřených dveří. Dana Fučíková tak chtěla novou formou prezentovat školu široké veřejnosti. V mexických barvách se nesl premiérový den otevřených dveří, který 27. 3. 2003 pořádala ZUŠ Jihlava. Nezbytný je podle ředitelky Fučíkové důraz na spolupráci školy s rodiči žáků. „*Je to jeden z důležitých motivačních faktorů i pro samotné děti,*“ je přesvědčena Fučíková. V rámci prvního dne otevřených dveří tak mohli rodiče a jejich děti, stejně tak třeba bývalí absolventi, nahlédnout do běžného pracovního dne školy – do výuky všech tříd oborů, které ZUŠ nabízí, tedy hudebního, výtvarného, dramatického i tanečního. Škola připravila též zajímavý program. Ten začal ve čtvrtek od 14h zahájením výstavy studentů výtvarného oboru ZUŠ v koncertním sále. Jejím tématem bylo Mexiko a objevování předkolumbovské Ameriky, součástí vernisáže byla i přehlídka šamanských masek v podání žáků tanečního oboru. Ti pak od 15h odehráli

³⁹ „Tančilo se o postup na kraj“, in Jihlavské listy, 2003/011, 7.2. 2003, s.6

⁴⁰ „V Jeptišce sáhl soubor ZUŠ opět po dramatickém textu“, in Jihlavské listy, 20001/037, 9. 5. 2001, s. 5

představení Džungle, které mimo jiné nedávno zahajovalo i jihlavský festival na podporu alfabetizace Afriky v klubu Vrak bar. Od 16h vystoupil i Smyčcový orchestr. „Orchestr patří ke špičkovým tělesům naší školy. Výhledově chceme založit i orchestr taneční a řešit tak problém počtu žáků v oboru dechů,“ říká ředitelka školy. Od 16:45h vystoupil ještě country soubor školy a v 17h uzavřelo prezentaci školy vystoupení pěveckého sboru školy.⁴¹

2.6 Žákovské soubory při ZUŠ Jihlava

2.6.1 Dechový orchestr TUTTI

Dechový orchestr TUTTI působí na škole od roku 2003. Za několik let svého působení získal zlatá pásma na mezinárodních dechových soutěžích. Již z názvu orchestru (tutti- „všichni“), je patrné, že sdružuje všechny muzikanty se zájmem o muzicírování ve velkém dechovém orchestru. Složen je především ze žáků ZUŠ Jihlava. S orchestrem také hostují i dechaři z okolí Jihlavy a Třeště. Orchestr byl sice založen před třinácti lety (tedy v roce 1996) kapelníkem Petrem Píšou právě v Třešti, později ovšem přešel pod hlavičku ZUŠ Jihlava. Zde byl posílen o další dechaře a dodnes patří k tělesům s vysokou prestiží, schopným propagovat dechovou hudbu mezi mládeží.

V době svého založení, v roce 1996, to byla šestnáctičlenná dechová kapela, která se postupem času začala rozrůstat na velký dechový orchestr. Jeho vznikem se navázalo na dlouholetou přerušovanou tradici velkých dechových orchestrů při hudební škole. Tutti se zaměřuje především na produkci koncertního repertoáru v širokém spektru žánrů. V repertoáru můžeme nalézt klasické pochody, swing, klasiku či filmové i muzikálové transkripce. Orchestr hraje nejen na městských oslavách, nebo na slavnostních koncertech, ale také si zahrál ve švýcarském Pieterlenu. Orchestr střídavě vedli Petr Píša a Jan Nosek, v současné době už jen Jan Nosek.

Jak řekl sám Petr Píša v rozhovoru pro Jihlavské listy, probudilo fungování, výsledky a úspěchy kapel Tutti Třešť (později pod názvem Tutti Jihlava) a Zatrešťbandu Třešť větší zájem o dechové nástroje mezi mladými. Na těžkosti v době založení orchestru Petr Píša zavzpomínal: *„Samotný vznik kapely Tutti s sebou nesl i starost a smutky, které jsou snad dnes již zapomenuty, anebo slouží jen k pousmání. Nejlépe*

⁴¹ „ZUŠka pozve veřejnost do Mexika“, in Jihlavské listy, 2003/024, 25. 3. 2003, s. 5

však k poučení, kudy cesta nevede, a ke všelikerým zkušenostem muzikantským i lidským." Z jeho pohledu byl vznik dětské skupiny, bez sebemenších zkušeností, na malém městě, jakým Třešť je, bláznivým nápadem, který by se dal přirovnat ke skoku do neznámé řeky. "Tehdy bylo jen na rodičích dětí, jestli budou mít důvěru v řemeslníka od kovadliny, co má muziku rád a je mu líto, že se po odchodu pana učitele Nováka z aktivního učitelování v hudební škole trubači z Třeště vytráčí," vysvětluje Piša, "šlo také o to, jestli sami tehdejší dětští dechaři uvěří mým plánům, o kterých jsem měl sám po prvních krocích v praxi samozvaného kapelníka velké pochybnosti. Ale podařilo se." Podle Piši se tak rodiče nemusí bát toho, pokud se jejich potomek rozhodne začít hrát na nějaký dechový nástroj, zda děti budou moci využít toho, čemu se učí nebo co z toho budou mít...? Podobné otázky nejsou podle Petra Piši na místě: "Dnes už rodiče mohou mít jasno, že v blízkosti Třeště a Jihlavy toto problém není," tvrdí Piša.⁴²

Rok 2001- 2005

Dechovému orchestru, který oslavil 5. výročí svého vzniku, patřil bezmála tříhodinový prostor v rámci Třešťského divadelního jara. Tutti se představili v téměř padesátičlenném složení, posíleném mj. o spřízněné hudebníky z Jindřichova Hradce. Světové šlágry z repertoáru Tutti i nově nastudované náročné skladby prokládal slovem Petr Piša, který shrnul jednotlivé etapy vzniku a práce bigbandu. Bouřlivý aplaus plného sálu sklidil na pódiu učitel třešťské hudební školy Jaroslav Novák, jehož Piša označil za prapůvodce současného hudebního dění. Za Novákova řízení orchestr na okamžik opustil West Side Story a další velké kusy a prokázal vysokou třídu i v tradiční české dechovce. Velmi dobrý zvuk orchestru podpořila i vynikající sóla trumpetisty Martina Javorského a výkony dalších muzikantů z Dačic, Jihlavy, Hodic a dalších míst. Na pódium přizval Petr Piša i malíře Petra Mirčeva, kterého označil za aktuálního mecenáše orchestru a který byl dalším, koho odměnilo publikum potleskem. Na druhou stranu Piša zkritizoval v průběhu večera několikrát přístup třešťské radnice k podpoře práce Tutti. „Ano, stěžuji si – i přes sliby kapela nemá z této strany podporu, nedostala od města žádné peníze. Už jsem vůči radnici rezignoval, nic od ní nechci...“ opakoval Piša. Jak uvedl Piša, působí přitom podle něj orchestr velmi pozitivně v oblasti propagace Třeště. „Tutti dostali od Michala Cebana pozvání hrát na festivalu

⁴² „Nábor mladých dechařů by podpořilo i založení nové kapelky, míní Piša“, in Jihlavské listy, 19. 5. 2009, s. 10

v *Karlových varech, spolu s dalšími blízkými třešťskými tělesy a budou hrát na mimořádně prestižních akcích v Praze,*“ argumentoval zklamaně kapelník. Otevřeným dopisem Petru Píšovi, v němž ho upozorňuje na několik omylů, zareagoval na kritiku starosta Třeště Vladimír Lysý. Jak dále Lysý dodal, bylo v letech 1997-2000 kapele vyplaceno 64 tisíc korun a už od roku 1997 zkouší Tutti i další uskupení kolem kapely zdarma v objektu kina, kde se topí, svítí i uklízí. *„Přeju Ti, aby se Ti dařilo hrát nejenom dobře, ale i fair play,*“ oslovil Lysý v dopise Píšu. Jak dodal, váží si jeho invence, originálních nápadů, pracovitosti a úsilí.⁴³

Jihlavská repríza výročního koncertu velkého dechového orchestru Tutti z Třeště přivedla 12. 4. 2001 večer do divadelního sálu DKO posluchače všech věkových kategorií. Dvouhodinový program, který si pro návštěvníky orchestru orchestr připravilo padesátičlenné těleso, nabídlo procházku filmovou a latinskoamerickou hudbou, swingem, muzikálovými melodiemi Leonarda Bernsteina i tradiční českou dechovku. Tutti tak představil žánrově pestrý repertoár, velký zvuk, přirozenou chuť k muzicírování, mladistvý výraz a výborné sólisty, těmi byli flétnistka Dana Novotná trumpetista Martin Javorský.

„Tyto devízy orchestru, složené od žáčků přes hudební amatéry, posluchače konzervatoří až po učitele hudby, jsou velkým příslibem pro další vzrůst interpretační úrovně a převýšily drobné problémy v ladění, některých nástupech nebo souhře. Večer naplněný kvalitní hudbou a decentním humorem měl dva protagonisty – kapelu a kapelníka. Jinak zamklý a bez zbytečných pohybů působící Píša se v průběhu koncertu ukázal jako temperamentní šéf orchestru, přesně cítící stylové rozlišení jednotlivých skladeb, jako vtipný moderátor a konečně i jako svérázný komik, který nečekaně předvádí také náznaky akrobatických pohybů“ psaly o vystoupení Tutti Jihlavské listy. Kapelník připomněl mj. i na své hudební začátky u pana učitele Jaroslava Nováka, který vychval několik generací třešťských dechařů. Ten své žáky naučil nejen ovládat techniku nástroje, ale předal jim též i celoživotní lásku k hudbě. Osobnosti učitele hudby Jaroslava Nováka a hudebního nadšence, kováře Petra Píši, spojuje určité charisma, které je pro tvůrčí práci zásadní. Za pět let od vzniku kapely odvedl Píša neuvěřitelné množství práce.⁴⁴

Na televizních obrazovkách se v březnu roku 2005 objevil projekt s názvem Tančírna Třešť. Třešť, malé město, které se nachází nedaleko Jihlavy, je právě rodným

⁴³ „Tutti hrál, kapelník kritizoval“, in Jihlavské listy, 2001/023, s.1, pokr. s. 5

⁴⁴ „Tutti znamená „všichni plus Petr Píša“, in Jihlavské listy, 2001/032, 20. 4. 2001, s.5

městem Petra Píši, který stál u zrodu dechového orchestru Tutti. „*Dramaturgové ostravské televize se u nás rozhodli zmapovat vše, co se za roky existence této velké kapely kolem ní samotné dělo, co z ní vzešlo a co se dá očekávat dál,*“ řekl třešťský kapelník a organizátor Petr Píša pro Jihlavské listy.

Vedle dechového orchestru ZUŠ Jihlava Tutti, který střídavě řídil právě Petr Píša s Janem Noskem, vystoupil pod Píšovým vedením také kmenový bigband Tančírny Zatrestband. Hosty večera byl Voxtet Martina Mikeše, jazzové Combo TV v čele se saxofonistou Tondou Vidlákem a taneční klub Hotch- Potch z Jihlavy. Pražským hostem „televizní Tančírny“ byl Ivan Mládek a jeho Banjo band.⁴⁵ Byl to režisér ostravské televize Aleš Koudela, který se rozhodl natočit tematický pořad o velkém dechovém orchestru Tutti a o dechařích z Třeště. Materiál se natáčel 5. 2. 2005 při speciálně vyprodukované Tančírně v Kulturním domě Třešť. Proč právě Tutti? Na tyto a další s tím spjaté otázky odpovídal v rozhovoru pro noviny Jihlavské listy Aleš Koudela. Ostravský režisér se zmínil, že původní pracovní název dokumentu nesl jméno „Dechové orchestry jinak“, televizní diváci ho pak začátkem března mohli na obrazovkách ČT vidět pod názvem „a tuhle znáte?“.

„Byl jsem osloven právě v tom kontextu, abychom dechové orchestry, které u nás fungují a pracují, představili tzv. „jiným způsobem“, než bývá obvyklé. Zaměřili jsme se tedy na velké bigbandy, které často pracují u Základních uměleckých škol v různých městech,“ řekl Koudela. Na otázku, jak získává dramaturgie kontakty a tipy na zajímavé bigbandy, pak odpověděl: *„...abych byl konkrétní, tak kontakt na třešťskou kapelu Tutti a Petra Píšu přišel od jihlavského novináře Petra Palovčíka, který pro ostravskou televizi pracoval. Co konkrétně se 5. února natáčelo, se dozvídáme hned vzápětí: „Většinou oslovujeme dirigenta či uměleckého šéfa, který nám dá tipy na pamětníky, zakladatele souboru, mladé hráče nebo další spřízněné hudebníky...Zařazujeme samozřejmě záběry ze zkoušek, abychom ukázali i autentické prostředí, v němž se tihle lidé pohybují. Takže pana Píšu, kapelníka, ale také kováře, chceme určitě natočit i při práci v kovárně.“*⁴⁶

V dokumentu o kapele Tutti a třešťských dechařích hovořili nejstarší pamětník Oldřich Houzar, Jaroslav Novák, kapelník a učitel dnešních tahounů třešťské hudby Petra Píši, Martina Mikeše či Waltra Hofbauera. V rozvorech dále hovořili kapelník

⁴⁵ „Tančírnu s Ivanem Mládkem natočí televize“, in Jihlavské listy, 2005/005, s.5

⁴⁶ „Natáčet budeme na tančírně, ale také v kovárně, avizuje režisér ČT“, in Jihlavské listy, 2005/006, s. 1, pokr. s. 6)

Voxtetu Martin Mikeš, spolukapelník Tutti Jan Nosek, nejstarší člen kapely pan Šmíd i nejmladší z hráčů Walter Hofbauer jr. Na kameru se též vyjádřila i ředitelka ZUŠ Jihlava Dana Fučíková. Natáčelo se také při práci v třešťské kovárně na Vyhlídce u kapelníka a kováře Petra Píši. Publiku se nejvíce v rámci koncertu líbily skladby v podání Tutti, byly to skladby z filmů Most přes řeku Quai a Titanic nebo závěrečná směs z Gershwinovy opery Porgy a Bess. V podání klarinetového kvartetu a orchestru se hrál i Ježkův Bugatti step. „*Tutti zahráli výborně,*“ hodnotila po koncertu pro JL ředitelka ZUŠ Jihlava, která kapelu dnes zřizovatelsky zajišťuje, Dana Fučíková.⁴⁷

To, že natáčený dokument rozvířil hudební dění kraje, dokazuje i další článek, který o chystaném dokumentu a samotném natáčení napsali reportéři Jihlavských listů, tentokrát přinesli zajímavé informace o tom, jak se Petr Píša dostal ke kapelnictví. „*To jsem byl jednou na pohřbu a neměl kdo hrát druhou trumpetu. Říkal jsem si, jejdamane, tady bylo kdysi muzikantů- kam se všichni poděli? Kdyby tady každý trumpeták zaučil svého následovníka, zase by to znovu vyrostlo...*“ vysvětloval Píša okolnosti svého nástupnictví v pozici třešťského kapelníka. V další části natáčeného dokumentu je coby nejpříjemnější aspekt práce dechového orchestru Tutti to, že vedle sebe spolupracují začínající hudebníci s těmi, kteří hrají už třicet let. „*Nevejdeme se kvůli tomu do žádné soutěžní kategorie, ale já v muzice soutěžit nechci...*“ směje se kapelník, „*já sám jsem si největší školu jako trumpeták zažil, když jsem si sedl mezi starý pardály do Třešťanky a vyválel jsem se tam v těch mezihrách, v těch laufech.*“ Hornistka Lenka Nováková, jako zástupkyně dalších mladých hráčů orchestru oceňuje, že repertoár, který Tutti hraje, netvoří klasické dechovky, což zvyšuje jeho atraktivitu pro dnešní mladé lidi. Jan Nosek, spolukapelník orchestru: „*S Píšou asi máme rozdílné pohledy a názory, ale to patří k tomu, aby se kapela mohla rozvíjet,*“ říká Nosek a zdůrazňuje význam emocí a prožívání ze strany kapelníka, které by podle něho měly převážet nad technickou stránkou. Řeč se stočila i na uniformy, ve kterých Tutti vystupují. Ty získali darem ze Švýcarska. „*Jsem velmi rád, že se o práci Tutti mohla prostřednictvím dokumentu ČT dozvědět celá republika,*“ komentoval dirigent Petr Píša na úplný závěr.⁴⁸

Zlaté pásmo s vyznamenáním od mezinárodní poroty přivezl 21. 10. 2005 orchestr Tutti z 12. ročníku Mezinárodní soutěže velkých dechových orchestrů v Ostravě. V mezinárodní porotě usedli Jindřich Brejšek (ČR), Jiří Čaňo (ČR), Tadeusz Mroczek (Polsko), Evžen Zámečník (ČR) a Helmut Zechner (Rakousko). V kategorii

⁴⁷ „Sobota v Třešti patřila Tutti a kamerám“, in Jihlavské listy, 2005/011, s.1, pokr. s. 5)

⁴⁸ „Někdo hraje za Spartu, my hrajeme za Třešť“, in Jihlavské listy, 2005/018, s. 5)

„Vyšší třídy“, v níž orchestr Tutti hrál, soutěžilo třináct orchestrů. Tutti mezi nimi vybojovali „Zlaté pásmo s vyznamenáním“ a mezinárodní porota udělila za výkon jihlavského orchestru 483 bodů z 500 možných. Jihlavští tak zůstali o pouhých pět bodů za absolutním vítězem, který vyhrál napříč kategoriemi. Byl jím španělský orchestr Banda de Música de Zamora s tradicí od roku 1919.

Dalším významným oceněním, kterého dechaři z Vysočiny dosáhli, byla „Cena poroty za nejlepší sólový výkon“, a to provedení skladby Bugatti step od Jaroslava Ježka. Náročný sólový kus, který v tomto podání znají třeba návštěvníci třeštských Tančiren, zvládla i na soutěži čtveřice klarinetistů Milena Pelikánová z Batelova (samostatný profil uvedeme později), Jaroslav Šimánek z Třeště, Antonín Kubín z Jamného a Petr Cvach z Jihlavy. Soutěžní repertoár, se kterým Tutti na soutěži uspěli, mohli posluchači slyšet i 4. 11. 2005, kdy Tutti koncertovali v Třešti. *„Tutti minulý pátek odjžděli po odehraném programu o půlnoci ihned domů, aniž by znali verdikt ostravské poroty. Pro velký počet orchestrů se totiž soutěž konala dva dny,“* vrací se třeštský zakladatel a spoludirigent orchestru Tutti Petr Píša k atmosféře minulého pátku.

Někteří členové orchestru pak ještě druhý den odcestovali na natáčení s Ilonou Csákovou do barrandovských ateliérů, kde nahrávali skladbu „Vy byste pořád seděla“ od autorské dvojice Suchý- Šlitr do televizního pořadu XXL. V Ostravě do vyhlášení výsledků soutěže zůstával druhý z dirigentů Jan Nosek. *„A tak se o svém umístění dozvěděli až pomocí sms v autobuse při cestě z pražského natáčení,“* popisuje kuriózní situaci Petr Píša. Zatrestand pak týden nato znovu odcestoval, tentokrát do Bratislavy, kam se vydal představit nový projekt „Swing trochu jinak“ s hosty Ladislavem Kerndlem, Ilonou Csákovou, Berco Balogem a Martinem Poštou. Už koncem září zažil tento projekt premiéru v pražském Lucerna music baru.⁴⁹

Rok 2006

V roce 2006 pokračovaly úspěchy žáků ZUŠ Jihlava hrající na dechové nástroje. 10. 3. 2006 proběhlo ve Žďáru nad Sázavou krajské kolo soutěže ZUŠ v oboru dechových nástrojů. Jihlavští hudebníci získali celou řadu ocenění, o čemž se můžeme dočíst ve článku Jihlavských listů z 24. 3. 2006, které přinesly tyto zprávy: *„První místo s postupem do ústředního kola si zde vybojovala flétnistka Renata Fuková ze třídy učitele Josefa Kyrála na jihlavské ZUŠce. První místa získaly pro Jihlavu také Lenka*

⁴⁹ „Dechová kapela Tutti přivezla zlato“, in Jihlavské listy, 2005/085, s.6

Havelcová ze stejné třídy a Kristýna Špejtková ze třídy Lucie Hedejové. Mezi trombonisty pak dosáhl na 1. místo Jan Provázek a zaznamenal tak první velký soutěžní úspěch i pro nového učitele ZUŠ Jihlava Jana Noska, jinak spoludirigenta dechového orchestru Tutti. První místo patřilo také tenoristovi Tomáši Lízalovi ze třídy Josefa Zemana. Z padesátky účastníků žďárské soutěže postoupilo do ústředního kola deset. Nechybí mezi nimi ani nadějný mladý trumpetista Walter Hofbauer z Třeště, žák ZUŠ Telč a syn špičkového tubisty a basisty Waltra Hofbauera (mj. Zatrestand).“⁵⁰

Rok 2007

S úspěchem se vrátil orchestr Tutti z Mezinárodního festivalu dechových hudeb 2007 v Praze. Za svůj výkon, který předvedl 6. 1. 2007, získal ocenění „Zlaté pásmo s vyznamenáním“ a zvítězil ve své kategorii orchestrů „vyšší třídy“. Tutti v Praze odehráli povinnou skladbu Borise Hajdoška, Janáčka s pěveckým sólem sopranistky Dany Fučíkové, Ježka a Gershwina. Dirigovali oba dirigenti.⁵¹

20. 3. 2007 se konalo krajské kolo soutěže v komorní hře dechových nástrojů, „pro jihlavské soubory znamenalo hned tři první místa s postupem do ústředního kola, které se od 13. do 15. dubna uskuteční ve Vysokém Mýtě. Postup získal kvartet zobcových fléten ZUŠ Jihlava ze tříd učitelek Lucie Hedejové a Dany Slavíkové ve složení Klára Peroutková, Veronika Šedová, Eliška Beloušková a Pavel Farkač. Vítězství a postup patří z Humpolce i kvartetu příčných fléten ZUŠ Jihlava ze třídy Josefa Kyrála (Lenka Havelcová, Karolína Hrabětová, Kateřina Matoušková a Zuzana Sovová) a také žesťovému kvintetu pod vedením Waltra Hofbauera. Kvintet soutěžil ve složení Walter Hofbauer ml. a Přemysl Hrubý (trubky), Lenka Nováková (lesní roh), Jan Provázek (trombon) a Jan Čáp (tuba). Že se dokáže postarat o atmosféru, prokázal potom kvintet s úspěchem i 22. března při zahájení jihlavského divadelního festivalu JID, když ukázky ze svého repertoáru hrál v Divadle Na Kopečku,“ napsaly o úspěchu Jihlavské listy.⁵²

Další úspěch si Dechový orchestr Tutti přivezl z 13. ročníku Mezinárodní soutěže velkých dechových orchestrů, která se od 18. do 21. října 2007 konala v Ostravě. Mezi konkurencí sedmi orchestrů se třiašedesátčlenný jihlavský orchestr dostal mezi pěticí těch, které získaly od poroty „zlaté pásmo“ a celkově ve své kategorii

⁵⁰ „Mladí hudebníci ZUŠ zabodovali“, in Jihlavské listy, 24. 3. 2006, s. 7

⁵¹ „Dechaři Tutti v Praze zlatí“, in Jihlavské listy, 2007/003, 9. 1. 2007, s. 6

⁵² „Dechy a smyčce ZUŠ přivezly postupy“, in Jihlavské listy, 30. 3. 2007, s. 6

obsadil druhé místo. Tutti vystupoval na soutěži 19. října. *"V republice je to jedna ze dvou nejprestižnějších soutěží - druhou je pražský festival dechových orchestrů, kterého se v lednu rovněž zúčastňujeme,"* vysvětluje dirigent J. Nosek. V Ostravě orchestr Tutti zahrál povinnou skladbu Troják Borise Hajduška, "latinu" od skladatele Keese Vlaka, Bulharský tanec Zbyňka Bittmara a skladby U Zbujá Evžena Zámečnicka a Ozvěny z hudební síně Jaroslava Ježka. Sólem na trubku se blýskl Walter Hofbauer z Třeště. *"Snažíme se dělat takřka symfonický repertoár klasických věcí i současné autory,"* vysvětluje Nosek. *"Už zahrát si ve velkém a akusticky výborném sále Janáčkovy filharmonie byla pro nás velká zkušenost,"* oceňuje Nosek. Letošní letní soustředění na Vanově s pětapadesáti účastníky podle něho opět doložilo, že se Tutti rozrůstá o další mladé hráče, kteří mají velký vztah k hudbě, kterou by si jinde nezahráli. Podstatné jsou podle Noska pro život orchestru nadstandardní podmínky, které mu jako zřizovatel vytváří ZUŠ Jihlava. *"Nástroje nejsou vůbec levné a je třeba brát ohled i na další obory školy. Je skvělé, že se daří každý rok něco pořádit,"* kvituje dirigent. Se stejným programem Tutti vystoupil i na Závěrečném koncertě ZUŠ, který se skutečnick v květnu 2008 v Horáckém divadle. ⁵³

Rok 2008

Průpravou v ZUŠ Jihlava prošlo mnoho dětí, otázkou zůstává, kolik z nich se z takového množství hudebníků, výtvarníků, tanečníků nebo zpěváků nakonec uchytí v budoucím životě. Důkazem toho, že ZUŠ Jihlava připravuje budoucí úspěšné hudebníky, je i Milena Pelikánová. Batelovská klarinetistka je studentkou HAMU Praha a členkou Janáčkovy divadla v Brně.

V únoru 21. 2. 2008 koncertovala v hudební síni ZUŠ Jihlava, na jejím vystoupení zazněly skladby Granduo concertant (C. M. Weber), Sonáta pro klarinet a klavír (C. Saint-Saens), Premiere rhapsodie (C. Debussy) a Sonatina pro klarinet a klavír (M. Arnold). Na klavír ji doprovodila významná česká komorní klavíristka doc. Irena Černá, asistentka HAMU Praha, která mj. umělecky spolupracovala s Pařížským rozhlasem a předními evropskými sólisty, a je též členkou klavírního Tria Bohemia.

Bc. Milena Pelikánová se narodila v roce 1982 v Jihlavě. V ZUŠ začala hrou na zobcovou flétnu, ze které později přestoupila na klarinet (ve třídě Aloise Fraje v Batelově – pobočka ZUŠ). Od roku 1997 studovala na brněnské konzervatoři

⁵³ „Dechaři potvrdili kvalitu“, in Jihlavské listy, 30. 10. 2007, s. 5

u profesora B. Winklera a stala se stipendistkou Českého hudebního fondu. Už na konzervatoři získala řadu ocenění. Od roku 2003 studuje ve třídě J. Hlaváče a VI. Mareše, v roce 2006 získala bakalářský diplom.

V roce 2004 odcestovala do Japonska, kde strávila zimní semestr u prof. Y. Suzuki, o dva roky později navštívila UCE Conservatory v Birminghamu. Pro rok následující získala stipendium firmy YAMAHA. Saxonista a zástupce ředitelky ZUŠ A. Veselého pro Jihlavské listy uvedl: *„Milena Pelikánová patří ke generaci mladých hudebníků, kteří v Česku nastartovali zvýšený zájem mladých o dechové nástroje. "Dnes je navíc např. zájem o saxofon mezi chlapci a dívkami padesát na padesát, ale v době, kdy začínala ona, tomu tak zdaleka nebylo," uvažuje Veselý. Milena Pelikánová byla ostatně také jednou z prvních členek kvalitního dechového orchestru Tutti, který v Třešti založil kapelník Petr Píša a který poté přešel pod hlavičku ZUŠ Jihlava. "Milena s námi dosud jezdí na letní soustředění a navíc je velmi reálné, že se na jihlavskou hudební školu vrátí vyučovat klarinet jako pedagog," dodává A. Veselý. O kvalitách klarinetistky Mileny Pelikánové podle něho svědčí i skutečnost, že s orchestrem AMU sólově provádí Mozartův klarinetový koncert A dur: "To se každému studentovi nepoštěstí..."⁵⁴*

Stoleté výročí narození skladatele Karla Pádivého si příznivci dechovky připomněli dechovkovým festivalem, který se konal 28. 8. 2008 v Dolní Cerekvi. Na festivalu nechyběl ani dechový orchestr Tutti při ZUŠ Jihlava.

K organizaci a programu festivalu Jihlavské listy napsaly: *„U skladatelova rodného domu (na příjezdu od Kostelce) se od 9.30 hodin zúčastní vzpomínkového setkání i delegace ze slovenského Trenčína, kde Pádivý žil. Skladateli bude také uděleno in memoriam čestné občanství Dolní Cerekev. Tradiční setkání dechových hudeb pořádá městyš Dolní Cerekev spolu s tamním Kulturním klubem a krajem. Na městečku před kostelem zahájí starosta Zdeněk Jirsa festival ve 13.30 hodin. Zúčastní se velký dechový orchestr TUTTI ZUŠ Jihlava, brtnická Vysočanka, Telčská kapela, Straňanka ze Strání, Golčovanka a Božejáci. Moderovat bude Karel Hegner. Samotnému vystoupení kapel bude v 11 hodin předcházet seminář o životě a díle Karla Pádivého. V sále kina jej povede hudební skladatel a čestný předseda Svazu dechových hudeb Slovenska Adam Hudec.“⁵⁵*

⁵⁴ „Milena Pelikánová patří ke generaci, která obnovila zájem mladých o dechy“, in Jihlavské listy, 15. 2. 2008, s. 8

⁵⁵ „Víkend dechovek: pádivý bude čestným občanem“, in Jihlavské listy, 28. 8. 2008, s. 10

Rok 2009

Dechový orchestr Tutti byl jedním z účinkujících doprovodného programu Dolnorakouské zemské výstavy. Stejně jako v předchozích letech bylo k výstavě zařazeno tradiční setkání dechovek v Hodicích na Třeštsku (v červnu 2009 v pořadí třinácté). „*Prostor pro pořádání kulturních akcí vznikl v Hodicích výstavbou nové hasičské zbrojnice v roce 1996. První ročník "Dechovek" tu místní hasiči uspořádali 22. června 1997. Termín druhého týdne v červnu si vybrali proto, že právě v tyto dny se slaví ve světě Mezinárodní den hudby. Akce se v Hodicích každoročně účastní kolem stovky vystupujících a vždy i jedna nová kapela,*“ psaly Jihlavské listy o vzniku těchto dechovkových setkáních.⁵⁶

Do nového školního roku vstoupil úspěšně i dechový orchestr TUTTI při ZUŠ Jihlava. Orchestr se zúčastnil čtyřdenní XIV. Mezinárodní soutěže velkých dechových orchestrů, která se od 15. 10. 2009 probíhala v Ostravě. Orchestr si odvezl vysoká hodnocení. Jihlavský orchestr předvedl program, který žáci nastudovali na letním soustředění, které se tradičně koná Na Vanově u Telče. Jihlavské listy o úspěchu TUTTI napsaly: „*V sále Janáčkovy filharmonie ostravského domu kultury tedy zazněly v podání TUTTI a pod vedením dirigenta Jana Noska skladby Rodný kraj Jindřicha Pravečka (povinná skladba), Romance pro dva Evžena Zámečnicka, Moment for Moricone z filmu Tenkrát na Západě a Florentinský pochod Julia Fučíka. V konkurenci deseti orchestrů z celé Evropy získal orchestr TUTTI stříbrné pásmo. Mladí trumpetisté Walter a Vilém Hofbauerovi z Třeště navíc obdrželi cenu poroty za nejlepší sólový výkon na trubku ve skladbě Evžena Zámečnicka Romance pro dva. Podle Waltera, dnes už posluchače prvního ročníku pražské konzervatoře, měla velký podíl na úspěchu podpora celého orchestru a bravurní výkon dirigenta Noska.*“⁵⁷

Mladí sólisté orchestru Tutti, Walter a Vilém Hofbauerovi, získali pro orchestr už celou řadu ocenění za sólové výkony. „*Nejsme trémisté, spíš nás koncerty motivují. Ale jsou i špatné dny, kdy vám to nejde a máte obavy, jestli to vůbec zahrajete,*“ uvažuje Walter jr. Trubka je totiž zrádná, na hraní se dokáže podepsat nemoc, únava i špatná nálada, jak potvrdil i otec obou bratrů. Bratři Hofbauerovi patří k jedněm z nejtalentovanějších mladých trumpetistů v celé České republice. Walter nastoupil ve

⁵⁶ „Dechovky se sejdou potřinácté“, in Jihlavské listy, 16. 6. 2009, s. 10

⁵⁷ „TUTTI a bratři Hofbauerovi začali sezonu úspěchem“, in Jihlavské listy, 27. 9. 2009, s. 9

svých patnácti letech na pražskou konzervatoř, jeho desetiletý bratr Vilém navštěvuje pátou třídu na základní škole v Třešti.

Kluci pochází z hudební rodiny, jejich otec, Walter Hofbauer hraje na basu a tubu, maminka Miroslava na akordeon, oba vyučují na ZUŠ Jihlava. *"Táta nás nenutil, ale velká inspirace to byla,"* uvažuje Walter junior. *"Vyplýnulo to nějak samo. Moji rodiče tehdy ještě pracovali a druhou babičku jsme neměli, tak jsem malého Waltra s sebou tahal na zkoušky, na pohřby, byl všude..."*, usmívá se Walter otec. A jak vnímali hudební prostředí oba kluci? *"Tátu jsem nejvíc vnímal jako tubistu,"* uvažuje starší syn. Právě on, ještě více než táta, byl potom hlavní hudební inspirací pro mladšího brácha. Proč se kluci vydali v otcových šlépějích a nezačali hrát na akordeon jako maminka? Na to otec Walter odpověděl: *"Trochu despoticky jsem si prosadil to své..."*.

Kluci začali nejdříve se zpěvem lidových písní, poslechem hudby a mezi třemi čtyřmi lety začali hrát na zobcovou flétnu. Po nástupu na základní školu se k tomu přidala hra na klavír pro lepší představu harmonie a v šesti letech vyměnili flétnu za trubku. *"K žesťovému nástroji je už potřeba určitá fyzická vyspělost, proto jsem flétnu bral jako průpravu - to už jsme tušili, že kluci budou hrát na žesť,"* vysvětluje otec. Každý den bratři odtrénují 1,5-3,5 hodiny, díky omezenému volnému času se už nemohou věnovat dalším zájmům, oba však mají rádi parní vlaky.

Zlom v hudebním vývoji obou kluků přinesl zájem profesora pražské konzervatoře Jiřího Jaroňka, který jim poskytuje řadu let konzultace. V roce 2005 se Walter jr. stal absolutním vítězem soutěže hráčů do patnácti let (o dva roky později svůj úspěch zopakoval), kterou pořádala brněnská konzervatoř, tam si ho všiml právě Jiří Jaroněk.

Svoji pozici v rámci konzervatoře si talentovaný Walter jr. poprvé ověřil v sobotu 21. listopadu 2009 na soutěži konzervatoří v Ostravě. Za pražskou konzervatoř byl k účasti nominován spolu s Yasuko Tanaka z pátého ročníku. Soutěžilo se ve třech kategoriích, účastnili se posluchači konzervatoří a hudebních gymnázií z celé České republiky. Walter získal první cenu ve své kategorii, tedy té nejmladší I. kategorii. Stal se též absolutním vítězem a laureátem soutěže všech tří kategorií a získal díky tomu i nominaci na koncert laureátů.

S oběma bratry natočila Česká televize 17. 11. 2009 medailon do pořadu „Seznamte se“. Odvysílán byl v pořadu Věříš si.⁵⁸

⁵⁸ „Talentovaní bratři řezou do trumpet“, in Jihlavské listy, 18. 12. 2009, s. 25

Rok 2010

Dechové soubory se sešly na krajském kole soutěže komorních souborů základních uměleckých škol, které se uskutečnilo 4. 3. 2010 na ZUŠ v Havlíčkově Brodě. Jihlavská ZUŠ získala nejvíce ocenění a stala se tak nejúspěšnějším účastníkem, jak uvedly Jihlavské listy. *“Platí to o počtu prvních míst, ale i postupů do ústředního kola, které se letos bude konat od 16. do 18. dubna v Liberci. V Brodě soutěžily soubory dřevěných i žesťových nástrojů a jedna skupina bicích. Pět souborů z Jihlavska (čtyři ze ZUŠ Jihlava a jeden ze ZUŠ Polná) se nominovalo úspěchem v okresním kole pořádaném 3. února.”*

Soutěže se zúčastnilo celkově dvacet tři soutěžících z pěti oblastních kol. Jihlavští získali všechna první místa. Do Havlíčkova Brodu odcestovalo kvarteto zobcových fléten ze třídy L. Hedejové a D. Slavíkové (ve složení K. Peroutková, A. Špejtková, V. Šedová a O. Havlíček) a klarinetové kvarteto ze třídy A. Veselého (H. Vilímek, D. Tlačbabová, L. Kozlíček, V. Venglář).

Absolutním vítězem a postupy do Liberce získala i další dvě komorní tělesa jihlavské ZUŠ. Jedním z nich bylo flétnové kvarteto ze třídy J. Kyrála hrající ve složení Z. Sovová, K. Matoušková, K. Hrabětová a L. Havelcová. Druhým pak žesťové kvinteto ze třídy W. Hofbauera, v němž hráli Vilém Hofbauer, K. Provázková, L. Nováková, J. Provázek a J. Čáp. Do Liberce s nimi postoupilo i duo ze třídy J. Brožka z havlíckobrodské ZUŠ.⁵⁹

V současné době Tutti nacvičují skladby z muzikálů a z filmů např. Tenkrát na západě nebo West Side Story. Na konci května by s tímto repertoárem měli vystoupit v Horáckém divadle na závěrečném koncertu ZUŠ.

„Myslím, že hraní na flétnu mě naučilo hlavně trpělivosti,“ říká šestadvacetiletá Mirka Čáповá, dlouholetá členka dechového orchestru Tutti Jihlava.⁶⁰

Abych se dozvěděla více o práci v dechovém orchestru Tutti, požádala jsem absolventku Mirku Čáповou o krátký rozhovor, ve kterém mi přiblížila nejen činnost orchestru a to, jak se k působení v něm vůbec dostala, ale pověděla mi též o svých hudebních začátcích na ZUŠ Jihlava. Mirka Čáповá je absolventkou ZUŠ Jihlava, přestože už ZUŠ Jihlava nenavštěvuje, je členkou dechového orchestru Tutti Jihlava. Hraje v něm na příčnou flétnu.

⁵⁹ „Komorní soubory jihlavské ZUŠky dobyly krajské kolo“, in Jihlavské listy, 19. 3. 2010, s. 12

⁶⁰ Rozhovor s Mirkou Čáповou, 5. 4. 2010

Jak jsi se dostala ke hře na hudební nástroj. Rozhodla jsi se tak sama, nebo Tě ovlivnil někdo z rodiny nebo blízkých?

Do ZUŠ mě přivedl táta, který ji také absolvoval. Z rodiny hrál děda na trubku, bratr na zobcovou flétnu a elektrickou kytaru a táta hraje na klávesy, na kytaru a zpívá.

Původně jsem měla hrát na klavír, ale v ZUŠ už byla všechna místa pro klavír obsazena, proto mě táta dal na flétnu. A jsem za to ráda. S klavírem bych se těžko v Tutti uplatnila. (smích) Osm let jsem také zpívala v pěveckém sboru Gaudium, který je v ZUŠ Jihlava. Bohužel se zpěvem jsem skončila kvůli nedostatku času.

Je v tom nějaká automatika? Dá se říct, že pokud hraje člověk na dechový nástroj v ZUŠ, musí automaticky i v Tutti?

Není to tak, že ten, kdo v ZUŠ hraje na dechový nástroj, musí hrát automaticky v Tutti. Tutti je dobrovolné.

Petr Píša pro noviny kdysi řekl, že věkové rozdíly v Tutti neumožňují, aby se mohl orchestr účastnit soutěží, protože se nevejde do žádné kategorie. Jak vnímáš tyto věkové rozdíly? Je to v něčem na škodu, např. v komunikaci a přátelství mezi vámi členy?

Za posledních pár let jsme se zúčastnili několika soutěží a po každé jsme se umístili na předních místech. Věkové rozdíly jsou v Tutti docela velké, proto se také většinou baví mezi sebou vrstevníci s vrstevníky.

Mohla bys mi povědět, v jakém nástrojovém obsazení hraje? Mám si představit klasický dechový orchestr nebo hrajete jinak seskupení?

Jsme klasický dechový orchestr. V Tutti našly svá místa flétny, klarinety, hoboje, fagoty saxofony, hony, trubky, pozouny, tuby, tympany, xylofon, bicí a další menší nástroje.

Jak často trénujete? Stále máte zkoušku v pátek odpoledne? Není to dost nepraktický čas? Někteří přece odjíždějí v pátek odpoledne na chalupy, mimo město, jak řešíte toto?

Zkoušky máme každý pátek od 16:00 do 18:00, bohužel se nikdy nesejdeme všichni, proto to řešíme velkými společnými zkouškami v sobotu asi jednou za dva měsíce od 9:00 do 12:00.

Jaký nejlepší zážitek máš právě spojený s hraním v Tutti? Na co ráda vzpomínáš?

Nejlepší zážitek mám z Tančírny Třešť, kde jsme byli párkrát hosty. A ráda vzpomínám na koncerty, soustředění a různé akce s nejbližšími kamarády z Tutti.

Jaký vztah máš Ty nebo i Tví kolegové z orchestru ke kapelníkům, Petrovi Píšovi a Janu Noskovi? V čem se od sebe liší, je to ve výběru skladeb nebo i něčem jiném?

K oběma kapelníkům máme kamarádský vztah.

Výběr skladek se někdy liší, ale kompromis musí být, takže se vždy dohodnou.

V únoru 2005 se v Třešti natáčel dokument o třešťské Tančírny a dechařích z Třeště. Také jsi se tohoto natáčení ČT zúčastnila? Pokud ano, můžeš nám po těch letech shrnout, pokud si vzpomeneš, jaká byla v sále i mezi vámi v orchestru atmosféra?

Natáčení jsem se účastnila. Bylo docela náročné, protože se natáčelo celý den a pokračovalo se ještě večer, kdy od 20:00 začínala Tančírna pro veřejnost. Natáčení probíhalo celkem hladce, v sále byla dobrá atmosféra díky Píšovi.

Jak to časově stíháš, práce, hraní v orchestru a koncerty s Tutti a další věci, které mladá dívka obvykle dělá... ? Dá se to vše skloubit?

Donedávna jsem nemohla kvůli práci chodit na zkoušky pravidelně. V současné době mám novou práci, která mi to už umožňuje. Koncerty jsou pro mě priorita, podřizuji jim vše.

Myslíš si, že vytrvalost, kterou musí každý hudebník do určité míry v sobě mít, Ti pomáhá i v běžném životě, přece jen hraní na nástroj vyžaduje dost času, úsilí a soustředění.

Myslím, že hraní na flétnu mě naučilo hlavně trpělivosti.

Nyní otázka na závěr. Jak by jsi zhodnotila svoje působení na ZUŠ Jihlava nebo v orchestru Tutti? Dalo Ti to něco do života? Co Ti ZUŠ a její učitelé dali a naučili?

Za léta strávená v ZUŠ jsem si našla hlavně skvělé kamarády. I na učitele jsem měla štěstí, se všemi jsem měla vřelý vztah. Díky tomu, že jsem v ZUŠ byla někdy i 4x do týdne jsem se nikdy nenudila.

Jan Nosek- dirigent Tutti ⁶¹

Kromě rozhovoru s členkou Tutti Mirkou Čáповou se mi více a hlouběji pod pomyslnou pokličku práce dechového orchestru Tutti Jihlava podařilo nahlédnout díky rozhovoru s jeho kapelníkem Honzou Noskem, který na sebe prozradil nejen svou hudební dráhu, ale spoustu dalších zajímavých informací.

„Naučit se skutečně dirigovat! A zúčastnit se rozhlasové soutěže Concerto Bohemia,“ prozradil svůj profesní cíl kapelník Tutti Honza Nosek

Na rozdíl od svých dvou starších bratrů začal chodit do ZUŠ docela pozdě, až v páté třídě. Jeho strýc je dlouholetým varhaníkem v urbanovském kostele, tam pro Honzu Noska začala jeho první setkání s hudbou. První stupeň vychodil v Urbanově, poté začal dojíždět do nedaleké Telče a zároveň začal hrát na keyboard.

O rok později přestoupil na nižší gymnázium v Telči. V tercii začala jeho dráha dechaře u pana učitele Evžena Mašáta(trumpetista) na baskřídlovku. Po roce si k ní ještě přibral trombon a dojížděl na konzultace do Dačic za Stanislavem Kamínkem. Po kvintě přešel na konzervatoř do Brna v oboru trombon, na kterou ho připravil pan učitel Jaroslav Novák z Třeště.

Do Třeště dojížděl na zkoušky do orchestru Tutti a později do orchestru Zatreband. Po šestiletém studiu na konzervatoři u profesora Navrátila byl přijat v roce

⁶¹ Z rozhovoru s Janem Noskem, duben 2010

2005 na AMU v Praze k Jiřímu Sušickému, kde letos absolvuje v magisterském studijním programu.

Jeho učitelská praxe začala ve třetím ročníku konzervatoře, kde učil půl roku v Tvarožné u Brna na místní pobožce ZUŠ Pozořice. Doma v Urbanově učil soukromě několik dětí na zobcovou flétnu. Na ZUŠ Jihlava nastoupil ve školním roce 2003/2004, takže na konci letošního školního roku zde bude rovných sedm let. V současné době vyučuje šest žáků na trombon, vede komorní hru a orchestr. Tak by se dala shrnout pestrá profesní dráha Honzy Noska, kapelníka Tutti a učitele ZUŠ Jihlava.

Jak jsi se dostal ke kapelnictví právě v orchestru Tutti?

Ještě když Tutti sídlilo v Třešti, jsme se dostali do problému s nedostatkem nových mladých hráčů a nevěděli jsme, co s tím dělat, protože spolupráce s třešťskou hudebkou nebyla možná. Já jsem v té době zrovna nastupoval do Jihlavy a kolegyně Dana Slavíková, která s námi tehdy hrála, navrhla možnost přejít pod Jihlavu, kde dechový orchestr momentálně neměli a nová ředitelka o nějjevila velký zájem. Kapelník Tutti Petr Piša nato tehdy kývl s tím, že já jako nový učitel ZUŠ mu s tím budu pomáhat.

V čem se vy dva odlišuje, je to v žánru skladeb, které jste v Tutti řídili?

Jak jsem se již zmínil, Petr Piša má obrovský cit pro výběr repertoáru. Jeho práce s orchestrem je pocitová a nejdůležitější je pro něj energie, která z orchestru vyzařuje. Já jsem spíš technický tip, který jde po detailnější práci, takže myslím, že se docela dobře doplňujeme. Samozřejmě já jsem zastánce klasičtějšího repertoáru, kdežto jemu je bližší populár či filmová muzika. S Petrem Pišou stále spolupracujeme, a ačkoli je hodně zaneprázdněn, tak se snažím, aby se před orchestrem čas od času objevil.

Jaká je spolupráce se členy orchestru? Jsou ukáznění a nebyl s nimi nikdy žádný problém?

Mou výhodou bylo, že jsem byl zpočátku vnímán jako jeden z nich, což teď už pomalu odeznívá a postupem času se na mě budou stále více dívat jako na toho pana učitele, co před nimi stojí a pořád po nich něco chce. Řeknu to asi tak, stát před padesáti lidmi a hodinu a půl je udržet jakž takž v pozornosti, je dost náročné. Pokud je člověk v pohodě, tak to lze a nemám s tím problém, pokud není v pohodě, tak vás snadno vyvedou z míry a s tím nic nenaděláte. Taková zkouška pak nestojí zanic.

Je pravda, že díky těmto věkovým rozdílům, nejste schopní hrát na soutěžích, protože se nemůžete vejít do žádné věkové kategorie? Jak to řešíte? Upravuje obsazení pro soutěže?

Za těchto podmínek nejsme schopni hrát na soutěžích ZUŠ, o které jsme ani nikdy neusilovali, čímž je nechci nijak posuzovat. V České republice jsou dvě významné soutěže (Praha a Ostrava), kde věk není podmínkou a těch se účastníme, což nám stačí. Příprava na soutěž zabere docela hodně času, takže není možné zvládat více jak jednu soutěž za rok.

Nebyl nikdy problém se skloubením zkoušek orchestru? Stále nacvičuje v pátek odpoledne, jak tomu bylo před lety? Již sedm let máme zkoušky v pátek odpoledne,

hlavně taky kvůli vysokoškolákům. K tomu máme ještě zhruba jednou do měsíce velkou sobotní dopolední zkoušku.

V létě míváte soustředění, jste schopní se všichni sejít? Předpokládám, že je to příprava na následující školní rok?

Jestli se někdy sejdeme skutečně všichni, tak je to právě na soustředění. Hraní je sice tolik, že všichni rádi odloží nástroje po týdnu do futrálů s velkou úlevou, ale má to blahodárný vliv pro nátisk, který je tak v září připraven na start nové sezóny. Myslím, že na soustředění se opravdu všichni těší, možná že je tam trochu více volnosti než na jiném letním táboře, ale při opravdu velké porci odehraných hodin denně to snad ani jinak nejde.

Co je největším přáním kapelníka Tutti v profesní oblasti do budoucna?

Naučit se skutečně dirigovat! A zúčastnit se rozhlasové soutěže Concerto Bohemia.

Přístup k hudbě u mladých lidí je podle slov Jana Noska v zásadě podobný jako před dvaceti či padesáti léty. Záleží na tom, k jaké hudbě mladé lidi přivedeme a zda je dokážeme zaujmout, i když se jim daná skladba třeba úplně nezamlouvá. *„Dnes jsou obrovské technické možnosti a přístup k reprodukované hudbě, což vede k pasivnímu vnímání hudby, a to je škoda. Protože kdo nezažil pocit hrát v orchestru o padesáti a více lidech, tak je ochuzen o jeden ze skvělých prožitků z hudby,“* potvrzuje kapelník Tutti. Jestli je větší zájem o hraní na dechové nástroje díky Tutti? Nosek odpovídá: *„Doufám, že snad ano, pokud ne, tak bychom nesplňovali jeden z našich cílů: přivádět k hudbě nové lidi.“*

Zda se Tutti odlišuje od ostatních dechových orchestrů, které působí v České republice? Každý orchestr v Čechách je jiný, dříve se Tutti odlišoval repertoárem, tento rozdíl se podle Jana Noska už téměř smazal. Skladby pro dechové orchestry jsou snadno dostupné, takže repertoár často splývá. Na soutěže jezdí Tutti pouze do Prahy na Mezinárodní festival dechových orchestrů a do Ostravy na Mezinárodní soutěž dechových orchestrů. Někdy jsou více úspěšní, někdy zas méně. V poslední době získávají řadu ocenění za sólový výkon, což je zásluhou bratří Hofbauerů-vynikajících trumpetistů, o kterých jsme se zmiňovali již dříve.

Každý mládežnický orchestr prochází generačními změnami, tou nejzásadnější prošel orchestr loni. *„Po repertoárové stránce jsem byl nejvíce ovlivněn Evženem Zámečnickem, který vedl dechový orchestr konzervatoře v Brně. Velký vliv má na repertoár Petr Piša, který má velký cit pro výběr skladeb, na rozdíl ode mě,“* dodává Nosek k výběru skladeb.

Původní dechový orchestr, který na ZUŠ fungoval, se rozpadl poté, co zemřel jeho dirigent pan učitel Slabý. Během 90. let byl úpadek hry nejen na žesťové nástroje,

který se podepsal i na rozpadu orchestru. „*Více by k tomuto tématu mohli říci Antonín Veselý a Hans Tröstl, kteří tento orchestr pamatují a účinkovali v něm,*“ komentoval kapelník historii dechového orchestru na ZUŠ Jihlava.

A jak funguje nacvičování repertoáru? Jako všude jinde. Novou věc nejprve nahrubo přehrají a následně přichází prostor pro individuální přípravu a dělené zkoušky. Pak vše po částech stmelují dohromady. „*Děcka spíš výběr komentují, ti starší se občas vyjadřují, co by si chtěli zahrát, co už se hrálo třeba dřív. Nikdy se výběrem skladby nezavděčíte všem, to je pak na dirigentovi, aby dostatečně orchestr motivoval,* komentuje výběr repertoáru Jan Nosek.

Za hranice republiky odcestovali pouze jednou, a to do rakouského Ibbsitze na kovářské slavnosti. „*Nabídek jsme měli už více, ale v zásadě neradi jezdíme na nějaký festival dechových orchestrů- tam se moc chvátá a my máme rádi „svůj klid“,* zdůvodňuje Nosek.

Dechový orchestr Tutti, který tvoří téměř 60 členů, především mužského pohlaví, v současnosti čeká závěrečný koncert školy, který proběhne 12. 5. 2010 v Horáckém divadle, zároveň se chystá na zahájení festivalu Gustava Mahlera v Jihlavě. Podle Jana Noska by bylo nápadů dost, jen je realizovat. „*Tak snad až skončím školu, tak bude více času se tomu věnovat,*“ dodává. Své působení v orchestru Tutti Nosek hodnotí jako velkou zkušenost ve vedení orchestru a v práci s mladými lidmi. „*Čím déle tuto práci dělám, tím více poznávám, na co nestačím a co bych měl zlepšovat,*“ přiznává.

2.7 Smyčkový orchestr ZUŠ Jihlava - Historie smyčcového orchestru 1995-2010

Pěstování orchestrální hry má na ZUŠ Jihlava dlouholetou tradici. V posledním desetiletí se pedagogicko-umělecké činnosti čtyřicetičlenného tělesa věnují učitelé prakticky celého smyčcového oddělení a spolupracují pedagogové ostatních předmětů hudebního oboru. V rámci školního stylu práce je počítáno s průběžnými odchody žáků a doplňováním začínajícími adepty.

Repertoár zahrnuje široké spektrum skladeb všech slohových období tzv. vážné hudby, ale i stylizované kompozice z oblasti světových evergreenů, jazzové, rockové a filmové hudby. Orchester pravidelně koncertuje, absolvoval zahraniční turné

v Holandsku. Je držitelem 1.-3. míst v krajských a celostátních kolech soutěží MŠMT i ceny ústřední poroty za aranžmá skladeb.

Ve své práci jsem se zaměřila především na období let 1995-2010, tedy novodobou etapu v působení smyčcového orchestru. Při zpracování jsem vycházela z osobního archivního materiálu pana Josefa Zemana, jednoho z dirigentů tohoto tělesa, a ústního a písemného dotazování.

Období 1995-2000

Žákovský smyčcový orchestr vystoupil 17. 5. 1995 na Koncertě sólistů a souborů v hudební síni Gustava Mahlera. V první části koncertu vystoupili sólisté ZUŠ. Za zmínku stojí vystoupení Romana Patočky, houslisty, který je jedním z předních jmen současné české houslové scény. Na koncertu předvedl Roman Patočka, v té době žák 7. ročníku oboru houslí ze třídy Karla Prchala, Montiho Čardáš za doprovodu kytary Radka Hlávky ze 2. ročníku. R. Patočka zahrál též ještě před přestávkou sólově, a to Siciliano a Rigaudon od F. Kreislera. Po přestávce nastoupil Žákovský smyčcový orchestr pod vedením Josefa Zemana a Josefa Mrázka. Na koncertě zaznělo Concerto in G dur, 4. věta Vivace od G. Ph. Telemanna, Malý koncert – Andante, Allegro od M. Pelikána, Labuť C. Saint- Saëns, Exodus E. Golda s instrumentací J. Zemana a na závěr skotská lidová Valčík na rozloučenou, opět s instrumentací J. Zemana. Na nastudování se odborně podílel K. Prchal a další učitelé houslí, klavírního doprovodu se zhostila Marie Majerová. Na závěr posluchači slyšeli dětský pěvecký sbor ZUŠ, který řídil J. Jakeš za odborné spolupráce Mgr. D. Fučíkové (současné ředitelky ZUŠ). Klavírního doprovodu se ujala E. Prchalová ml., sólových houslí pak T. Výborná a již výše zmíněný Roman Patočka. Sbor doprovodili žáci na zobcové flétny ze třídy E. Prchalové, pěvecké sólo zaznělo z úst Renaty Píbilové, která na koncertě předvedla také Jatelinku Ilji Hurníka za klavírního doprovodu Olgy Ryšavé a flétny Martiny Novotné. Pěvecký sbor zazpíval Věčně mladého mistra od J. S. Bacha, Píseň hlásného P. Ebena, Memory od A. L. Webera, dvě lidové písně Prší, prší a Na těch panských lúčkách, v závěru zazněla horácká lidová U Borovný v úpravě A. Noska.

Další záznam, který bylo možné sehnat, se týká Vánočního koncertu z 10. 12. 1996 z Divadla Na Kopečku. Žákovský smyčcový orchestr vystoupil s nacvičeným programem, na němž se podílely i žákyně literárně-dramatického a pěveckého oboru – přednes L. Schrekové, L. Dubové a zpěv H. Březinové ze třídy Mgr. D. Fučíkové.

Sólisty byli Olga Ryšavá na varhany ze třídy Mgr. P. Šandery, R. Hlávka na kytaru ze třídy Karla Kašpara, T. Výborná na housle ze třídy K. Prchala, J. Fučíková na flétnu ze třídy J. Kyrála, J. Rosická na housle ze třídy J. Mrázka a Mgr. D. Fučíková na varhany. Orchestr předvedl deset skladeb. V úvodu zazněla zhudebněná báseň Hvězda K. V. Raise, následována Koncertem D dur pro sólovou kytaru a violoncello I. Allegro gusto, II. Largo, III. Allegro (Scherzando), třetí skladbou byl Orgel – Konzert, op. 4, No. 4 (Allegro) G. F. Händela, čtvrtou skladbou bylo Concerto in G dur G. Ph. Telemanna (Largo e staccato, Adagio, Vivace), pátou v pořadí byla Zimní snídaně K. V. Raise, následována pastorelou Slaviček J. J. Ryby, Cavatinou J. Schustera, i tentokrát zazněl Exodus E. Golda. Houslové boogie Helmutha Zachariasche a skotská lidová Valčík na rozloučenou (Auld Lang Syne) završily koncertní večer.

Koncert smyčcového orchestru, přípravného pěveckého sboru „Radost“ a komorních souborů se uskutečnil 8. 12. 1997 v Divadle Na Kopečku. Koncert začal zpěvem přípravného pěveckého sboru radost pod vedením Mgr. P. Šandery za doprovodu klavíru Mgr. Dany Fučíkové a zobcové flétny M. Charvátové ze třídy E. Prchalové. „Radost“ zazpívala Pět ježibab F. Krumpéry, píseň J. Uhlíře Káča našla ptáče a Malou mši vánoční (Kyrie, Gloria, Agnus) z pera P. Šandery. Na koncertě zazněly ještě další dvě autorské skladby Petra Šandery, Pastorela v podání fléten J. Fučíkové, K. Hřebenové a K. Ševčíkové ze třídy Josefa Kyrála, Šla jest Maria v pěveckém obsazení T. Dohnalové, J. Šanderové a H. Langové ze třídy D. Fučíkové a trio zobcových fléten M. Čáповé, M. Chvátalové a O. Škodové ze třídy E. Prchalové ve skladbě A, a, a- abeceda. Žákovský smyčcový orchestr vystoupil se svým programem až na závěr koncertního večera. Diváci mohli slyšet starší produkci – Cavatinu J. Schustera, Exodus E. Golda, irskou lidovou Valčík na rozloučenou (Auld Lang Syne), Houslové boogie H. Zachariasche. V Divadle Na Kopečku zazněl i Montiho čardáš a nově i skladba Embraceable You George Gershwina. Housle T. Výborné a M. Trubařové bravurně zvládly sólové party, stejně jako trubka M. Nerudy, aranžmá skladeb provedl Josef Zeman. Na odborné spolupráci se podílely M. Charvátová, M. Majerová, E. Holubová, K. Kašpar a učitelé houslí.

Z dalších záznamů, které bylo možné zpětně ověřit, jsem našla informace k Oblastnímu kolu národní soutěže ZUŠ jazzových, tanečních, symfonických a estrádních orchestrů. Soutěž se konala 17. března 1998 v Dělnickém domě v Brně. Jihlavský smyčcový orchestr vystoupil se svým programem jako první v úvodu soutěže.

Na soutěž z Jihlavy odcestoval smyčcový orchestr s 31 členy (celkové obsazení 41 hráčů), kteří v orchestru působí.

Orchestr se představil již známým a dobře nacvičeným repertoárem. V úvodu zazněl světoznámý evergreen Exodus Ernesta Golda, po něm následovala irská lidová píseň Valčík na rozloučenou, která byla zpracována Robertem Burnusem jako hudební motto stejnojmenného filmu. Po ní žáci zahráli původní Gershwinovu píseň Embraceable You (v překladu „Obejmu tě“) a na závěr „swingovku“ Houslové boogie německého houslisty Helmutha Zachariasche.

Konkurencí pro Jihlavu byly Estrádní orchestr ZUŠ Boskovice, který měl na programu mimo jiné i píseň Růžový panter nebo New York od Franka Sinatry, dále pak žáci z Koncertního orchestru ZUŠ Velké Opatovice, kteří do Brna přicestovali s programem, v němž zazněly např. V ulici, kde bydlíš ty od F. Loewa nebo směs evergreenů v úpravě Romana Konopka. Třetím konkurentem byl domácí orchestr – Symfonický orchestr ZUŠ města Brna, ten zahrál Bugatti step Jaroslava Ježka, Love story F. Laie a Florentský pochod J. Fučíka. Soupeřem se stal též Jazz orchestr z Uherského Hradiště, v jeho repertoáru se objevily např. Cantaloupe Island od H. Hancocka nebo Terrestris P. Schmelinga. V silné konkurenci získal jihlavský smyčcový orchestr I. cenu.

Z roku 1999 se mi nepodařilo sehnat žádný materiál, kterému bych se mohla věnovat. V roce 2000 se konalo opět oblastní kolo soutěže ZUŠ v oboru hry na housle, smyčcových souborů a hře žákovských orchestrů. Soutěž pořádalo město Brno v Dělnickém domě 10. 3. 2000. Jihlavský žákovský smyčcový orchestr se představil v kategorii I.C spolu s orchestry ZUŠ Kroměříž a ZUŠ Došlíkova, Brno. Smyčcový orchestr obsadil 2. místo.

9. 5. 2000 proběhlo Závěrečné vystoupení žáků ZUŠ Jihlava k poctě Gustava Mahlera v Horáckém divadle. Smyčcový orchestr ZUŠ zahrál Sinfonii č.2 G dur (Allegro, Andante, Vivace, Minuetto) - A. Vivaldiho, Out of Africa od J. Barryho a Nedělní vláček B. Nikodéma. Na vystoupení spoluúčinkoval komorní pěvecký sbor. Repertoár nastudovali M. Charvátová, J. Mrázek a J. Zeman, odbornou spolupráci zajistily M. Majerová a M. Nováková. Orchestr tak vystoupil se stejným programem jako na oblastním kole soutěže žákovských orchestrů v Brně, kde získal 2. místo.

Na závěrečném koncertu ZUŠ vystoupil mimo jiné i Komorní žesťový soubor vyučujících J. Zemana a H. Tröstla s izraelskou svatební písní Hava Nagila a dětský pěvecký sbor Gaudium se sbormistrem J. Jakešem za klavírního doprovodu L. Šrubaře a

hlasové spolupráce a vedoucí sboru D. Fučíkové. Pěvecký sbor se mohl pochlubit postupem do celostátní přehlídky školních sborů v Uničově. Na koncertě zazněla lidová píseň Maršovská silnice v úpravě Š. Charváta, Panis angelicus Cl. Cascioliniho, slovácká píseň Čížmičky se sólem K. Plchové, skladba Hedum dá! Z. Lukáše. Na závěr svého vystoupení sbor zazpíval Lollipop J. Dixona.

ZUŠ Jihlava pořádala k oslavě 140. výročí narození Gustava Mahlera následující koncerty. Bylo jím již výše zmíněné Závěrečné vystoupení žáků ZUŠ k počtě G. Mahlera, které se konalo v úterý 9. května 2000 v 18h v Horáckém divadle. V neděli 4. června zazněl opět v Horáckém divadle koncert symfonického orchestru z holandského Purmerendu. Na koncertu zazněla i skladba G. Mahlera. Od září do října 2000 probíhala ve foyer ZUŠ Jihlava v budově na Masarykově náměstí č. 16 výstava prací žáků výtvarného oboru ZUŠ k počtě G. Mahlera.

ZUŠ Jihlava nebyla jedinou institucí, které se zapojila do oslav k výročí G. Mahlera ve městě. Od pátku 13. 10. 2000 do neděle 15. 10. 2000 se konaly i další koncerty, přednášky, výstavy či recitály. V pátek 13. 10. 2000 byla odhalena pamětní deska G. Mahlera v budově Horáckého divadla při příležitosti 130. výročí jeho prvního veřejného vystoupení. Došlo k zahájení výstavy archiválií týkajících se pobytu G. Mahlera v Jihlavě, byla prezentována pamětní medaile vydaná při příležitosti 140. výročí narození G. Mahlera. Páteční program také nabídl vydání příležitostného korespondenčního lístku a večer se uskutečnil recitál sólisty opery Národního divadla Praha Ivana Kusnjera v Horáckém divadle.

V sobotu 14. 10. 2000 proběhla Mezinárodní vědecká konference „140. výročí narození Gustava Mahlera“. Slovenská filharmonie Bratislava zahrála na slavnostním koncertu, na jehož programu zazněla v chrámu sv. Ignáce Mahlerova Symfonie č. 7 e-moll. V neděli 15. 10. 2000 si bylo možné prohlédnout dům Gustava Mahlera na Znojemské ulici č. 4, v případě zájmu pak i stálou expozici „Mladý G. Mahler a Jihlava“ v Kosmákově ulici č. 9. Uskutečnil se též zájezd do rodné vesnice G. Mahlera do Kališť. Na Masarykově náměstí v Jihlavě pak vystoupila vojenská dechová hudba.

Ve dnech 8. – 13. 11. 2000 (St-Po) realizovali členové smyčcového orchestru a učitelé ZUŠ Jihlava reciproční zájezd do Purmerendu v Holandsku. Zájezd se uskutečnil na pozvání partnerské Musicschool Waterland. Tohoto zájezdu jsem měla příležitost se osobně zúčastnit. Byla to velmi zajímavá zkušenost. Odjezd byl stanoven na středu 9. 11. 2000 v 18:30 od ZUŠ Jihlava. Vedením zájezdu byl pověřen Josef

Zeman, celkem se zájezdu zúčastnilo 45 osob, z toho 7 učitelů jako hráčů orchestru a pedagogický doprovod- J. Mrázek, M. Charvátová, N. Vohlídalová, M. Michková, M. Majerová a K. Kašpar (jako tlumočnick). V průběhu zájezdu byly na programu dva koncerty, a to v pátek a v neděli, v sobotu volný den na prohlídku Purmerendu a jeho okolí a na návštěvu Amsterdamu.

„Ve čtvrtek 9. 11. jsme kolem 14 hodiny dorazili do Purmerendu, společně jsme poobědvali a vyrazili na prohlídku města. V 16:30 proběhla společná zkouška orchestrů v hudební škole, v 18h jsme byli ubytováni v hostitelských rodinách. Já jsem spolu s violoncellistkou Eliškou Zmekovou bydlela v tříčlenné rodině, kde dcera hrála také na housle. Pamatuji si, že nám rodiče pouštěli video s hudebními vystoupeními jejich dcery. V rodinách jsme nestrávili tolik času, na co si však dobře vzpomínám, byla zvláštní kombinace jídel, která v Holandsku běžně jedí. V pátek 10. 11. se od 9:30-11:30 se konala zkouška orchestru v hudební škole na odpolední vystoupení, po obědě jsme odjeli od hudební školy do místa konání odpoledního orchestru. První koncert byl určen pro žáky základních škol, stejně jako následující, koncerty se lišily pouze svým trváním. Po koncertech jsme vyjeli na prohlídku pamětihodností města a večer jsme se přemístili opět do hostitelských rodin. V sobotu 11. 11. jsme využili volného dne k výletu do Amsterdamu a okolí Purmerendu. V Amsterdamu se mi velmi líbilo, hlavně jejich hrázděné domy, velmi jsem si užila plavbu kanály. Večer po návratu z výletu se konala párty v hudební škole pro členy obou orchestrů. Neděli 12. 11. dopoledne jsme strávili volně v hostitelských rodinách, „moje rodina“, maminka, nás vzala na vyjížděku do Vollendam, přístavního města u moře. Škoda, že nám počasí nepřálo, celý den hustě pršelo a u moře silně foukal studený vítr. Ve 13h jsme zkoušeli na odpolední koncert v kostele v Purmerendu. Navečer jsme se rozloučili v hudební škole a kolem 18h jsme odjeli zpět do České republiky, Do Jihlavy jsme se dostali kolem 12:30 v pondělí 13. listopadu.“⁶²

Na koncertech zazněla mimo jiné Symfonie A dur, Allegro J. V. Stamice, Suru (Sorrow) L. Madetoji, Valse noble, un poco sentimanetale J. Páleníčka, Jalousie (koncertní tango) J. Gadea se sólovými party v alternaci Ireny Rosické a Marie Zemanové. V oskarovém filmu „Vzpomínky na Afriku“ (Out of Africa) ztvárnili hlavní role geniální herci Meryl Streepová a Robert Redford. Hudební téma lásky skladatele Johna Barryho se útržkovitě prolíná v průběhu děje. Orchester se ve svém podání pokusil

⁶² Vlastní deníkový záznam, list. 2000.

vystihnout atmosféru v uceleném provedení. Další skladbou programu byla ústřední melodie z filmu Lawrence of Arabia M. Jarrého charakterizující dějové napětí filmu, pouštní vítr i divoké jezdce. Na úplný závěr zazněla skotská lidová píseň Valčík na rozloučenou (Auld Lang Syne). Aranžmá ke skladbám provedl Josef Zeman.

Celou cestu a její program zhodnotil vedoucí jihlavské skupiny, pedagog ZUŠ Josef Zeman, jako precizně připravené. „*Hostitelé byli přívětiví a přátelští, ale také fundovaní v hudebním oboru,*“ kvituje Zeman. Jak dodal, byl Smyčcový orchestr ZUŠ Jihlava na cestu velmi dobře připraven. Představil repertoár z tzv. vážné hudby od baroka přes postromantiku k 20. století, z nonartificiální oblasti uvedl mj. koncertní tango i zdařilou interpretaci filmové hudby (Vzpomínky na Afriku, Lawrence of Arabia, Valčík na rozloučenou). Úspěch zaznamenaly sólistky Irena Rosická i desetiletá Marie Zemanová. „*Výkon jihlavského orchestru, který má věkový průměr 15 let, byl odbornými kruhy hodnocen jako vynikající,*“ shrnuje Josef Zeman. Vyzdvihovány byly podle něj i výběr a aranžmá skladeb, stejně jako dramaturgie koncertního programu.⁶³

Rok 2001

Smyčcový orchestr získal úspěchy i v roce 2001. V pelhřimovském divadelním sále se 30. 3. 2001 sešly na krajské soutěži dechové, taneční, jazzové a zábavné orchestry základních uměleckých škol. Doslova za historický úspěch označuje úspěch Smyčcového orchestru ZUŠ Jihlava, který dokázal svým výkonem v soutěži postoupit do ústředního kola, konaného od 8.-10. 6. v ZUŠ v Litvínově, předseda Krajské umělecké rady Antonín Veselý. Orchestr soutěžil i s populární hudbou při snaze hodnotně zpracovat světové evergreeny či filmovou hudbu. „Takové ocenění získala ZUŠ Jihlava naposledy v roce 1986, kdy uspěl Velký dechový orchestr vedený dnes už zesnulým učitelem Zdeňkem Slabým,“ vyzvedl Antonín Veselý. V kategorii jazzových orchestrů dále v Pelhřimově uspěla druhým místem jazzová skupina ZUŠ Jihlava. Absolutním vítězem celé soutěže se stal Jazzový orchestr ZUŠ Pelhřimov, který rovněž pojedje hrát do ústředního kola v Litvínově. Mezi dechovými orchestry se porotě nejvíce líbily orchestr hrající při ZUŠ v Chotěboři a Humpolci, které oba postoupily do ústředního kola, pořádaného od 11.-13. 5. ve Zlíně.⁶⁴

14. 5. 2001 se v Horáckém divadle uskutečnilo Závěrečné vystoupení žáků ZUŠ Jihlava, na koncertě vystoupili žáci hudebního a tanečního oboru. Nejdříve vystoupil

⁶³ „Smyčcový orchestr ZUŠ reprezentoval v Purmerendu“, in Jihlavské listy, 2000/093, 21. 11. 2000, s.5

⁶⁴ „Historický úspěch orchestru ZUŠ“, in Jihlavské listy, 2001/027, 3. 4. 2001, s.5

Smyčcový orchestr, po něm následovala vystoupení žáků tanečního oboru ze tříd H. Zudové a D. Zahálkové. Hrál také soubor zobcových fléten, kytarista Martin Sova a flétnistky ze třídy D. Slavíkové. Vrcholem první poloviny programu bylo vystoupení úspěšného klarinetového souboru, které nedávno přivezlo třetí místo z celostátní soutěže ZUŠ. Popřestávkový program zahájil country soubor vedený L. Lukšů a instrumentální skupina s klavíristkou Evou Klementovou (2. místo v krajském kole soutěže ZUŠ). Zajímavou a náročnou disciplínu hry na akordeon reprezentoval Eric Landeckí, dále vystoupily houslistky K. Kolčavová a G. Vysloužilová spolu s klavíristkou B. Havlovou (2. místo v krajské soutěži). Sólově vystoupili i čerství konzervatoristé Jakub Metelka (klavír) a Irena Rosická (housle) a další žáci ZUŠ. Mezi nimi např. klavírista J. Mrázek, houslista O. Tomečka a cellistka D. Dokulilová, flétnistky K. Ševčíková, J. Fučíková a R. Fuková. Ve finále zazněla premiéra skladby z autorské dílny ředitele ZUŠ Petra Šandery *Salve Regina* v podání pěveckého sboru ZUŠ *Gaudium*.⁶⁵

Jak jsme se již zmínili výše, postoupil jihlavský orchestr do ústředního kola soutěže ZUŠ jazzových, tanečních a zábavních orchestrů, které se odehrálo ve dnech 8.- 9. 6. 2001 v Litvínově. Vyhlášovatelem bylo MŠMT ČR pod patronací PaedDr. Pavla Klouba. Pořadatelem se stala ZUŠ Litvínov Chudeřín, jejímž ředitelem byl Jaroslav Sochor. V porotě zasedli trumpetista a člen orchestru G. Broma Jaromír Hnilička, Dušan Reichmann bass, pianista Ladislav Káňa, Ctibor Hliněnský, hráč na bicí a člen orchestru G. Broma, Vladimír Kerndl, zpěvák, sólista orchestru G. Broma a Big Bandu F. Slováčka a nakonec také Svatopluk Košvanec, hráč na pozoun a člen Big Bandu F. Slováčka, též prof. KJJ Praha.

Během dvou dnů se soutěže zúčastnilo na 27 orchestrů. V pátek 8. 6. 2001 byla soutěž zahájena. Nejdříve byli na programu soutěže zábavné orchestry, mezi nimi vystoupil i Smyčcový orchestr ZUŠ Jihlava, který přijel do Litvínova se 47 členy, jejichž průměrný věk tvořil 14,9 let, což byl průměr ze soutěžních zábavních orchestrů nejnižší. Jihlavský orchestr měl konkurenci tří orchestrů. Jihlavané se představili s repertoárem tvořeným temperamentním tangem *Jalousie* Jakoba Gadea, které obletělo celý svět, a to v podobě taneční i koncertní, klasická úprava pro salónní orchestr byla přizpůsobena smyčcovému obsazení. Virtuózní úvod byl svěřen sólovým houslím Pavly Fučíkové. skladbou *Out of Africa* Johna Barryho. V repertoáru se objevil i světoznámý evergreen Ernesta Golda *Exodus*, je to šestnáctitaktové téma s krásnou melodikou

⁶⁵ „Závěrečné vystoupení ZUŠ zakončí *Salve Regina*“, in *Jihlavské listy*, 2001/038, 11. 5. 2001, s.5 (bližší informace k programu a názvům skladeb účinkujících se nepodařilo sehnat)

a harmonií. V aranžmá Josefa Zemana se objevily barevné plochy houslí a violoncell i sólové pasáže klavíru. Rytmičkou složku podpořily kontrabas, klávesy a zvony. George Gerhwin úspěšně spojoval ve svých kompozicích jazzové, taneční a symfonické prvky. Prosadil se i jako autor muzikálů. Původní píseň Embraceable you (v překladu „Obejmu Tě“) zahrál orchestr v úpravě pro trubku a orchestr. Sólistou byl Petr Havel. Skladba Lawrence of Arabia je ústřední melodií famózního filmu, na který si možná vzpomenou diváci starší generace. Působivou hudbu napsal Maurice Jarré. Ústřední melodie skladby charakterizuje dějové napětí filmu, pouštní vítr a divoké jezdce. Fenomenální německý houslista Helmuth Zachariasch působil zejména jako jazzový hráč. Z jeho repertoáru si jihlavský orchestr vybral vůbec nejznámější „swingovou“ Houslové boogie. Sólové party na soutěži odehráli Irena Rosická, Marie Zemanová a Ladislav Hintnaus. Jihlava soupeřila se třemi konkurenčními orchestry. Prvním z nich byl Zábavní orchestr ZUŠ Kraslice s 29 členy a průměrným věkem 15,5 let. Ti v Litvínově zahráli Vejvodovu Škodu lásky, Čert ví proč K. Krautgartnera, Ježkův Klobouk ve křoví a Boogie J. Černého. Druhým konkurentem byl pak Symfonický orchestr ZUŠ města Brno s 51 členy a věkovým průměrem 16,5 let. ZUŠ Brno na soutěž přijeli s programem, ve kterém se objevily skladby Set me as a seal upon heart Davida N. Childse, O praise the Lord Joye Chisholma a známou písní Andrewa L. Webera Don't cry for me Argentina. Posledního soupeře představoval desetičlenný klarinetový soubor Wood band ze ZUŠ Rožnov pod Radhoštěm s průměrným věkem žáků 17,1 let. Klarinetový soubor byl nejmladším soutěžícím souborem, vznikl teprve v roce 1999. V jejich repertoáru jsme mohli slyšet Klarinetovou polku Davida Bennetta, Oh, Lady be good! Georga Gerswina, I know why od Harryho Warrena, Mexičan Hat dance v arr. Ladimíra Studničky a Alexander's ragtime band od Irvinga Berlina. Po zábavních orchestrech se představily malé jazzové orchestry. V 19:30 vystoupil Jazz friends (složený ze členů poroty) a Lad'a Kerndl. Poté následovalo vyhlášení výsledků prvního soutěžního dne. Druhý den se pokračovalo v soutěžení, nejdříve se předvedly velké taneční orchestry, následovaly velké jazzové orchestry do 16 let a velké jazzové orchestry nad 16 let, kat. II/b. Největšími favority soutěže byly jazzový orchestr ZUŠ Lanškroun, který má dlouholetou tradici i úspěšnost v soutěžích, a Chamber swing band ZUŠ Kolín.

Ve věku do 16 let byl jihlavský ansámbl hodnocen 2. cenou, přičemž porota neudělila ani 1., ani 3. cenu. Josef Zeman, jako jediný pedagog soutěžního dne, obdržel zvláštní ocenění poroty. Dirigenti orchestru vyzdvihli vzornou přípravu, disciplínu

a společenskou úroveň žáků i podporu rodičů, nápady kolegů a vytvoření pracovních podmínek vedením školy.⁶⁶

Rok 2002

V roce 2002 odehrál opět smyčcový orchestr spolu s hosty vánoční koncert. Ten se jako tradičně konal v divadle Na Kopečku, a to 9. 12. 2002. Na koncertě se představilo klarinetové trio ve složení P. Karamonová, L. Flekal a P. Šimon nebo také jazzová skupina se sólovým zpěvem H. Zábranské a doprovodem P. Hrubého na klavír. Na závěr koncertu vystoupil smyčcový orchestr. Příchozí mohli uslyšet Sonatu in Maggiore (Preludium a Courante) A. Vivaldiho. Poté se autorsky předvedl tehdejší ředitel ZUŠ Petr Šandera, jehož skladbu Malá školní hudba pro smyčce zahrál orchestr hned po Vivaldiho sonátě. Žáci orchestru nacvičili též Včelku od F. Schuberta, zopakovali již dobře nastudované Gershwinovo Embraceable You. Na závěr se s posluchači rozloučili skladbou B. Nikodéma Nedělní vláček, ve kterém se k žákům orchestru připojil i klarinetový kvartet. Aranžmá skladeb provedl Josef Zeman. Na koncertě účinkovali žáci ze tříd A. Veselého a K. Kašpara. Na nastudování repertoáru smyčcového orchestru spolupracovali i ostatní učitelé ZUŠ.

Rok 2003

V březnu 2003 hostila jihlavská ZUŠ dvě krajské soutěže. V pondělí v Jihlavě soutěžily smyčcové soubory a orchestry, v pátek potom mladí zpěváci. Hned v úvodu krajské soutěže 10. 3. 2003 vystoupil v kat. 1c pětačtyřicetičlenný Smyčcový orchestr ZUŠ Jihlava, po něm pak v kat. 1a Komorní orchestr mladých při ZUŠ u Chotěboře. Oba orchestru postoupily na základě kvalitního výkonu do celostátní soutěže ve své kategorii. V rámci pondělní soutěže se ještě v ZUŠ Jihlava představily bez možnosti dalšího postupu krajské houslové soubory. Vítězem se mezi nimi stal ve II. kat. soubor ZUŠ Třebíč před souborem z Bystřice nad Pernštejnem. Ve III. kat. Nebylo první místo uděleno, druhý skončil soubor ZUŠ Pelhřimov a třetí ZUŠ Náměšť na Oslavou. V řadách šestice souborů v soutěži vystoupily dvě stovky účastníků.

V pátek 14. 3. 2003 se pak v ZUŠ Jihlava sešlo třiatřicet žáků krajských uměleckých škol k soutěži v oboru sólového zpěvu a čtyři komorní soubory. V desáté kategorii také vystoupila bodově vůbec neúspěšnější účastnice celé soutěže Jana

⁶⁶ „Smyčce ZUŠ v Litvínově uspěly“, in Jihlavské listy, 2001/049, 19. 6. 2001, s.5

Borková ze ZUŠ Humpolec. „Mezi ostatními skutečně zazářila a zaslouženě postupuje do národního kola,“ vyzvedla její výkon pěvkyně Dana Fučíková, porotkyně soutěže a ředitelka pořadatelské ZUŠ Jihlava.⁶⁷

Smyčcový orchestr se díky postupu z krajského kola probíjoval do Ústředního kola národní soutěže ve hře žakovských orchestrů, které se konalo ve dnech 11. -12. 4. 2003 v Olomouci. Soutěž se konala v sídle Moravské filharmonie - Redutě na Horním náměstí. Celkem se na soutěži představilo během dvou soutěžních dnů dvaadvacet těles s celkově šesti sty hráči na smyčcové nástroje. Podle učitele ZUŠ Josefa Zemana je souhrnným zážitkem z celé soutěže mimořádně vysoká úroveň jejich hry. „*Současná renesance hry na smyčcové nástroje je obdivuhodná,*“ hodnotí Zeman. Důvodem podle něj může být přítomnost mladých vzorů mezi špičkovými, často nekonformně vystupujícími hráči. „*mnozí z žáků už přitom své vzory ve hře převyšují, medializace populárních hráčů je velmi významná,*“ kvituje Josef zeman, „*jsme rádi, že se tolik dětí téhle činnosti věnuje.*“ S jeho názorem korespondovala v Olomouci i slova předsedy poroty, podle něhož byla předvedená úroveň souborů tak profesionální, že by mohly okamžitě nahrávat.⁶⁸

Jihlavský orchestr soutěžil v kategorii 1c, ve které na něj čekali dva soupeři. Smyčcový orchestr ZUŠ A. Dvořáka z Karlových Varů a DECAPODA – ZUŠ Jar. Kociána z Ústí nad Orlicí. Mediálním partnerem celé soutěže byl Český rozhlas Olomouc. V odborné porotě zasedli: Mgr. Evžen Zámečník – hudební skladatel a dirigent, Brno (předseda), Mgr. Václav Holec – Janáčkova filharmonie, Ostrava, Mgr. Václav Horák - prof. konzervatoře, Brno, prof. Jiří Kuchválek - prof. konzervatoře, Pardubice, Mgr. Vladislav Kvapil – ředitel Moravské filharmonie, Olomouc, MgA. Jiří Šlechta – Jihočeská komorní filharmonie, České Budějovice, a prof. Karel Šmelina – konzervatoř, Česká filharmonie, Praha.

Smyčcový orchestr ZUŠ A. Dvořáka z Karlových Varů za uměleckého vedení Jiřího Štrunce vystoupil s programem, v kterém se objevily následující skladby: Sinfoniu in G (Allegro, Andante, Presto) Christopa Willibald Glucka, Partitu damante?, 3. věta Jana Slimáčka a Beatles koncerto grosso I., 1. věta She loves you Petera Breinera. Smyčcový orchestr ZUŠ Jihlava předvedl v Olomouci skladbu A. Vivaldiho Sonata in G Maggiore (Preludium, Courante) a Šanderovu Malou školní hudbu. DECAPODA – žáci ZUŠ Jar. Kociána z Ústí nad Orlicí s uměleckou vedoucí

⁶⁷ „ZUŠ hostila dvě krajské soutěže“, in Jihlavské listy, 2003/023, 21. 3. 2003, s.6

⁶⁸ „Orchestr ZUŠ uspěl v národní soutěži“, in Jihlavské listy, 2003/031, 18. 4. 2003, s.6

Bc. Miluší Barvínkovou zahráli všechny skladby z díla A.Dvořáka, jednalo se o Slavnostní pochod, Humoresku č. 2 a polku Oči lásky. Osmapadesát žáků, kteří do Olomouce odcestovali, si nakonec odvezlo 3. cenu. Poprvé v historii tak dosáhl ve své kategorii 1c na třetí celkové místo. „*Soutěž byla perfektně připravena, v porotě zasedly osobnosti z ostravské a olomoucké filharmonie, z brněnské, pardubické nebo pražské konzervatoře,*“ kvituje ředitelka ZUŠ Jihlava Dana Fučíková. První místo obsadil Smyčcový orchestr ZUŠ A. Dvořáka z Karlových Varů a druhé místo pak DECAPODA – žáci ZUŠ Jar. Kociána z Ústí nad Orlicí.

8. 12. 2003 se žáci objevili na adventním koncertu, který se již nesl v duchu blížících se Vánoc. Smyčcový soubor pod vedením Hany Vysloužilové a Hanse Tröstla zahrál koledy Slyšte, slyšte pastúškové, Jak jsi krásné, neviňátko, Tichá noc, na závěr nemohla chybět tradičně „závěrečná“ koleda Narodil se Kristus Pán. Po smyčcovém souboru nastoupily klarinety (P. Karamonová, L. Flekal. M. tesař, p. Šimon aj. Brychta) se skladbami G. F. Händela Rinaldo a anonymem Narodilo se děťátko. Po klarinetech zahrála Pavly Fučíková na housle, Petr Gerhard na violu za doprovodu kytary Terezy Příbylové Chanson od M. Ponce. Dalibor Cvachtá doprovodu klavíru přednesl na alt saxofon skladbu J. S. Bacha Sonatu g moll, 2. Adagio. Jako 5. číslo vystoupily violoncellistky D. Dokulilová, k. Paúrová, E. Zmeková a I. Vedralová ze třídy M. Charvátové a zahrály skladby Lord a We plant the seed od L. Denglera. Hřebem večera byl nastudovaný program smyčcového orchestru. Na koncertě zazněla Sonata in G Maggiore (Preludium, Courante) A. Vivaldiho, Gershwinovo Embraceable You, následoval Nedělní vláček B. Nikodéma se sólovými klarinety a saxofony. Zazněl též jeden z nejslavnějších světových evergreenů Moonlight in Vermont K. Suessdorfa. Orchester ho zahrál v pomalém tempu a jazzrockovém stylu. Sólistou Byl Dalibor Coach na altsaxofon. Posluchači mohli opět slyšet Houslové boogie německého houslisty a skladatele H. Zachariasche se sólovými výstupy Markéty Kozové a Marie Zemanové. Orchester se rozloučil skladbou I. Berlina Bílé Vánoce (White Christmas).

Rok 2004

V roce 2004 zahrál smyčcový orchestr na 2. závěrečném koncertu ZUŠ, který se každoročně koná v Horáckém divadle. Koncert zahájil smyčcový soubor vyučujících H. Vysloužilové a H. Tröstla skladbou K. svobody Stín katedrál, sólo na trubku měl Jiří Čáp, doprovod na keyboard pak Pavlína Pilátová.

Po smyčcovém souboru se představil smyčcový orchestr žáků ZUŠ Jihlava. Orchestr zahájil své vystoupení tangem Jalousie J. Gadea s virtuózním sólem Pavly Fučíkové. Následoval světoznámý evergreen E. Golda exodus, nechybělo ani Gershwinovo Embraceable You se sólem Petra Havla na trubku. Gershwina vystřídal Nedělní vláček B. Nikodéma, žáky orchestru doprovodili klarinetisté ze třídy P. Šandery (A. Kubín, L. Flekal, M. Tesař a P. Šimon). Zazněly také „Vzpomínky na Afriku“ (Out of Africa) J. Barryho z oskarového filmu. „Jezdci na koních přiklusali“ se skladbou Lawrence of Arabia od M. Jarrého. Dalibor Cvach se blýskl svým sólem ve skladbě Moonlight in Vermont K. Suessdorfa. Markéta Kozová a Marie Zemanová předvedly improvizální sóla ve „swingovce“ H. Zachariasche Houslové boogie. Orchestr vystoupil s programem, se kterým vyhrál krajské kolo soutěže ZUŠ mezi orchestry. Na koncertě vystoupila mimo jiné i klavíristka Hana Ehlová s Valčíkem e moll F. Chopina (byla přijata na konzervatoř v Pardubicích). Koncert ukončily dětské pěvecké sbory. Mladší „Radost“ zaspívala pod vedením J. Jakeše a za klavírního doprovodu L. Trubaře Každý mluví, jak umí od J. Fišara a Dyž sem já šel M. Reichla. Dětský pěvecký sbor Gaudium opět pod vedením J. Jakeše zaspíval lidovou píseň Černé oči, jděte spát, skladbu Gloria J. Nováka, Missa de Angelisa a Kyrie A. Tučapského a na závěr skladbu Only You V. J. Martina.

Jihlavský smyčcový orchestr postoupil v roce 2004 do Ústředního kola celostátní soutěže tanečních, jazzových a estrádních orchestrů. Ústřední kolo proběhlo ve dnech 11. – 12. 6. 2004, stejně jako před třemi lety, v Litvínově na Velké scéně Citadely a sjelo se na něj 33 souborů s téměř 600 účastníky. Pomyslnou lahůdkou bylo vystoupení Kontrabandu a Milana Svobody v závěru soutěže. Porota zasedla ve složení: Jaromír Hnilička, Svatopluk Košvanec, Mgr. Oldřich Hliňák, Jiří Pospíšil a Martin Šulc.

Nyní něco blíže ke Kontrabandu Milana Svobody. Jedná se o společnost 18ti hudebníků, vesměs osobností moderní české jazzové scény. Formuloval se koncem 80. let během letních jazzových dílen ve Frýdlantě, kde Svoboda působil jako lektor, po úspěšných vystoupeních na mezinárodním festivalu v Karlových Varech 88 (Grand Prix) a festivalu big bandů v Dortmundu o rok později (první cena) se definitivně etabloval na naší i mezinárodní hudební scéně. Hudba Kontrabandu se nedá omezit žádnými stylovými hranicemi. Vychází z moderního jazzu, je v ní silně přítomen rock, ale i další žánry. Pro Kontraband je charakteristické i scénické pojetí jeho koncertů a osobitý smysl pro humor. Autorsky čerpá především z vlastní dílny (Kumžák, Marek, Pivarčí).

Ve své kategorii I.b soutěžil jihlavský orchestr pouze v konkurenci s Úslavankou, dětským DO ZUŠ B. Smetany z Plzně. Úslavanka má 47 členů, průměrný věk hráčů je 14,8let. Orchestr byl založen v září 1999. Nástrojové obsazení (flétny, klarinety, saxofony, trubky, lesní roh, tuba, bicí, basová kytara, klávesy a zpěv) napovídá, že soubor není klasickou „dechovkou“. V jejich programu zazněla např. African Symphony V. McCoye v aranži N. Iwai nebo Carmen G. Bizeta v aranži T. Hoshideho. Jihlavský orchestr ve svém programu zahrál Embraceable George Gershwin, Nedělní vláček Bedřicha Nikodéma, Moonlight in Vermont Karla Suessdorfa a Houslové boogie H. Zachariasche. Skladby aranžoval Josef Zeman.

Rok 2005

Že nejsou lidé lhostejní k trápení ostatních a snaží se jim pomoci, předvedla ZUŠ Jihlava, když uspořádala benefiční koncert na podporu těžce zdravotně postiženého Vladimíra Šikuly z Jihlavy. Cílem koncertu, který se uskutečnil 19. 10. 2005 bylo získat prostředky na nákup rehabilitačního přístroje motometu.

"Všechny pedagogy naší školy nadchla myšlenka Oblastní charity v Jihlavě, která přišla s nápadem podpořit koncertem rodinu Šikulových, jež se ocitla v mimořádně obtížné životní situaci," říká ředitelka ZUŠ Jihlava Dana Fučíková. Vladimír Šikula (1976), otec dvou malých dětí, zcela ochrnul před dvěma lety po těžkém úrazu při stavbě rodinného domku. Přístroj motomet, jehož cena se pohybuje nad hranicí sta tisíc korun, napomáhá cvičením s končetinami zcela imobilního pacienta k udržení kvality jeho krevního oběhu a procvičení svalstva. Část přístroje uhradí podle informace organizátorů zdravotní pojišťovna, zbytek však musí doplatit jeho uživatel z vlastních zdrojů. "*⁶⁹

Na benefičním koncertu se podílel hudební i výtvarný obor ZUŠ Jihlava. V programu vystoupili např. přípravný pěvecký sbor Radost, violoncellové kvarteto, nebo Malý smyčcový orchestr ZUŠ. Vstupné, které bylo věnováno na nákup motometu, bylo dobrovolné. Příchozí si též mohli zakoupit výtvarné práce dětí. V závěru koncertu byl vybraný finanční obnos předán manželce Vladimíra Šikuly, který se koncertu nemohl zúčastnit vzhledem k plánované operaci.

Smyčcový orchestr vystoupil se svým programem také na adventním koncertu 12. 12. 2005, jako tradičně v divadle Na Kopečku. Žáci předvedli devět nastudovaných

⁶⁹ „Organizátoři koncertu chtějí pomoci ochrnutému pacientovi“, in Jihlavské listy, 14. 10. 2005, s. 4

skladeb, z toho šest nově nastudovaných a „oprášil“ tři starší kusy. Změna repertoáru souvisela s výměnou žáků. Starší žáci odešli a přišla nová skupina žáků. Pomyslný „kabát“ vyměnil i koncertní repertoár. Ze starších skladeb mohli posluchači slyšet méně známé finské tvůrce L. Madetoju a jeho skladbu Suru, která navozuje představu přírodní scenérie severských jezer a tanečně laděnou Valse lente O. Merikanta. Svou premiéru měla též autorská skladba Petra Šandery Postludium pro flétnu a smyčce. K 250. výročí narození W. A. Mozarta žáci zahráli Divertimento (Andante grazioso, Adagio, Rondo Allegro). Zazněla také Solveigina píseň norského skladatele E. Griega v orchestrálním aranžmá s violoncellovým sólem nebo filmové melodie – téma lásky z filmu Tanec s vlky J. Barryho a také ústřední téma z filmu Lawrence of Arabia M. Jarrého. V orchestrální premiéře též zazněla skladba F. de Paula Morkuse La Rentrée, která balancuje mezi jazzovou a vážnou hudbou. Skladby nastudovali a řídili J. Mrázek a J. Zeman, pedagogická spolupráce proběhla s učiteli smyčců, klavíru a flétny. Sólisty na koncertě byl Mgr. Antonín Veselý ve skladbě La Rentrée, Blanka Vochyánová zahrála flétnové sólo a Markéta Kozová sólo na housle v Šanderově autorské skladbě Postludium pro flétnu a smyčce a též se sólově předvedla ve skladbě Tanec s vlky. V Solveigině písni si sólo na violoncello zahrála Daniela Dokulilová. Aranžmá skladeb provedl Josef Zeman, v tématu lásky z filmu Tanec s vlky se na aranžmá podílela také Lucie Hedejová.

Rok 2006

15. března 2006 hostila Třebíč krajskou přehlídku smyčcových souborů a orchestrů ZUŠ. Soutěže se zúčastnil také Smyčcový orchestr ZUŠ Jihlava. Žáci vybojovali 1. místo, ale bez postupu do ústředního kola. *"Umístění bylo i hudebním dárkem k šedesátinám dirigenta Josefa Zemana..."*, řekl pro Jihlavské listy Antonín Veselý, zástupce ředitelky ZUŠ Jihlava.⁷⁰

28. 4. 2006 pořádala ZUŠ Jihlava v Horáckém divadle závěrečný koncert. Na koncertě vystoupili Smyčcový orchestr ZUŠ Jihlava, pěvecký sbor Gaudium. Na vystoupení spolupracovali pedagogové ze sekce smyčců, dechů a klavíru. Na aranžmá se podíleli J. Zeman, L. Hedejová a Š. Charvát. Orchester své vystoupení zahájil Divertimentem W. A. Mozarta (Adagio, rondo), následovalo Šanderovo Postludium pro flétnu a smyčce, flétnová sóla patřila B. Vochyánové, sólové houslové party odehrály

⁷⁰ „Mladí hudebníci ZUŠ zabodovali“, in Jihlavské listy, 24. 3. 2006, s. 7

M. Kozová a P. Fučíková. Po Šanderově skladbě předvedli žáci skladby finských tvůrců – L. Madetoja – Suru a O. Merikanto – Valse lente. Zazněla také Solveigina píseň E. Griega s violoncellovým sólem J. Kozy. Mgr. Antonín Veselý si „stříhnul“ sólo v La Rentrée, skladbě F. de Paula Morkuse. Novou skladbou, jež žáci nastudovali, byla Star Dust („Hvězdný prach“), světový evergreen Hoagy Carmichaela. Skladba zazněla v decentně laděné úpravě pro smyčce. Na koncertě také zazněly muzikálové písně P. Fialy. Sóla na flétnu odehrála Renata Andrysíková – Kolik je na nebi hvězd, Písnička o slonovi a Písnička o karavaně. Na závěr se orchestr rozloučil filmovou melodií Lawrence of Arabia M. Jarrého. Po přestávce se též představil druhé největší žákovské těleso Velký dechový orchestr TUTTI ZUŠ Jihlava, ten řídili Jan Nosek a Petr Píša. TUTTI zahráli Skočnou B. Smetany (arr. Vlad. Studnička), Ukvalské písně L. Janáčka (arr. E. Zámečník) s pěveckým sólem Mgr. Dany Fučíkové, Motor Galop se sólem na xylofon K. Andrlové. Další skladbou bylo Intermezzo „Il sogno“ (arr. W. von der Beck) P. Mascagniho. Na závěr zazněl „Moment for Morricone“ od Morricone de Meye.

25. 5. 2006 vystoupil smyčcový orchestr v Chotěboři a o den později, tedy 26. 5. 2006 na Bambiriádě (zjistit si k tomu více info). Na programu v obou dnech zaznělo deset skladeb, a to v následujícím pořadí. Koncert žáci otevřeli Divertimentem (Adagio, Rondo) W. A. Mozarta, poté zazněla Zvonková hra od stejného tvůrce. Třetí skladbou, kterou žáci do svého programu zařadili, bylo Postludium pro flétnu a smyčce Petra Šandery se sóly M. Kozové na housle a R. Andrysíkové na flétnu. Nechyběly ani skladby Suru a Valse lente od finských skladatelů L. Madetoji a D. Merikanta. Posluchači mohli slyšet též Griegovu Solveiginu píseň nebo Téma lásky J. Barryho z filmu Tanec s vlky s flétnovým sólem R. Andrysíkové. Na vystoupeních zazněla i skladba La Rentrée F. de Paula Morkuse se sólem J. Zemana. Ze světových evergreenů bylo možné slyšet Star Dust Hoagy Carmichaela. Orchestr své vystoupení uzavřel ústředním tématem z filmu Lawrence of Arabia M. Jarrého.

Před Vánoci zahrál jihlavský smyčcový orchestr na tradičním koncertu. Tentokrát se vystoupení proběhlo v budově nově zrekonstruovaného Dělnického domu. V třinácti číslech zazněl hned v úvodu koncertní ragtime pro čtyřruční klavír Vždy s úsměvem od Jiřího Bažanta v podání žákyň Renaty Halíčkové a Hany Vystrčilové ze třídy MgA. Hany Čihákové. V zápětí vystoupil violoncellový kvartet (ve složení Daniela Dokulilová, Klára Paúrová, Jakub Koza a Veronika Valová ze třídy Marie Charvátové) za doprovodu klavíru se skladbami I Know A Love od Kim Chadwih a O Praise the Lord Joya Chisholma. Poté vystoupil smyčcový orchestr. V úvodu zahráli

žáci Zvonkovou hru W. A. Mozarta. Daniela Dokulilová si zahrála violoncellové sólo v Griegově Solveigině písni. Nově mohli posluchači slyšet skladbu Mandolíně Claudia Debussyho s flétnovým sólem Veroniky Šedové. Diváci se mohli zaposlouchat do filmové melodie Pána prstenů May it be od Enyi se sólem houslí Anny Ellingerové. Houslového partu ve skladbě La Rentrée F. de Paula Morkuse se zhostila Marie Zemanová. Zazněl také Carmichaelův Star Dust. Nechyběly ani filmové melodie Tanec s vlky Johna Barryho a Lawrence of Arabia Maurice Jarrého. G. Weis, H. Péretti, L. Creatore napsali krásnou píseň Can't Help Me Falling In Love, kterou známe z podání Elvise Presleyho, houslové sólo si v této skladbě zahrála Hana Šimková. Na závěr se orchestr rozloučil autorskou skladbou desetiletého člena orchestru Pavla Koláře Džezík. Sólové party odehrál Marek Čáp na housle a Jan Brtník na kontrabas. Na koncertu odborně spolupracovali učitelé smyčců, klavíru, flétny a kytary. Aranžmá skladeb provedl Josef Zeman, ve skladbě Star Dust pak Štěpán Charvát.

Rok 2007

23. 3. 2007 se v Městském divadle v Pelhřimově konalo Krajské kolo národní soutěže ZUŠ - dechových, jazzových, estrádních a tanečních orchestrů. Nejdříve byla na programu vystoupení dechových orchestrů, ve kterém se představily orchestry ZUŠ Ledec nad Sázavou, Bystřice nad Pernštejnem, ZUŠ G. Mahlera z Humpolce a Dechový orchestr mladých při ZUŠ Chotěboř. Odpoledne soutěžily taneční, jazzové a estrádní orchestry. Byly to: Mini band ZUŠ Pelhřimov v kat. 1b, Jazz band ZUŠ Pelhřimov v kat. 1c, The small stone band ZUŠ Resonance Třebíč v kat. 1b, Jazzová skupina ZUŠ Jihlava v kat. 2c a Smyčcový orchestr ZUŠ Jihlava v kat. 1b. Orchestr odjel na soutěž s 51 členy (z toho 34 dívek a 17 chlapců). Jihlavský orchestr získal 1. místo s postupem.

O úspěchu orchestru i jazzové skupiny, která s orchestrem soutěžila ve stejné kategorii, Jihlavské listy otiskly tuto zprávu: „Právě 22. března se také konalo v Pelhřimově krajské kolo soutěže ZUŠ v kategorii jazzových, estrádních a tanečních orchestrů. Také zde Jihlavští bodovali. První místo s postupem do ústředního kola (bude 8.-9. června v Litvínově) získal Smyčcový orchestr ZUŠ Jihlava pod vedením Josefa Zemana a Josefa Mrázka a 2. místo v kraji patřilo Jazzovému souboru ZUŠ Jihlava vedenému učitelem Karlem Kašparem.“⁷¹

⁷¹ „Dechy a smyčce ZUŠ přivezly postupy“, in Jihlavské listy, 30. 3. 2007, s. 6

Reprezentační koncert ZUŠ Jihlava proběhl 16. 4. 2007 v Horáckém divadle. Smyčcový orchestr koncert zahájil. Mohl se pochlubit 1. místem na krajské soutěži orchestrů ZUŠ v Pelhřimově, díky čemuž postoupil do ústředního kola. Na koncertě orchestr odehrál osm skladeb v následujícím pořadí: nejdříve zazněl světoznámý evergreen M. Jarrého Lawrence of Arabia, poté píseň May It Be od Enyi se sólovými houslemi Anny Ellingerové. Skladba Mandoline C. Debussyho s flétnovým sólem Veroniky Šedové zazněla hned vzápětí. Nechyběla ani skladba Can't Help Me Falling In Love autorské trojice G. Weis, H. Perétti a C. Creatore, kde si houslové sólo zahrála Hana Šimková, La Rentrée F. de Paula Morkuse v orchestrálním podání se sólovým partem houslí Marie Zemanové. Na koncertě si mohli posluchači vyslechnout i filmovou píseň Tanec s vlky J. Barryho. Nově žáci nastudovali skladbu housle a mříž P. Ulrycha a L. Kopeckého, pěvecké sólo zaznělo v podání Marka Čápa, houslové pak v podání Anny Dvořáčkové. Žáci znovu uvedli skladbu Džezík 10tiletého autora P. Koláře (člena orchestru) se sólem houslí Marka Čápa a kontrabasem Jana Brtníka. Na aranžmá skladeb spolupracovala Lucie Hedejová, odborná spolupráce proběhla s učiteli smyčců, klavíru, flétny, kytary, zpěvu a bicích nástrojů.

Taneční obor pode vedením Ivany Noskové a Hany Zudové připravil pět vystoupení, jedním z nich bylo Však je dosti kvítí, ať se louka svítí v podání nejmladších žáků nebo např. Za ticha bouře na hudbu D. E. Edwarde vystoupili žáci 4. roč./2. st. a 1. roč. SPD.

Hostem koncertu byla ZUŠ Telč, která uvedla Píseň O. Böhmeho, sólo na trubku zahrál Walter Hofbauer s klavírním doprovodem Elišky Fišerové. Na koncertě se též představil kvartet zobcových fléten v seskupení – Eliška Běloušková, Pavel Farkač, Klára Peroutková a Veronika Šedová ze tříd L.Hedejové a D. Slavíkové. Kvartet zahrál Ma bergere, ma lumière J. Plansona, Alla Hornpipe G. F. Händela a Miniaturu P. Zapletala. Dumky č.1 A. Dvořáka zahrála M. Kozová na housle, D. Dokulilová na violoncello a K. Kameníková na klavír. Dívky patří do tříd H. Vysloužilové, M. Charvátové a E. Fišerové. Na závěr reprezentačního koncertu ZUŠ Jihlava vystoupil Žest'ový kvintet, který získal 1., místo v ústředním kole soutěže. Na koncertě kvintet zahrál skladbu J. Clarka Trumpet Voluntary se sólovými trubkami Waltera Hofbauera a Přemysla Hrubého, Toreadorova píseň z opery Carmen G. Bileta v podání Lenky Novákové na lesní roh a Jana Provázka na trombon, na závěr pak zazněla skladba Summer Music P. Staňka se sólem Jana Čápa na tubu, kvintet vystoupil pod vedením Waltera Hofbauera.

Ve dnech 8. – 9. 6. 2007 proběhlo v Litvínově Ústřední kolo soutěže ZUŠ jazzových, estrádních a tanečních orchestrů. Na soutěži se představilo 42 souborů v šesti kategoriích (1a, 1b, 1c, 2a, 2b, 2c). Jihlavští soupeřili se Souborem dechových nástrojů ZUŠ Litoměřice, Flash bandem ZUŠ Břeclav a Šuba Duba bandem ZUŠ Frýdek Místek. Na soutěži se představili také např. Mladí brněnští symfonikové ZUŠ Brno – Židenice, kteří soutěžili v kategorii 2b nebo Estrádní akordeonový orchestr ZUŠ F. Chopina Mariánské Lázně. Hostem soutěže pak byl Orchester Gustava Broma

Jihlavský orchestr též vystoupil na Festivalu Gustava Mahlera 14. 9. 2007. Vystoupil s programem obsahujícím deset skladeb, které již měl dobře secvičeny a s nimiž vystoupil už v dubnu na reprezentačním koncertě ZUŠ Jihlava. Na Festivalu G. Mahlera tedy zazněl světový evergreen M. Jarého Lawrence of Arabia, skladba Can't Help Me Falling Love trojice autorů Georga Weisse, Huga Peréttiho a Luigiho Creatora s houslovým sólem Hany Šimkové. Následovala skladba C. Debussyho Mandoline se sólem na flétnu v podání Veroniky Šedové. Nechyběl ani G. Gershwin a jeho známá skladba Embraceable You se sólem Waltera Hofbauera na trubku a doprovodem Renaty Halíčkové na klavír. Diváci mohli slyšet filmovou píseň Tanec z vlky z pera Johna Barryho, houslového sóla se zhostila opět Hana Šimková. Marie Zemanová odehrála sólový part ve skladbě F. de Paula Morkuse La Rentrée. Na festivalu též žáci předvedli čerstvě nastudovanou skladbu autorské dvojice Petr Ulrych a Ladislav Kopecký Housle a mříž, pěvecké sólo odzpíval Marek Čáp, houslového partu se ujala Anna Dvořáčková. Zazněla též píseň Enyi May It Be, kterou proslavil mimo jiné též film Petera Jacksona Pán prstenů – Společenstvo prstenu, houslové sólo bylo svěřeno Anně Ellingerové. Premiérově na festivalu zazněla Bohemian Rhapsody F. Mercuryho z kapely Queen. Sóla zahrála Daniela Dokulilová na violoncello, houslové pak Marie Zemanová. Na závěr orchestr předvedl skladbu Džezík se sólem houslí Marka Čápa a kontrabasů Jana Brtníka, kterou vytvořil člen orchestru Pavel Kolář v deseti letech. Kompozice a aranžmá zajistil Josef Zeman.

Na závěr roku 2007 vystoupil orchestr na vánočním koncertě, který se konal 4. 12. 2007 v dělnickém domě v Jihlavě. Nejdříve se představil Smyčcový soubor, který předvedl Largo A. Dvořáka a úryvek ze Smetanovy Vltavy. Sólový part houslí odehrála Terezie Charvátová, violoncellové sólo Marie Charvátová. Repertoár Smyčcového souboru nastudovaly Marie Charvátová, Hana Vysloužilová a Nad'a Vohlídalová. Klavírní doprovod ke skladbám nacvičila Hana Vystrčilová. Po Smyčcovém souboru přišlo violoncellové kvarteto ve složení Daniela Dokulilová, Klára Paúrová, Jakub Koza

a Josef Beránek, klavírní doprovod zajistila p. uč. Martina Charvátová. Kvarteto předvedlo dvě skladby Boba Chilcotta Christmas- Tide a Irish Blessing. Na závěr koncertu vystoupil se svým programem smyčcový orchestr. Nejdříve mohli posluchači slyšet filmovou melodii M. Jarrého z filmu Lawrence of Arabia, vzápětí se mohli zaposlouchat do Griegovy Solveiginy písně, kterou žáci znovu oprášili a zařadili do svého programu. Sólový part violoncella zahrála Daniela Dokulilová. Následovaly Debussyho Mandoline se sólem Veroniky Šedové na flétnu, May It Be od Enyi s houslovým sólem Hany Šimkové, La Rentrée Francois de Paula Morkuse se sólem houslí Marie Zemanové. Nechyběly ani Housle a mříž autorů Petra Ulrycha a Ladislava Kopeckého. Sólových partů se zhostili Marek Čáp (zpěv) a Hana Šimková (housle). Ve filmové hudbě z filmu Tanec s vlky Johna Barryho si sólový part houslí tentokrát zahrála Anna Ellingerová. Z cizích autorů zazněla též skladba Embraceable You G. Gershwina a z repertoáru Elvise Presleyho také píseň Can't Help Me Falling In Love (autorská trojice G. Weiss, H. Perétti, L. Creatore). Nemohla chybět ani skladba Džezík Pavla Koláře se sóly Marka Čápa (zpěv) a Jana Brtníka (kontrabas). Na závěr pak žáci zahráli Bohemian Rhapsody Freddieho Mercuryho (Queen), sólové výstupy zazněly z houslí Marie Zemanové a violoncella Daniely Dokulilové.

Rok 2008

V roce 2008 se 13. 5. konal Závěrečný koncert ZUŠ Jihlava. Koncert se uskutečnil v Horáckém divadle a jeho začátek byl stanoven na 18h. Na koncertě se předvedli ti nejlepší z nejlepších, jednotlivci i soubory, kteří ZUŠ Jihlava reprezentovali na krajských nebo ústředních kolech soutěží mezi ZUŠ. Koncert zahájil Dětský pěvecký sbor Gaudium, který zazpíval Truvéřskou mši od Petra Ebena. Sbor řídil Jiří Jakeš, klavírní doprovod pak Lubomír Šrubař. Na nastudování a provedení se podílely též D. Fučíková, D. Slavíková a L. Hedejová. Sólové výstupy zazněly z podání Kláry Peroutkové, Martina Farmaře, Pavla Farmaře a Dagmar Filipínské.

Po DPS Gaudium vystoupil Smyčcový orchestr ZUŠ. Na koncertě zazněly programové novinky, první z nich byl Kovbojský tanec (2007), kterou složil Z. Voda (11 let), další pak Romance z kasace pro smyčcový orchestr (2000) J. Felda. Sólové party houslí odehrály M. Tůmová (9 let) a N. Schreková (6 let). M. Plešingerová (8 let) a A. Špejtková (11 let) se předvedly v Dětské taneční svitě (2006). Nově zazněla hudba z filmu Butch Cassidy And Sundance Kid B. Bacharacha Raindrops Keep Fallin' On My Head (arr. 2008). Nechyběly ani Džezík (2005) P. Koláře se sóly Marka Čápa a

Jana Brtníka (zpěv, kontrabas) a Bohemian Rhapsody F. Mercuryho (arr. 2007). Na koncertě vystoupili mimo jiné např. Walter Hofbauer se skladbou Andante et Allegro J. G. Ropartze, který získal 2. cenu v celostátním kole soutěže Concertino Praga nebo Daniela Dokulilová se skladbou B. Martinů variace na slovenskou lidovou píseň, která získala 1. místo v krajském kole a postoupila do ústředního kola soutěže ZUŠ.

Před Vánoce se uskutečnil tradiční koncert smyčcového orchestru v dělnickém domě, tentokrát proběhl v úterý 9. 12. 2008 od 17 hodin. Předvánoční atmosféru vneslo houslové kvarteto ve složení K. Kodetová, M. Mařánová, A. Rutschka a M. Hübner, které zahrálo tři české koledy – Nesem vám noviny, Šťěstí, zdraví a Pásli ovce Valaši ve stejném složení pak kvarteto zahrálo Houslový kvartet (Menuet) J. Haydena. S dalším vystoupením se představil komorní smyčcový soubor, ten uvedl Suitu A dur (Andante) A. Dvořáka a Air J. S. Bacha. Violoncellové kvinteto zahrálo v podání D. Dokulilové, J. Kozy, M. Šedové, J. Beránka a M. Charvátové známou píseň A. Michny z Otradovic Chtíc, aby spal a také Vivaldiho Čtvero ročních dob, ze kterého uvedli, jak jinak než část Zima. Poté vystoupil smyčcový orchestr. V úvodu zazněla Suita D dur, BWV 1068, Gavotte z díla J. S. Bacha, hned vzápětí pak Včelka F. Schuberta, Romance J. Felda a též Schumannův Divoký jezdec s trubkovým sólem Viléma Hofbauera. Nově mohli posluchači v sále Dělnického domu slyšet Muzikálové písně P. Fialy, kde si sólové pěvecké party zazpívali Marek Čáp a Lucie Fialová. Zazněly též skladby O karavaně a O slonovi, ve kterých se flétnových sóla zhostily Lucie Hedejová a Daniela Vyskočilová, orchestr pak zahrál skladby Kolik je na nebi hvězd a O čápovi. Stejně jako na květnovém koncertě ZUŠ, který se konal v Horáckém divadle, bylo možné se zaposlouchat do melodie z filmu Butch Cassidy and Sundance Kid (jako vzpomínka na Paula Newmana), jednalo se o píseň B. Bacharacha Raindrops Keep Fallin' On My Head. Orchester zahrál též Kovbojský tance jedenáctiletého žáka Z. Vody. Na úplný závěr koncertního večera se pak rozloučil Bohemian Rhapsody F. Mercuryho (Queen) se sóly Daniely Dokulilové na violoncello, Marie Zemanové na housle a klavírním sólem Renaty Halíčkové. Program večera nastudovali Josef Mrázek, Hana Vysloužilová, Martina Charvátová, aranžmá a transkripci skladeb připravil Josef Zeman, na odborné spolupráci se podíleli učitelé smyčců, klavíru, dechových a bicích nástrojů. Zvukovou audionahrávku zařídil Karel Podškubka, videozáznam Ivan Kremlička.

Rok 2009

Žáci smyčcového orchestru odcestovali na krajské kolo Národní soutěže ZUŠ ve hře smyčcových souborů a žakovských orchestrů, které se konalo 11. 3. 2009 v Třebíči. V porotě zasedli Mgr. Vít Coufal ze ZUŠ Třebíč, který byl jejím předsedou, dále pak Hana Vysloužilová ze ZUŠ Jihlava, Viktorie Dorošenkova ze ZUŠ Kamenice, Mgr. Eva Bagarová ze ZUŠ Bystřice nad Pernštejnem, Petr Lisý ze ZUŠ Humpolec, tajemníkem poroty byl Petr Matoušek ze ZUŠ Třebíč. Jihlavský orchestr soupeřil s Houslovým souborem ZUŠ Pelhřimov a Orchestrem N. Kyjovského ZUŠ Bystřice nad Pernštejnem. Žáci v soutěži obsadili 1. místo v kategorii 1c a získali tak postup do ústředního kola soutěže ZUŠ. V Třebíči vystoupili s repertoárem, ve kterém se objevila čtveřice skladeb. Jednalo se o Suitu D dur, BWV 1068 – Gavotte J. S. Bacha, Kasaci pro smyčcový orchestr – Romance Jindřicha Felda, Rapsodii na Paganiniho téma pro klavír a orchestr Sergeje Vasiljeviče Rachmaninova. Na závěr orchestr zahrál Schubertovu Včelku.

Jihlavský smyčcový orchestr se nevěnuje jen koncertní nebo soutěžní oblasti. V dubnu 2009 se zúčastnil festivalu divadla a hudby Šapitó, který se konal od pátku 17. 4. do neděle 19. 4. pod Pražským mostem v Jihlavě. Právě v pátek 18. 4. se uskutečnil křest nového alba jiřínského hudebníka a promotéra Jardy Hrdličky Hypochondra a skupiny Divná parta. *„Po ročním skládání a natáčení vydává Hypochondr své v pořadí páté, s Divnou partou druhé cédéčko. "Kapela hraje v novém složení, jelikož odešel náš dobrý kamarád kytarista Bulis a z kapely Morava přišel dlouhý kytarový šílenec Api," konstatuje Hypochondr. Také to podle něho vedlo k posunu ve stylu a zvuku. "Doufám, že k mladšímu a modernějšímu publiku," věří Hypochondr, autor všech třinácti písní na albu, které sám i režíroval, mixoval a mastroval. Na natáčení se také podílel sedmdesátičlenný smyčcový orchestr ZUŠ Jihlava s dirigentem Josefem Zemanem.“*⁷²

Smyčcový orchestr vystoupil též na Závěrečném koncertě, který každoročně pořádá ZUŠ Jihlava na jaře v Horáckém divadle, koncert se uskutečnil 6. 5. 2009. Během večera mohli diváci slyšet a vidět 11 hudebních a tanečních vystoupení. Koncert uvedl DPS Gaudium se sbormistrem Jiřím Jakešem za klavírní spolupráce Lubomíra Trubaře a hlasové spolupráce Dany Fučíkové, pěvecký sbor zazpíval Kdyby tu nic

⁷² „Na albu Hypochondra a Divné party si zahrál i smyčcový orchestr ZUŠ“, in Jihlavské listy, 14. 4. 2009, s. 10

nebylo P. Ebena, Svěc, měsíčko, zvysoka od A. Noska a Barbara Ann F. Fasserta. Po DPS Gaudium byla na programu tři taneční čísla, Ne, moucha na hudbu I. Bittové (choreografie D. Zahálkové) ztvárnili žáci 3. a 4. roč. 2. stupně, kteří získali přímý postup do ústředního kola přehlídky tanečních oborů ZUŠ. Na hudbu Radůzy a za choreografie H. Zudové vystoupil 1. ročník 2. stupně, aby předvedl taneční číslo s názvem Mikuláš, žáci získali ocenění za osobitý pohybový slovník v krajském kole přehlídky tanečních oborů ZUŠ. Košík plný kapek na hudbu D. Štrunce a za choreografie H. Zudové ztvárnili žáci 6. roč. 1. stupně, ti od poroty získali návrh na přímý postup do ústředního kola přehlídky tanečních oborů ZUŠ. Vilém Hofbauer zahrál Andante a Allegro R. Clerisse. Vilém Hofbauer získal 1. cenu v ústředním kole národní soutěže ZUŠ a také 1. cenu a titul Absolutní vítěz VII. Mezinárodní interpretační soutěži žesťových nástrojů. Na koncertě zazněla též Mazurka de salon F. Dopplera v podání Lenky Havelcové na flétnu, ta získala 3. cenu v ústředním kole národní soutěže ZUŠ. I Feel Pretty B. Bernsteina z muzikálu West Side Story zpívala Vendula Příhodová, se svým vystoupením získala 1. cenu v krajském kole národní soutěže ZUŠ. Sonatu e moll, část largo B. Marcella předvedl na tubu Jan Čáp, ten se může pochlubit 2. cenou v ústředním kole národní soutěže ZUŠ a též i 2. cenou na VII. Mezinárodní interpretační soutěži žesťových nástrojů. Jan Provázek, držitel 2. ceny v ústředním kole národní soutěže ZUŠ ve hře na trombon zahrál Cavatinu (Andante, Allegro) C. Saint – Saënsa. První větu ze Sonaty a moll E. Griega zahrála Daniela Dokulilová na violoncello. Walter Hofbauer předvedl na trubku Koncert Es dur (Grave, Allegro) T. Albinoniho. Walter Hofbauer je držitelem 1. ceny v ústředním kole národní soutěže ZUŠ a také 1. ceny na VII. Mezinárodní interpretační soutěži žesťových nástrojů. Po přestávce pokračoval koncert vystoupením Žesťového kvinteta ZUŠ Jihlava, ve složení Walter a Vilém Hofbauerovi trubky, Lenka Nováková lesní roh, Jan Provázek trombon a Jan Čáp tuba. Kvinteto zahrálo Trumpet Voluntary J. Stanleyho, Toreador Song G. Bizeta, Fanfaru lyricu Z. Lukáše a rozloučili se skladbou J. Arnolda Dixieland. Na úplném konci koncertního večera vystoupil Smyčcový orchestr ZUŠ Jihlava. V programu zazněla Gavotte ze Suity D dur, BWV 1068 J. S. Bacha, Divoký jezdec R. Schumanna, Rapsodie na Paganiniho téma pro klavír a orchestr, var. XVIII. S. Rachmaninova. Posluchači slyšeli také Včelku F. Schuberta, nově Phantoma Of The Opera A. L. Webera. Zazněla i autorská píseň Z. Vody Kovbojský tance, kterou složil mladý člen orchestru ve svých 11 letech. Nechyběla ani Bohemian Rhapsody F. Mercuryho. Poslední skladbou večera byla Raindrops Keep Fallin' On My Head

B. Bacharacha. Sólisty orchestru byli Vilém Hofbauer na trubku, Tereza Keřková na klavír, Daniela Dokulilová na violoncello, Marie Zemanová na housle a Renata Halíčková na klavír.

Dvěma koncerty zahájila v listopadu 2009 Základní umělecká škola oslavy 85. výročí založení hudební školy v Jihlavě. Jihlavské listy o oslavách napsaly: „*Na státní svátek 17. listopadu uspořádala ZUŠ v sále Dělnického domu první slavnostní koncert k výročí. V úvodu zazpíval školní dětský sbor Gaudium se sbormistrem Jiřím Jakešem a za doprovodu Lubomíra Šrubaře skladby Antonína Noska "Svéc, měsíčko, zvesoka" a "Na ketkovské veži" či Ebenovu "Kdyby tu nic nebylo". Na pódium pak nastoupilo žesťové kvinteto školy ve složení Walter Hofbauer jr. a Vilém Hofbauer (trubky), Lenka Nováková (lesní roh), Jan Provázek (trombon) a Walter Hofbauer (tuba). Na koncertu žesťový kvintet ZUŠ natáčely i kamery ČT Brno. Ta totiž natáčela medailon o trumpetistech Waltrovi a Vilémovi Hofbauerových z Třeště pro cyklus "Seznamte se" o talentovaných mladých do pořadu Věříš si.*⁷³ Po skladbách Z. Lukáše a

W. Schumanna přišla v jeho podání na řadu známá skladba "Sir Duke" od Steve Wondera. "*Tuhle věc jsme kdysi hráli na první Tančárně v Třešti... Vždycky, když se teď po čase vrátím do Jihlavy, vidím s odstupem, jakou výbornou práci a jaké pokroky dělají s žáky jihlavské ZUŠky učitelé Walter Hofbauer a Jan Nosek,*" oceňoval v zákulisí zkušený hudebník, kapelník Zatrestandu Třešť Petr Píša, který byl vzápětí hostujícím aktérem dalšího programu.⁷⁴

Další program následoval v Dělnickém domě, kde Petr Píša vystoupil se Symfonickým orchestrem ZUŠ pod vedením J. Noska, „*aby ve finále slavnostního koncertu k hudbě přednesl texty provázející symfonickou pohádku Sergeje Prokofjeva Péťa a vlk. Toto orchestrální dílo napsal Prokofjev v roce 1936 na text své oblíbené lidové pohádky. Koncert sledovalo takřka zaplněné hlediště (konkurencí mu byl např. lampionový průvod ulicemi Jihlavy). V Dělnáku nechyběly ani televizní kamery. Natáčely výkon bratří Hofbauerů pro medailon těchto mimořádně talentovaných trumpetistů (je jim 15 a 10 let), který má ČT odvysílat pravděpodobně 28. prosince 2009. Už v poledne před koncertem štáb ČT Brno natáčel i doma v Třešti*

⁷³ „Začínající sezona připomene 85. výročí umělecké školy“, in Jihlavské listy, 10. 11. 2009, s. 10

⁷⁴ „ZUŠka zahájila oslavy výročí“, in Jihlavské listy, 24. 11. 2009, s. 10

u Hofbauerů.“⁷⁵ Další koncert se uskutečnil hned o den později, tedy 18. 11. v budově ZUŠ. Jednalo se o autorský koncert, na němž zazněly skladby jihlavských autorů, historicky spojených se zdejší uměleckou školou, převážně učitelů ZUŠ, A. Noska, P. Šandery, J. Zemana a také zakladatele ZUŠ (dříve Hudební školy) a jejího prvního ředitele, B. Boudy.

Na vánočním koncertě, který proběhl v Dělnickém domě 8. 12. 2009 žáci zahráli houslové tango Jalousie J. Gadea, Exodus E. Golda, nechyběla ani filmová melodie Out of Africa J. Barryho, autorské skladby žáků orchestru, Džezík P. Koláře a Kovbojský tanec Z. Vody. Zazněla též Rapsodie na Paganiniho téma pro klavír a orchestr Sergeje Vasiljeviče Rachmaninova nebo Phantom Of The Opera A. L. Webera. Posluchači mohli slyšet i Houslové boogie H. Zachariasche nebo melodii z filmu Butch Cassidy and Sundance Kid Raindrops Keep Fallin' On My Head B. Bacharacha.

Rok 2010

Výtěžek z koncertu učitelů, který se konal 3. 3. 2010 od 18h v ZUŠ Jihlava, byl věnován mamince nemocné Lenky Novákové, jihlavské dívky postižené obrnou. Benefiční koncert pořádala Unie rodičů při ZUŠ Jihlava, na koncertě vystoupili téměř všichni pedagogové školy. „*Finanční obnos bude předán veřejně ihned po skončení koncertu,*“ avizovala ředitelka školy Dana Fučíková. Na nákup automobilu pro nemocnou Lenku byl už v lednu směřován také dar od tanečního klubu Street Busters, který za tímto účelem uspořádal benefiční show v DKO Jihlava.⁷⁶

Orchestr se už od září zaměřil na soutěžní repertoár, který nacvičil na krajské kolo soutěže ZUŠ. Ta proběhla v březnu v Třebíči. V programu orchestru byly interpretovány tři vlastní skladby žáků. Orchestr zahrál Džezík P. Koláře, La Rentrée P. F. Morkuse, nechyběl ani Kovbojský tanec Z. Vody nebo Bohemian Rhapsody F. Mercuryho. Orchestr také „oprášil“ repertoár z dřívějších, a sice Houslové boogie německého houslisty H. Zachariasche. Podle vyjádření poroty byl výkon výborný i při značné absenci žáků, dirigent Josef Zeman však viděl značné nedostatky výsledného znění.

Orchestr získal 1. místo s postupem do ústředního kola, stal se absolutním vítězem a též získal individuální cenu za aranžmá skladeb. Ústřední kolo proběhne

⁷⁵ „ZUŠka zahájila oslavy výročí“, in Jihlavské listy, 24. 11. 2009, s. 10

⁷⁶ „Další benefice pro Lenku, zahrají učitelé ZUŠ“, in Jihlavské listy, 26. 2. 2010, s. 10

11.-12. 6. 2010 červnu v Litvínově. Žáky orchestru čeká v současné době příprava na závěrečný koncert ZUŠ v Horáckém divadle (12.5.) a příprava na ústřední kolo soutěže v Litvínově.

2.8 Medailonek dirigenta Smyčcového orchestru ZUŠ Josefa Zemana⁷⁷

K hudbě ho přivedl otec, celá jeho rodina byli hudebníci. Josef Zeman navštěvoval hudební školu v Jihlavě u Jana Příbyla, Ferdinanda Štefla a Jaroslava Štěpničky. Poté studoval na Konzervatoři v Brně u prof. Josefa Holuba (jednoho z nejlepších žáků prof. Otakara Ševčíka), absolvoval českou premiérou Chačaturjanova houslového koncertu, Bachovou Ciaconou a Paganiniho capricci. Navštěvoval soukromé kurzy hudební kompozice u prof. Františka Emmerta (JAMU Brno), kurz houslové pedagogiky u prof. Bohumila Kornela (Konzervatoř Brno) a soukromé kurzy studia houslové hry u prof. Jiřího Tomáška (AMU Praha).

Za svou profesní dráhu byl učitelem a vedoucím kurzů hudby DK Jihlava, zástupcem ředitele, ředitelem a učitelem ZUŠ Jihlava, šéfem hudebního vydavatelství a věnoval se sólové hudební produkci. Kromě toho zmiňme z jeho pestré praxe např. i to, že je znalcem v oboru hry na kytaru, baskytaru, kontrabas, klavír a žesťové nástroje, hudebním skladatelem, aranžérem a dirigentem, získal ceny porot za mimořádnou pedagogickou práci a aranžmá skladeb. Vystupoval v USA, Finsku, Německu, Nizozemí, Rakousku nebo v Maďarsku. Jeho žáci působí jako profesoři na konzervatořích, skladatelé, sólisté a hráči v hudebních skupinách a orchestrech.

Smyčcový orchestr vede už téměř 20 let. Velice si chválí spolupráci s dalším z dirigentů, panem Mrázkem, a týmově i spolupráci s ostatními učiteli. Jak sám řekl, výběrem získává orchestr šikovné hráče, míra talentu podle jeho slov mírně klesá. Repertoár orchestru vybírají s Josefem Mrázkem dle přání a námětů žáků, kolegů i rodičů, převážně z nonartificiální hudby s vlastními aranžemi.

Jeho dcera Marie navázala na tradici houslí v rodině, jak uvedl Josef Zeman: „Hudba se jí stala „denním chlebem“, 13 let jsem dceru učil bez jediného konfliktu – formou „pro radost“.“

Zájem o hru na housle je stálý, na škole je kolem 120 žáků smyčcových nástrojů, k čemuž, podle názoru pana Zemana, přispívá i fungování a produkce smyčcového

⁷⁷ Osobní informace, které sepsal Josef Zeman + rozhovor, duben 2010

orchestru. S prací a přípravou je však dirigent orchestru nespokojený, žáci jsou přetížení.

Ve volném čase Josef Zeman sportuje a pokud by si měl vybrat hudební žánr, který ho nejvíce oslovil, byla by to každá hodnotná hudba, nejvíce komponovaný moderní jazz.

I pana Zemana jsem se zeptala na několik otázek týkajících se orchestru a jeho činnosti.

„Nejsme „trofejisté“. Máme radost z každé produkce a zářících očí žáků.“

Velká část žáků orchestru studuje na gymnáziu, myslíte si, že právě toto ovlivňuje to, že jsou tito žáci zodpovědnější a mají jiné zájmy, než jejich vrstevníci ze základních škol? Dá se to poznat v přístupu žáků k hraní a cvičení na housle obecně?

Jsou zodpovědnější, ale i všestranněji vytížení. Často se jejich zájmy třísťí a produkční termíny překrývají.

Jaký největší úspěch jste za svou kariéru dirigenta v orchestru dosáhnul? Co Vám udělalo největší radost?

Normálně učíme. Nejsme „trofejisté“. Máme radost z každé produkce a zářících očí žáků. Velmi rád komponuji, aranžuji a návazně stylizuji.

Dokázal byste říct, zda to, že děti začnou chodit na ZUŠ souvisí s vyšším vzděláním rodičů, chtějí ambiciózní rodiče, aby měli ze svých dětí umělce? Nebo vzdělání rodičů nemá na výběr ZUŠ žádný vliv?

Všude již rozhodují finance. Jak při investici do vzdělání, tak v profesním uplatnění. Od méně výdělečné sféry umění je odklon. Vzdělání rodičů má vliv na výběr činnosti dětí.

Co Vám Vaše působení na ZUŠ jako učitel houslí a jednomu z dirigentů dalo? Z čeho máte osobně největší radost a co byste chtěl zlepšit do budoucna?

Osobní a tvůrčí svobodu, denní pracovní jedinečnost, radost z práce s dětmi. Jsem před ukončením své působnosti.

Mgr. Dana Fučíková – ředitelka ZUŠ Jihlava ⁷⁸

Dana Fučíková se narodila 10.4.1961 v Zábřehu na Moravě. Pochází z hudební rodiny. Svůj talent rozvíjela na LŠU Zábřeh na Moravě, ve třídě p. A.Pastrnka ve hře na klavír a zpěv u Mgr. J.Kyseláka. V roce 1976 byla přijata na konzervatoř v Brně, obor sólový zpěv, kde studovala u prof. N. Megové. Poté pokračovala ve studiu na JAMU v Brně ve třídě p. prof. J.Krátké. Od ukončení studia působí na ZUŠ v Jihlavě jako učitelka zpěvu a roku 2002 byla jmenována ředitelkou školy. Mimo jiné koncertně vystupuje u nás i v zahraničí s Komorní filharmonií Vysočina a s jihlavským pěveckým sborem

⁷⁸ Z informací uvedených Mgr. Danou Fučíkovou, duben 2010

Melodie. Na repertoáru má operní árie, mše, muzikály a operety. Je manažerkou a hlasovou poradkyní DPS Gaudium.

„S potěšením mohu konstatovat, že je zájem o nabízené obory na naší škole veliký a počet zájemců stále stoupá. Je to dozajista způsobeno tradicí, odborným zajištěním výuky, individuálním přístupem k žákovi dlouhodobým osobním vztahem žáka a učitele a nezastupitelnou roli zde hraje také týmová spolupráce, kde slaví naše škola velké úspěchy,“ dodala o činnosti ZUŠ její ředitelka.

„Velice nás těší důvěra rodičů, kteří nám svěřují své potomky mnohdy již v útlém věku a spoléhají se na vysokou úroveň našich služeb. Díky zanícení, obětavosti a nekonečné trpělivosti učitelů to většinou funguje. Svědčí o tom hezké až přátelské vztahy, mezi žáky a jejich učiteli, které mnohdy přetrvávají do dalších let, zvláště, když se bývalí studenti vrací do školy jako naši kolegové či partneři a spoluhráči v různých souborech a orchestrech. Největším oceněním naší práce je však podle mého soudu skutečnost, kdy bývalí žáci přivedou své ratolesti,“ uvedla na otázku vztahu rodičů dětí s učiteli ZUŠ.

V současnosti se škola intenzivně připravuje na přestavbu a rekonstrukci školy. „Hledáme prostory pro výuku v době rekonstrukce školy. Plány na přestavbu jsou téměř hotové a věřím, že se toto celé podaří uskutečnit. Získali bychom velkou zkušebnu pro orchestry, nové nahrávací studio a další,“ uvedla Mgr. Fučíková.

O tom, že je hudební škola centrem kulturního života v Jihlavě svědčí celá řada aktivit nejen jejích žáků, kteří se prezentují mimo školu na vernisážích a různých kulturních akcích, ale hlavně pedagogů. Ti jsou aktivními hráči či sólisty v Komorní filharmonii Vysočina, působí v pěveckých sborech, v Horáckém divadle, či reprezentují ZUŠ Jihlava výstavami a vernisážemi.

„Chtěla bych, aby naše práce do budoucna dokumentovala vysokou uměleckou úroveň naší školy. Hudební škola v roce svého vzniku patřila pod město Jihlava, které bylo jejím zřizovatelem a v letošním roce 85.výročí založení školy se opět historicky navrátila do náruče města Jihlavy,“ dodala na závěr.

3 Praktická část – vyhodnocení dotazníků

3.1 Zadání dotazníku

Dotazník „*Vztah dnešních dětí a mladých lidí k hudbě*“

Cílem tohoto dotazníku je zjistit, jaký vztah mají dnešní děti a mládež k hudbě. Snaží se zmapovat další oblasti zájmů dětí a vliv, jaký mají na způsob trávení jejich volného času. Cílem je také zjistit, jak velké rozdíly jsou u dětí a mladých navštěvujících ZUŠ a dětí ze základních škol.

Pokyny: Zakřížkujte možnost, která nejlépe odpovídá Vaší situaci.

- 1. Pohlaví:** žena muž
- 2. Věk:** 8-10 let 11-12 let
13-14 let 15-17 let
18-20 let 20-25 let
26-30 let starší 30-ti let
- 3. Vzdělání:** 1. stupeň ZŠ 2.st. ZŠ
Gymnázium Střední škola
Konzervatoř VŠ
- 4. Zájmy a koníčky (vyberte max. 3) :**
Sport Četba TV
PC Hudba Tanec
Cestování Divadlo / kino Vaření
Ruční práce (modelářství, keramika, vyšívání, atd.)
Kreslení
- 5. Jaká organizace zřizuje kroužky, které navštěvujete:**
ZUŠ
Hudební obor Výtvarný obor
Taneční Literárně dramatický

Dům dětí a mládeže: Škola
Jiné :
- 6. Kdo Vás přivedl k hudbě:**
Média Rodina Škola
Přátelé Já sám/a Jiné :
- 7. Vaše hudební zaměření:**
Sborový zpěv Aktivně nezpívám
Vůbec nezpívám Hraji na hudební nástroj
Nehraji na hud. nástroj Pouze poslech
- 8. Jaká hudební styl upřednostňujete ?**
Rock Pop Vážná hudba
Jazz Blues Hip-hop
R'n'b Jungle
- 9. Myslíte si, že své hudební zájmy uplatníte v budoucnu?**
ANO NE NEVÍM

3.2 *Vyhodnocení dotazníků*

V průběhu listopadu 2009 až ledna 2010 jsem sbírala data k dotazníku, který jsem vytvořila, abych zjistila hudební zájmy a vztah dětí a mladých lidí k hudbě vůbec. V devíti otázkách jsem se snažila zjistit pohlaví, věk, zájmy, zřizovatele mimoškolních aktivit žáků, původce jejich směřování k hudbě, pasivní či aktivní přístup k hudbě, styl hudby, který jednotlivé věkové skupiny upřednostňují a jejich vlastní zhodnocení toho, zda jejich hudební zájmy budou mít nějaké budoucí využití.

Informace k dotazníkům jsem zjišťovala na ZŠ Nad Plovárnou v místě mého bydliště a na ZUŠ Jihlava přímo od členů smyčcového orchestru. Celkově se mezi dětmi a mladými rozložilo 160 dotazníků. Z toho 40 ve smyčcovém orchestru a 120 na ZŠ. Zpět se mi vrátilo 96 dotazníků ze ZŠ a 16 dotazníků ze smyčcového orchestru, dechový orchestr Tutti jsem záměrně do svého dotazování nezahrnula, protože věkové rozdíly mezi jeho členy jsou i více než 30 let. Zaměřila jsme se na věkovou skupinu odpovídající věkové skupině žáků II. stupně základní školy, čemuž odpovídá věkové složení smyčcového orchestru, jehož průměrný věk je necelých 14 let. Přestože se mi z počtu dotazníků, které jsem mezi žáky smyčcového orchestru vrátila necelá polovina, z materiálů, které jsem si půjčila od dirigenta Josefa Zemana, vím, že celá polovina členů orchestru navštěvuje státní gymnázium Jihlavě, několik členů je žáky střední školy, zbytek navštěvuje základní školy, většina v Jihlavě, ostatní v přilehlých vesnicích.

96 dotazníků, které se mi vrátily ze ZŠ, tvořilo 49 mužů (51%) a 47 žen (49%). 11% tvořila skupina žáků 8-10 let, 31% žáci ve věku 11-12 let, 43% žáci 13-14 let a 15% 15–17 let.

Ženy na ZŠ ve věku 8-10 let tvořily 13%, muži 10%, ve věku 11-12 let to bylo 30% žen a 33% mužů, věková skupina 13-14 let zahrnovala 40% žen a 45% mužů, 17% žen a 15% mužů odpovědělo ve věkové skupině 15-17 let.

Žáci I. stupně ZŠ vytvořili mezi dotazovanými 16%, 84% pak žáci II. stupně. Pokud bychom se měli zaměřit na zájmy, mohli si žáci vybrat z nabídky 11 koníčků, které byly uvedeny v dotazníku, nechyběla ani kolonka jiné, kde své koníčky mohli

žáci, v případě, že ho mezi vyjmenovanými zájmy nenašli, doplnit. Týkalo se to jezdeckví, rybářství, šachů.

Mezi muži ve věku 8-10 let představovaly zájmy celkem vyrovnané skóre, 16% shodně získaly sport a hudby, v závěsu za 12% u četby, PC, cestování a překvapivě i vaření. U dívek s 20% převážily tanec s hudbou, s 15% se též objevily sport a shodně s chlapci také cestování. Pokud bychom měli shrnout zájmy žáků ve věku 8-10 let, tedy I. stupně ZŠ, musíme do této skupiny zahrnout také 6 žáků (4 muži a 2 dívky), kteří věkem 11 let patří na I. stupeň ZŠ) byly by na prvních třech místech podle pořadí hudba (18%), sport (16%), cestování (13%) a tanec, vaření a četba (shodně 9%), výsledky můžeme vidět na grafu.

Věková skupina 11-12 let předvedla následující výsledky. Mezi muži v této věkové skupině převažuje s 29% sport, 27% PC a 16% TV, zbývající zájmy získaly méně než 9%. U dívek jsou výsledky vyrovnanější s 18% nejvíce dotázaných zvolilo sport, se 17% hudbu a 15% tanec, za zmínku ještě stojí 10% dívek, které mezi své tři nejoblíbenější koníčky zvolilo vaření, možné též pod vlivem nově fungujícího kroužku při ZŠ. V celkovém shrnutí této věkové skupiny dosáhlo nejvíce procent, a to 21% sport, což je potěšující, 17% dále PC a 13% hudba, zbývající zájmy získaly méně než 8%.

Další věková skupina, kterou vytvořili žáci ve věku 13-14 let, ti tvořili největší skupinu dotazovaných žáků (43%). Mezi muži mezi zájmy vede s 29% PC, následován 24% těch, kteří uvedli sport, 18% tvoří hudba a 13% sledování TV. Ostatní zájmy se pohybovaly pod 4%. U dívek je situace poměrně odlišná. S 22% vede u dívek hudba, 15% dívek uvedlo tanec, 13% shodně získal sport a PC, 7% shodně také četba se sledováním TV. Souhrnně jsou na špici zájmů žáků ve věku 13-14 let s 20% PC a hudba, 18% dotázaných uvedlo sport, a to především díky chlapcům, u kterých tvořil sport 24%, kdežto u dívek jen 13%, je možné že díky rozdělení sportu a tance do dvou odlišných skupin, může být pro zjištění skutečného stavu zavádějící, nicméně žádný z chlapců ve věku 13-14 let, stejně jako v žádné jiné věkové skupině, neuvedl tanec mezi své tři „nej“ zájmy. 9% dotázaných uvedlo tanec a TV, ostatní zájmy nezískaly více než 5%.

Věková skupina 15-17 let přinesla následující výsledky: nejvíce % u mužů získaly s 27% PC, 21% TV, 17% hudba a 11% sport. U dívek s 22% převládla hudba, následována 15% shodně ve třech skupinách zájmů, a sice u tance, PC a četby, 11% ještě získalo sledování TV a sport. V celkovém hodnocení tvoří zájmy 15-17letých

následující složení: 20% shodně PC a hudba, 16% sledování TV, 11% četba a sport, 9% pak tanec.

Zhodnotíme-li zájmy žáků 2. stupně komplexně (pro srovnání, byť se oba stupně liší v počtech, uvádím v závorce hodnoty dotázaných z 1. stupně), zjistíme, jak můžeme vidět v grafu, že nejvíce %, a sice 19% získala shodně četba (1. st. 9%) a PC (1. st. 7%) a se 17% poté hudba (1. st. 18%), další zájmy vytvořily následující pořadí: TV 10% (1. st. 0%), tanec 9% (1. st. 9%), sport 6% (1. st. 16%), cestování (1. st. 13%) a vaření po 5% (1. st. 9%), kreslení 4% (1. st. 7%), ruční práce (1. st. shodně 4%), divadlo/kino po 3% (1. st. 4%), jezdeckví a šachy 0% (na I. stupni tvořily 2%).

Podíváme-li se na zřizovatele těch, kteří žákům kroužky nabízejí, zjistíme, že jich nejvíce nabízí právě škola, popř. jiné instituce, u dívek nejčastěji taneční skupiny, u chlapců sportovní oddíly, dále pak ZUŠ, v menšině též Dům dětí a mládeže.

Zajímavé též pozorovat, jak se liší vnímání žáků, co se týká zdroje, od kterého se s hudbou seznámili. Do věku 12 let nemají média ve vnímání motivace k hudbě téměř žádný vliv, od 13 let tento vliv výrazně narůstá. Motivací pro 8-12leté děti je právě rodina, to uvedlo 8 žáků ve věku 8-10 let a 11 žáků ve věku 11-12 let. Osm žáků ve věku 13-14 let uvedlo též jako jeden z vlivů rodinu. Školu jako motivaci k hudbě napsalo 11 žáků ve věku 8-12 let, ve věku 13-14 let pouze 5, ve věkové skupině 15-17 let žádný. Tři žáci ve věku 8-10 let považují jako pobídku k hudbě přátele, ve věku 11-12 let 7 žáků, 11 žáků ve věku 13-14 let, pouze jeden muž ve věku 15-17 let ze ZŠ uvedl jako zdroj přátele. 57% žáků ve věku 11-12 let označují sama sebe za toho, kdo je přivedl k hudbě, stejně jako 63% žáků ve věku 13-14 let a 79% žáků ve věku 15-17 let.

Sborovému zpěvu na ZŠ se věnují pouze dvě dívky (jedna ve věku 8-10 let, druhá ve věku 11-12 let). Na hudební nástroje hraje 21% žáků 2. stupně, nejvíce ve věku 8-10let, a to 72% dotázaných, ve věku 11-12 let je to 33%, 12% ve věku 13-14 let a překvapivě 21% ve věku 15-17 let. 24% dotázaných ve věku 13-14 let uvedlo, že vůbec nezpívá. Pouhý poslech hudby uvádí 45% žáků ve věku 8-10 let, 47% ve věku 11-12 let, 54% ve věku 13-14 let a 43% 15-17letých žáků. Nejvíce žáci poslouchají rock, který předčil všechny další hudební žánry, dále pak téměř shodně hip-hop a pop, částečně též r'n'b, vážná hudba získala 12 hlasů, jazz 10. Co se týče budoucích hudebního směřování, má pouze jedna dívka jasno v tom, že vidí své budoucí využití hudebních schopností, 8 žáků z 11 ve věku 8-10 let uvedlo, že ne. Ve věkové skupině 11-12 let, která zahrnuje 30 žáků, jedna uvedla ano, 17 uvedlo ne a tři neví. Věková

skupina 13-14 let vypadala následovně 0 žáků uvedlo ano, 11 napsalo, že ne, 10 lidí zaškrtnulo možnost nevím. Ve věku 15-17 let přiznalo 11 žáků, že neví, další neuvedli nic.

Dotazníky ze ZUŠ, konkrétně od členů smyčcového orchestru představují minimum dotázaných, nicméně nám mohou v mnohém napovědět. Mezi 16 dotazovanými, kteří svůj dotazník odevzdali, bylo 12 žen a 4 muži, věkové složení bylo následující: věková skupina 8-10 let tvořila 6%, 11-12 let 0%, 13-14 let 19%, 15-17 let 31%, 18-20 let 38%, nad 30 let 6%, z toho tvořily 75 % dotázaných ženy. Z hlediska stupně školy, kterou žáci v současnosti navštěvují, byli 3 žáci z 1. stupně ZŠ, 3 žáci z 2. stupně ZŠ, 10 žáků je studenty gymnázia, 1 žák uvedl střední školu a 1 též konzervatoř. U členů smyčcového orchestru tvořila nejvíce % mezi zájmy hudba, uvedlo 32% dotázaných, 20% též uvedlo četbu a 13% divadlo/kino. Významnou skupinu představovala s 11% také TV. 7% shodně získalo kreslení a cestování, 4% tanec a vaření a 2% ruční práce. 0% získala překvapivě TV a PC, stejně jako šachy a jezdeckví, ve srovnání s žáky 2. stupně ZŠ je to značný rozdíl. Myslím si, že se dá říct, že aktivity členů smyčcového orchestru jsou zaměřeny více na aktivní trávení volného času.

Tři ze členů smyčcového orchestru uvedli kromě hudebního oboru ZUŠ (80%), také školu, jako zřizovatele své zájmové činnosti (15%), jeden člověk použil kolonku jiné. Devět členů orchestru považuje svou rodinu za toho, kdo je přivedl k hudbě (86%), dva členové uvedli též školu (25%), čtyři lidé označili sami sebe (56%) a jeden považuje za zdroje média (13%). Na hudební nástroj hrají pochopitelně všichni, z toho tři aktivně nezpívají, jedna dívka se věnuje jak sólovému tak sborovému zpěvu.

V hudebních žánrech vede rock (28%), následován popem (20%), vážnou hudbou (17%) a jazzem (12%). Budoucí využití svých hudebních schopností vidí 13 žáků ze šestnácti (81%), tři žáci neví (19%).

4. Závěr

Ve své diplomové práci jsem se pokusila v krátkosti shrnout hudební historii města Jihlavy až do současnosti. Jsem si vědoma toho, že by bylo možné pátrat více a hlouběji, nicméně jsem se zaměřila především na historii a činnost ZUŠ Jihlava a jejích hudebních souborů, která byla tématem mé práce.

Zabývala jsem se patnáctiletou (1995-2010), tedy současnou tvorbou smyčcového orchestru, a též necelým desetiletím působení dechového orchestru Tutti, který sice vznikl již v roce 1996 v Třešti, přesto začal působit pod ZUŠ Jihlava až od roku 2003, v mém přehledu ho tvoří záznam činnosti Tutti od roku 2001-2010. V podstatě by se dalo říct, že jsem se činností dechového orchestru Tutti zabývala s důrazem na posledních 5 let jeho činnosti na ZUŠ Jihlava, která pro mě byla zásadní, protože se mi k tomuto časovému období také podařilo sehnat nejvíce informací.

Ve své práci jsem vycházela z kronikových záznamů, které jsou na ZUŠ Jihlava v archivu. Výroční zprávy ZUŠ nebyly na škole k dispozici, k dispozici byly pouze tři, které jsem dohledala ve Státním okresním archivu Jihlava. Tam jsem také našla záznamy týkající se činnosti některých spolků, které mi pomohly zmapovat hudební historii Jihlavy nejranějšího období. Stejně mi tak pomohla práce Naďi Vohlídalové, kterou sepsala během svého studia na brněnské konzervatoři.

Nejvíce informací mi poskytl soukromý archiv pana Josefa Zemana, dirigenta smyčcového orchestru ZUŠ Jihlava, obsahující cenné informace ohledně soutěží, koncertního i soutěžního repertoáru, programů akcí, včetně sólistů a názvů skladeb, ze kterého jsem čerpala většinu informací týkajících se činnosti a produkce smyčcového orchestru. Osobní informace a názory jsem získala dotazováním od dirigenta smyčcového orchestru, pana Josefa Zemana, kapelníka Tutti Jana Noska, dlouholeté členky Tutti Miroslavy Čákové a ředitelky ZUŠ Jihlava Mgr. Dany Fučíkové, popř. z místních novin, Jihlavských listů, které často přinesly právě to, co mému sdělení chybělo a upřesnilo ho.

Historická data a fakta o Jihlavě jsem použila z knih historiků Jana Křesadla a Zdeňka Jaroše. Informace ke vzniku a historii ZUŠ jsem kromě kronikových záznamů čerpala z webových stránek školy, jejích pamfletů nebo programů vydaných ZUŠ Jihlava k některému z výročí, např. k 80. výročí založení školy, popř. výročí narození Gustava Mahlera, který je s Jihlavou neodlučitelně spjat.

K praktické části diplomové práce jsem vytvořila dotazník, který měl ukázat, jak moc velký vliv má hudba v životě dnešních dětí a mladých lidí. Snažila jsem se zjistit

zdroje jejich hudebního zaměření, jejich vztah k hudbě obecně, vliv médií, popř. rodiny a vrstevníků na jejich směřování k hudbě a oblast jejich zájmů. Zajímalo mě též, jak vidí svou „hudební budoucnost“.

Mému „výzkumu“ se celkově zúčastnilo kolem 112 dětí, není to velké číslo, protože se mi nevrátily všechny dotazníky zpět. Přesto si ale myslím, že ukázaly to, co jsem od svého zkoumání očekávala.

Do dotazování jsem zapojila žáky převážně 2. stupně ZŠ ze školy Nad Plovárnou, kterou jsem také navštívila, a členy smyčcového orchestru ZUŠ Jihlava. Výsledky dotazníků přinesly následující zjištění: Členové smyčcového orchestru jsou převážně žáky gymnázií, což odpovídá také o jejich zájmech a vlastním hodnocení toho, jak vidí svou hudební dráhu do budoucna, většina ví, že to, co dělá, užije i v budoucna. Jejich využití volného času obstarává hudba, nejen pasivní poslech, ale i jejich činnost v orchestru a též četba a návštěva kina či divadla. 0% získala překvapivě TV a PC, což je ve srovnání s žáky 2. stupně ZŠ značný rozdíl.

Myslím si, že se dá říct, že aktivity členů smyčcového orchestru jsou zaměřeny více na aktivní trávení volného času, než je tomu obecně u dětí ze ZŠ. Jasným zdrojem jejich hudebního směřování byla rodina, v menší míře i škola.

Srovnáme-li žáky smyčcového orchestru s těmi, co chodí na ZŠ, zjistíme, že do věku 12 let nemají média ve vnímání motivace k hudbě téměř žádný vliv, od 13 let tento vliv výrazně narůstá. Motivací pro 8-12leté děti je právě rodina, to uvedlo 8 žáků ve věku 8-10 let a 11 žáků ve věku 11-12 let. Na hudební nástroje hraje 21% žáků 2. stupně, nejvíce ve věku 8-10let, a to 72% dotázaných, ve věku 11-12 let je to 33%, 12% ve věku 13-14 let a 21% ve věku 15-17 let. 57% žáků ve věku 11-12 let označují sama sebe za toho, kdo je přivedl k hudbě, stejně jako 63% žáků ve věku 13-14 let a 79% žáků ve věku 15-17 let, což podle mého názoru souvisí s vývojem sebepojetí a začátkem vnímání sama sebe odděleně od rodiny a snahou seberealizace. Podíváme-li se na zřizovatele těch, kteří žákům kroužky nabízejí, zjistíme, že jich nejvíce nabízí právě škola, popř. jiné instituce, např. sportovní kluby. Zhodnotíme-li zájmy žáků 2. stupně souhrnně, zjistíme, že nejvíce % získala trojice zájmů, a to četba – PC- hudba. Rozdíl mezi zájmy 1. a 2. stupně ZŠ je vidět na %, u žáků 1. stupně má „top“ hudba (18%), sport (16%), cestování (13%), následuje tanec, vaření a četba (shodně 9%), za to sport u žáků 2. stupně uvedlo pouze 6% dotázaných (na 1.st. 16%) a sledování TV 10% (1.st. 0%). Shodná % vyšla u tance po 9%. Vnímání hudby je u žáků na ZŠ převážně pasivnější, poslech, přestože několik z nich hraje na nějaký hudební nástroj.

Pokud bychom měli ještě zhodnotit žánr hudby, kterému dávají děti a mladí na ZŠ a ZUŠ přednost, nenašli bychom takové rozdíly, v obou případech vede rock a pop, u členů orchestru, popř. žáků navštěvujících ZUŠ, je vidět zřejmý vliv vážné hudby a jazzu, tedy žánrů, ke kterým jsou na ZUŠ vedeni.

Prací na diplomové práci jsem se dozvěděla celou řadu nových informací, práce na ní mě naučila si lépe zorganizovat čas a využívat různých dostupných materiálů.

Smyčcovým orchestrem jsem sama prošla, bylo příjemné zmapovat jeho činnost a připomenout si některé koncerty a soutěže, kterých jsem měla to štěstí sama se zúčastnit. Činnost orchestru je velmi bohatá, každoročně se zúčastňuje soutěží ZUŠ a vystupuje na tradičním vánočním koncertě i závěrečném koncertě ZUŠ Jihlava, který bývá pravidelně v květnu. Získal celou řadu ocenění za dobu svého působení a odchoval řadu vynikajících houslistů, např. L. Hintenause, M. Šrubařovou, T. Výbornou nebo R. Patočku. Díky vlastnímu působení v orchestru jsem získala řadu pěkných vzpomínek a zážitků, nové kamarády a naučila jsem se více o týmové práci. Hrát v orchestru je velká zkušenost a jsem za ni ráda, přestože již v žádném orchestru nehraji.

Díky zjišťování dat k dechovému orchestru Tutti jsem se dozvěděla spoustu nových informací, přestože jsem se nezabývala jeho historií a zaměřila jsem se na současnost a ohlédla jsem se v jeho činnosti o několik let nazpět, mohla jsem si o jeho činnosti a zaměření mnohem naučit. Tutti vystupují především na akcích v kraji Vysočina a jezdí na mezinárodní soutěže dechových orchestrů do Prahy a Ostravy. Za dobu svého působení získal orchestr řadu ocenění, mimo jiné zlatá pásma a ocenění za sólové výkony jeho členů.

Jak Dechový orchestr Tutti, tak i Smyčcový orchestr ZUŠ Jihlava, jsou tělesy, které výborně reprezentují nejen ZUŠ Jihlava, ale celé město i kraj Vysočina a v povědomí společnosti dokazují, že jsou ještě mladí lidé, kteří mají o hudbu zájem a věnují jí svůj čas, přestože by ho mohli trávit jinak.

Myslím si, že směle mohu říct, že projít přípravou ZUŠ ve hře na hudební nástroj, je dobrou školou do života, která člověka naučí trpělivosti, lepšímu soustředění a snaze něčeho dosáhnout.

5. Prameny, literatura a internetové zdroje

Seznam pramenů:

Hudební materiály a další dokumenty z okruhu činnosti ZUŠ Jihlava (například výroční zprávy) a školních souborů, ústní sdělení (rozhovor s Mirkou Čáповou, 5. 4. 2010; rozhovor s Janem Noskem, duben 2010; osobní informace, které sepsal Josef Zeman, rozhovor s Josefem Zemanem, duben 2010; informace sdělené Mgr. Danou Fučíkovou, duben 2010)

Kronika ZUŠ 1956-1970 v rukopise

Kronika ZUŠ v rukopise (nedatovaná)

Drobný tisk vydaný k oslavě 140. výročí narození Gustava Mahlera, ZUŠ Jihlava, květen 2000

Základní umělecká škola Jihlava 80 let (1924-2004) – drobný tisk vydaný k 80. výročí školy

Vlastní deník

Seznam literatury:

Jaroš, Zdeněk: *Jihlava v datech*. Astera G, Jihlava 1999.

Jiráček, Pavel; Bambula, Petr: *Patnáct let Pěveckého sdružení Campanula Jihlava (1985-2000)*. Pěvecké sdružení Campanula Jihlava, Jihlava 2000.

Křesadlo, Karel: *Města ČSSR Jihlava*. ČTK, Praha 1986.

Křesadlo, Karel: *Kapitoly z historie Jihlavy*. Novina Jihlava, 1992.

Šimánková, Eva a kol.: *Jihlava, městská rezervace Státní památkové správy*. Státní tělovýchovné nakladatelství, Praha 1955.

Šimka, Alois: *Spolky*. Inventář Okresního archivu Jihlava, 1961-1962.

Vohlídalová, Naďa: *Jihlavská hudební tradice*. Konzervatoř Brno, b.r. – Diplomová práce, strojopis.

Volek, Tomislav; Jareš, Stanislav: *Dějiny české hudby v obrazech*. Supraphon, Praha 1977.

Seznam použitých článků z Jihlavských listů:

- „Smyčcový orchestr ZUŠ reprezentoval v Purmerendu“, in Jihlavské listy, 2000/093, 21. 11. 2000, s.5
- „Tutti hrál, kapelník kritizoval“, in Jihlavské listy, 2001/023, s.1, pokr. s. 5
- „Historický úspěch orchestru ZUŠ“, in Jihlavské listy, 2001/027, 3. 4. 2001, s.5
- „Tutti znamená „všichni plus Petr Píša“, in Jihlavské listy, 2001/032, 20. 4. 2001, s.5
- „V Jeptišce sáhl soubor ZUŠ opět po dramatickém textu“, in Jihlavské listy, 9. 5. 2001, s.5
- „Závěrečné vystoupení ZUŠ zakončí Salve Regina“, in Jihlavské listy, 2001/038, 11. 5. 2001, s.5
- Smyčce ZUŠ v Litvínově uspěly“, in Jihlavské listy, 2001/049, 19. 6. 2001, s.5
- „Tančilo se o postup na kraj“, in Jihlavské listy, 7.2. 2003, s.6
- „ZUŠ hostila dvě krajské soutěže“, in Jihlavské listy, 2003/023, 21. 3. 2003, s.6
- „ZUŠka pozve veřejnost do Mexika“, in Jihlavské listy, 25. 3. 2003, s. 5
- „Orchestr ZUŠ uspěl v národní soutěži“, in Jihlavské listy, 2003/031, 18. 4. 2003, s.6
- „Tančírnu s Ivanem Mládkem natočí televize“, in Jihlavské listy, 2005/005, s.5
- „Natáčet budeme na tančírně, ale také v kovárně, avizuje režisér ČT“, in Jihlavské listy, 2005/006, s. 1, pokr. s. 6
- „Sobota v Třešti patřila Tutti a kamerám“, in Jihlavské listy, 2005/011, s.1, pokr. s. 5
- „Někdo hraje za Spartu, my hrajeme za Třešť“, in Jihlavské listy, 2005/018, s. 5
- „Sbor Gaudium slaví narozeniny koncertem“, in Jihlavské listy, 11. 3. 2005, s. 7
- „Organizátoři koncertu chtějí pomoci ochrnutému pacientovi“, in Jihlavské listy, 14. 10. 2005, s. 4
- „Dechová kapela Tutti přivezla zlato“, in Jihlavské listy, 2005/085, s.6
- „ Mladí hudebníci ZUŠ zabodovali“, in Jihlavské listy, 24. 3. 2006, s. 7
- „110 let od narození Bohumila Boudy“, in Jihlavské listy, 28. 4. 2006, s. 6
- „Dechaři Tutti v Praze zlatí“, in Jihlavské listy, 2007/003, 9. 1. 2007, s. 6
- „Dechy a smyčce ZUŠ přivezly postupy“, in Jihlavské listy, 30. 3. 2007, s. 6
- „Dechaři potvrdili kvalitu“, in Jihlavské listy, 30. 10. 2007, s. 5
- „Milena Pelikánová patří ke generaci, která obnovila zájem mladých o dechy“, in Jihlavské listy, 15. 2. 2008, s. 8
- „Jihlava uslyší Mahlerovu Sedmou přesně sto let po premiéře“, in Jihlavské listy, 12. 9. 2008, s.10

„Víkend dechovek: pádivý bude čestným občanem“, in Jihlavské listy, 28. 8. 2008, s.10

„Na albu Hypochondra a Divné party si zahrál i smyčcový orchestr ZUŠ“, in Jihlavské listy, 14. 4. 2009, s. 10

„Nábor mladých dechařů by podpořilo i založení nové kapelky, miní Píša“, in Jihlavské listy, 19. 5. 2009, s. 10

„Dechovky se sejdou potřinácté“, in Jihlavské listy, 16. 6. 2009, s. 10

„Filharmonie připomněla B. Boudu a Ant. Noska“, in Jihlavské listy, 26. 5. 2009, s. 10

„Festival Mahler Jihlava poprvé zamířil do Bruselu“, in Jihlavské listy, 26. 5. 2009, s. 11

„Mahlerovské oslavy zaštitil prezident“, in Jihlavské listy, 7. 7. 2009, s. 2

„Sbormistr Slovík: Jihlava je stálice s obrovskou úrovní“, in Jihlavské listy, 10. 07. 2009, s. 16

„TUTTI a bratři Hofbauerovi začali sezonu úspěchem, in Jihlavské listy, 27. 9. 2009, s. 9

„Začínající sezona připomene 85. výročí umělecké školy“, in Jihlavské listy, 10. 11. 2009, s. 10

„ZUŠka zahájila oslavy výročí“, in Jihlavské listy, 24. 11. 2009, s. 10

„Talentovaní bratři řezou do trumpet“, in Jihlavské listy, 18. 12. 2009, s. 25

„Další benefice pro Lenku, zahrají učitelé ZUŠ“, in Jihlavské listy, 26. 2. 2010, s. 10

„Komorní soubory jihlavské ZUŠky dobyly krajské kolo“, in Jihlavské listy, 19. 3. 2010, s. 12

„Mahlerovský rok začal, přijede i Dagmar Pecková“, in Jihlavské listy, 26. 3. 2010, s. 10

Seznam použitých internetových stránek:

<http://www.fsujihlava.com>

<http://www.vysocan.cz>

<http://www.zus-jihlava.cz>

Příloha:

1. Tabulky s údaji

Dotazníků	ZŠ	ZUŠ	celkem
Předáno	120	40	160
Vráceno	96	16	112

Pohlaví	ZŠ	ZUŠ
Muži (M)	49	4
Ženy (Ž)	47	12
Celkem	96	16

Názor / pohlaví	8-10		11-12		13-14		15-17		ZUŠ	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Ano	0	1	0	1	0	0	0	0	4	9
Ne	4	4	4	13	5	6	3	8	0	0
Nevím	0	0	3	0	6	4	0	0	0	3
Celkem	4	5	7	14	11	10	3	8	4	12

Škola Vzdělání / pohlaví	ZŠ			ZUŠ		
	M	Ž	suma	M	Ž	suma
1. stupeň ZŠ	9	8	17	1	0	1
2. stupeň ZŠ	40	39	79	1	2	3
Gymnázium	0	0	0	1	9	10
Střední škola	0	0	0	0	1	1
Konzervatoř	0	0	0	1	0	1

Věk Kroužky / pohlaví	8-10		11-12		13-14		15-17		ZUŠ	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Škola	4	6	9	6	7	8	4	4	1	2
Dům dětí a mládeže	1	0	2	1	1	1	0	0	0	0
ZUŠ - hudební	0	3	0	6	1	2	0	0	4	12
ZUŠ - taneční	0	3	0	0	0	2	0	0	0	0
ZUŠ - výtvarní	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Jiné	2	0	5	6	12	5	0	3	0	1
Nic	0	0	0	0	5	5	1	1	0	0
Celkem	7	12	16	19	26	24	5	8	5	15

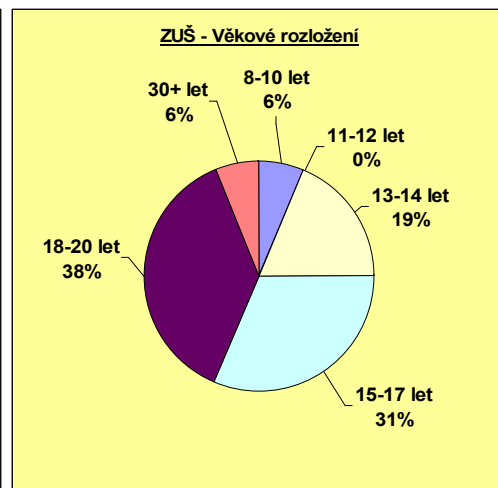
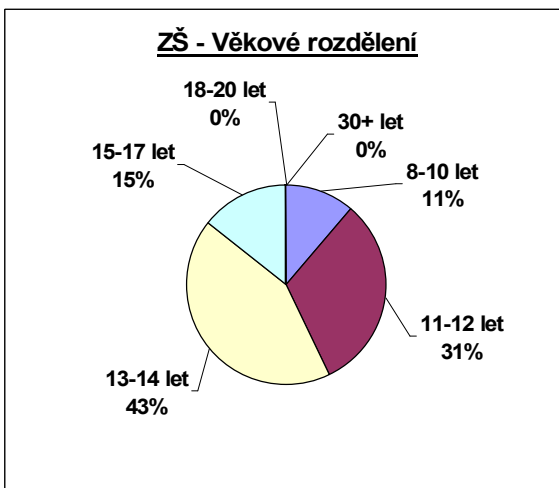
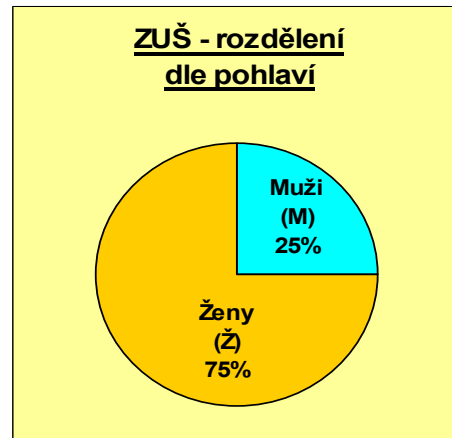
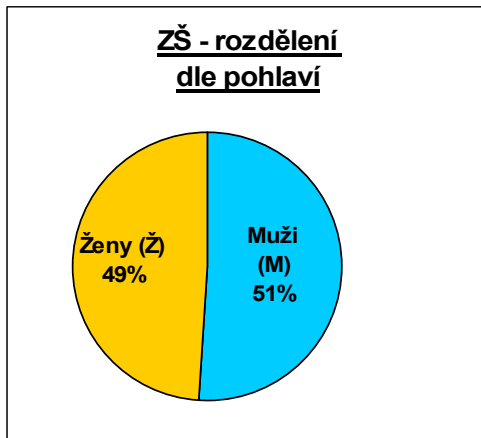
Věk Kdo / pohlaví	8-10		11-12		13-14		15-17		ZUŠ	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Media	0	0	0	1	4	5	1	2	0	1
Rodina	2	6	2	9	4	4	0	0	3	6
Škola	2	1	5	3	2	3	0	0	1	1
Přátelé	1	2	3	4	5	6	1	0	0	0
Já sám	0	1	8	9	12	14	3	8	0	4
Jiné	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Nic	0	0	0	0	1	2	0	1	0	0
Celkem	5	11	18	26	28	34	5	11	4	12

Věk	8-10		11-12		13-14		15-17		ZUŠ	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Sborový zpěv	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1
Aktivně nezpívám	4	4	4	13	5	6	3	8	0	3
Vůbec nezpívám	0	0	3	0	6	4	0	0	0	0
Hraji na hudební nástroj	2	6	2	8	1	4	2	1	4	12
Nehraji na hub. nástroj	0	0	5	5	3	6	2	3	0	0
Pouze poslech	2	3	8	6	12	10	2	4	0	0
Nic	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Celkem	8	14	22	33	28	30	9	16	4	16

Věk	8-10		11-12		13-14		15-17		ZŠ	ZUŠ	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	SUMA	M	Ž
Rock	2	2	13	12	14	13	4	8	68	2	9
Pop	3	3	5	10	4	9	1	8	43	1	7
Vážná hudba	1	3	2	1	1	2	1	1	12	3	4
Jazz	3	0	2	2	2	0	1	0	10	0	5
Blues	0	0	0	2	1	1	1	0	5	0	3
Country	1	1	1	1	1	0	0	0	5	1	2
Hip Hop	2	5	9	9	7	11	1	5	49	0	1
R'n'B	0	0	3	4	4	10	0	0	21	0	2
Jungle	0	0	2	2	0	0	0	0	4	0	1
Jiné =	1	0	1	0	7	0	0	3	12	0	0
Rap	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0
House	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0
Metal	1	0	0	0	3	0	0	0	4	0	0
Raggae / Funky	0	0	0	0	1	0	0	1	2	0	0
Folk	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0
Punk	0	0	1	0	1	0	0	0	10	0	0
Celkem	13	14	39	43	41	46	9	25	230	7	34

Věk	8-10		11-12		13-14		15-17		ZUŠ	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Ano	0	1	0	1	0	0	0	0	4	9
Ne	4	4	4	13	5	6	3	8	0	0
Nevím	0	0	3	0	6	4	0	0	0	3
Celkem	4	5	7	14	11	10	3	8	4	12

2. Grafické rozložení

Graf č. 3, 4, 5 – Zájmy žáků ZŠ a ZUŠ

